

مرکز تحقیقات اسلامی

اصفهان

گامی

الحق
علیه
السلام

www.

www.

www.

www.

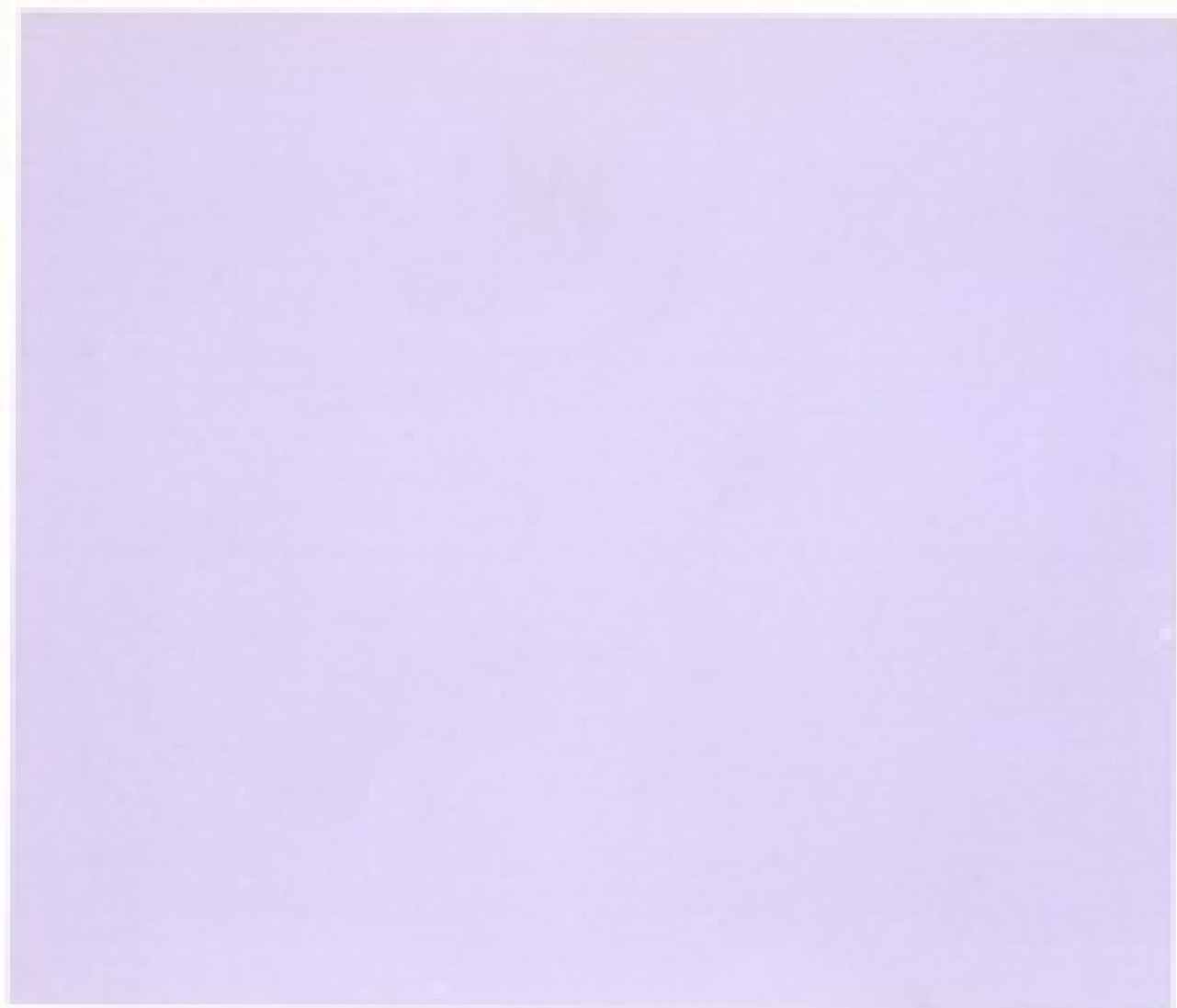
Ghaemiyeh

.com

.org

.net

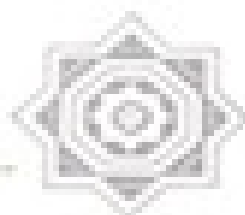
.ir

مرکز پژوهشی برای اسلام‌شناسی

مناسبت‌های شمسی در قرآن

مرتضی بذرافشان

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

مناسبت های شمسی در قرآن

نویسنده:

مرتضی بذرافشان

ناشر چاپی:

مرکز پژوهشهای اسلامی صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران

ناشر دیجیتال:

مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

فهرست

۵	فهرست
۲۰	مناسبت های شمسی در قرآن
۲۰	مشخصات کتاب
۲۰	اشاره
۲۴	فهرست مطالب
۵۴	دیباچه
۵۶	پیش گفتار
۵۸	آغاز سال نو (۱ فروردین)
۵۸	اشاره
۵۸	عید نوروز
۵۸	نقش عدد و حساب در زندگی انسان ها
۶۰	صله رحم
۶۱	عفو
۶۲	روز مبارزه با تبعیض نژادی (۱ فروردین)
۶۲	اشاره
۶۳	زمینه های گرایش به تبعیض
۶۳	اشاره
۶۳	۱. باورهای خرافی
۶۳	۲. خوش پنداری
۶۴	روز جهانی آب (۲ فروردین) آغاز هفته صرفه جویی در مصرف آب (۱ تیر)
۶۴	اشاره
۶۴	صرفه جویی در مصرف آب
۶۵	آب، پدیده آسمانی
۶۶	آب، رمز زندگی

۶۶	مرز طبیعی آب شور و شیرین
۶۶	ناتوانی انسان از ذخیره سازی آب
۶۷	نقش آب در پاکیزگی
۶۷	توزیع مناسب آب، مانع ایجاد بحران
۶۸	نقش آب در حیات طبیعت و انسان
۶۸	آب موضوعی برای اندیشیدن
۶۹	روز جمهوری اسلامی ایران (۱۲ فروردین)
۶۹	اشاره
۶۹	حکومت، مخصوص خدا
۶۹	حکومت خدا، جداکننده حق از باطل
۷۰	حکومت پیامبران
۷۰	حکومت پیامبر اسلام
۷۱	حکومت اولی الامر
۷۱	حکومت در عصر غیبت
۷۱	وظایف زمام داران
۷۲	روز طبیعت (۱۳ فروردین)
۷۲	اشاره
۷۲	خداوند مالک طبیعت
۷۲	طبیعت، تسبیح گوی خدا
۷۴	طبیعت و توحید
۷۴	طبیعت در سیطره انسان
۷۴	طبیعت، وسیله آزمایش
۷۵	روز هنر اسلامی (۲۰ فروردین)
۷۵	اشاره
۷۵	هماهنگی و زیبایی در آفرینش
۷۶	زشتی برخی صداها

۷۶	رنگ ها، هنری الهی
۷۶	هنر و بیان
۷۷	نمایش
۷۷	داستان نویسی
۷۸	هنر بی تعهد
۷۹	قطع رابطه سیاسی جمهوری اسلامی ایران و امریکا (۲۰ فروردین)
۷۹	اشاره
۸۰	منع ذلت پذیری
۸۰	منع تکیه بر ستم پیشه گان
۸۱	دوستی کافران، ممنوع
۸۱	روز ارتش جمهوری اسلامی و نیروی زمینی (۲۹ فروردین)
۸۱	اشاره
۸۲	خداوند، فرمانده لشکریان آسمان و زمین
۸۲	عدد لشکریان پروردگار
۸۲	لزوم تقویت و تجهیز لشکر اسلام و فلسفه آن
۸۳	لزوم سازمان دهی لشکر اسلام
۸۴	نمایش و رژه لشکریان
۸۴	هراس انگیزی در دل دشمن
۸۴	نقش فرماندهی در پیروزی یک لشکر
۸۵	آغاز هفته مشاغل (۳ اردیبهشت)
۸۵	اشاره
۸۶	روز، زمان کار و حرکت
۸۷	آزادی انتخاب شغل
۸۷	شرط استخدام
۸۷	لزوم قرارداد در استخدام
۸۸	آهنگری داوود علیه السلام

- ۸۸ ..... نَجّاری نوح علیه السلام
- ۸۸ ..... چوپانی موسی علیه السلام
- ۸۸ ..... روز جوان (۳ اردیبهشت)
- ۸۸ ..... اشاره
- ۹۰ ..... جوانی، اوج قدرت
- ۹۰ ..... پاکی جوان و آمادگی پذیرش حق
- ۹۱ ..... نیاز جوانان به تفریح و سودجویی از آن
- ۹۲ ..... عنایت خداوند به جوانان مؤمن
- ۹۳ ..... شکست آمریکا در حمله نظامی به ایران (۵ اردیبهشت)
- ۹۳ ..... اشاره
- ۹۴ ..... امداد غیبی، در پیروزی حق و شکست باطل
- ۹۴ ..... روز شوراها (۹ اردیبهشت)
- ۹۴ ..... اشاره
- ۹۴ ..... تأکید بر مشورت در کارها
- ۹۵ ..... مشورت نشانه ایمان
- ۹۵ ..... مشورت در امور خانوادگی
- ۹۵ ..... روز جهانی کار و کارگر (۱۱ اردیبهشت _ اول مه) ۱
- ۹۵ ..... اشاره
- ۹۵ ..... آغاز هفته کارگر (۵ اردیبهشت)
- ۹۷ ..... نقش کار در مالکیت
- ۹۷ ..... اطمینان و نیرومندی دو ویژگی کارگر
- ۹۷ ..... نیاز انسان به میدان کار و بستر آسایش
- ۹۷ ..... نقش مشارکت مردمی در پیشرفت کارهای ملی
- ۹۸ ..... آغاز هفته معدن (۱ خرداد)
- ۹۸ ..... اشاره
- ۹۸ ..... معادن، نعمتی الهی

- روز بهره وری (۱ خرداد) ----- ۹۸
- اشاره ----- ۹۸
- پرهیز از اسراف، راهی به سوی بهره وری ----- ۹۹
- تعادل رمز بهره وری ----- ۱۰۰
- روز معلم (۱۲ اردیبهشت) ----- ۱۰۰
- اشاره ----- ۱۰۰
- ارزش تعلیم ----- ۱۰۰
- تعلیم، شغل الهی ----- ۱۰۱
- ادب شاگرد ----- ۱۰۱
- آزادسازی خرمشهر و روز مقاومت و پیروزی (۳ خرداد) ----- ۱۰۲
- اشاره ----- ۱۰۲
- پایداری، زمینه رستگاری ----- ۱۰۳
- نزول فرشتگان بر استقامت پیشه گان ----- ۱۰۳
- عوامل ایستادگی و پیروزی ----- ۱۰۴
- موانع ایستادگی و پیروزی ----- ۱۰۴
- اشاره ----- ۱۰۴
۱. پیروی از هوس های مردم ----- ۱۰۵
۲. پیروی از نادان ها ----- ۱۰۵
- روز قانون (۷ خرداد) ----- ۱۰۵
- اشاره ----- ۱۰۵
- آغاز هفته مجلس ----- ۱۰۵
- ضرورت قانون ----- ۱۰۷
- لزوم بازگشت به قانون الهی ----- ۱۰۷
- قانون الهی؛ تنها قانون قابل پیروی ----- ۱۰۷
- کافران، گریزندگان از قانون الهی ----- ۱۰۸
- قیام خونین مردم مسلمان ایران در پی بازداشت امام خمینی (۱۵ خرداد ۱۳۴۲) ----- ۱۰۹

- قیام مسلحانه مردم گیلان به رهبری میرزا کوچک خان جنگلی (۱۵ خرداد ۱۲۹۹) ۱۰۹
- اشاره ۱۰۹
- استواری دل های قیام کنندگان ۱۱۰
- قیام، نشانه ایمان ۱۱۰
- قیام برای خدا ۱۱۱
- تهذیب و تهجد، مقدمه قیام ۱۱۱
- پیامبران، زمینه سازان قیام مردم ۱۱۱
- سال روز تأسیس سازمان تبلیغات اسلامی (۱ تیر) ۱۱۲
- اشاره ۱۱۲
- تبلیغ، مسئولیت و تکلیف اصلی پیامبران ۱۱۲
- تبلیغ، دعوت به خیر و صلاح ۱۱۲
- تبلیغ، واجب کفایی ۱۱۳
- وظیفه، تنها ابلاغ است، نه نتیجه ۱۱۳
- لزوم بلاغت و فصاحت در تبلیغ ۱۱۳
- مفاد تبلیغ دینی، اوامر الهی است ۱۱۳
- اخلاق تبلیغ ۱۱۵
- اشاره ۱۱۵
۱. شرح صدر ۱۱۵
۲. دعوت با اندرز نیکو ۱۱۵
۳. حضور در میان مردم ۱۱۶
۴. بی اعتنائی به منافع شخصی ۱۱۶
۵. استفاده از تمثیل ۱۱۶
۶. بهره گیری از پند و نصیحت ۱۱۷
۷. عمل به گفته های خود ۱۱۷
- آغاز هفته قوه قضاییه _ هفته عدالت (۱ _ ۷ تیر) ۱۱۷
- اشاره ۱۱۷

۱۱۸	داوری از آن خداست
۱۱۹	داوری براساس کتاب خدا
۱۱۹	بهترین داور
۱۱۹	عدالت، در قضاوت
۱۱۹	نهی دادخواهی از طاغوت
۱۲۰	منافقان، فراریان از داوری عادلانه
۱۲۰	قصص، اصلی عادلانه
۱۲۰	آفت های داوری
۱۲۰	۱. هوا پرستی
۱۲۰	۲. رعایت نکردن ضوابط داوری
۱۲۱	۳. گرفتن رشوه
۱۲۱	۴. داوری نکردن براساس حکم خدا
۱۲۱	روز مالیات (۱۶ تیر)
۱۲۱	اشاره
۱۲۲	منابع مالیات های ثابت
۱۲۲	اشاره
۱۲۲	۱. جزیه یا مالیات سرانه
۱۲۳	۲. زکات
۱۲۴	۳. خمس
۱۲۵	قیام مسجد گوهرشاد در مخالفت با طرح حجاب زدایی رضاخان (۲۱ تیر)
۱۲۵	اشاره
۱۲۶	بی حجایی، رسم جاهلی
۱۲۶	امنیت، رهاورد حجاب
۱۲۷	اندازه حجاب
۱۲۸	حکم حجاب برای زنان سالخورده
۱۲۸	پاک چشمی، وظیفه مشترک مردان و زنان

- سالگرد پذیرش قطع نامه ۵۹۸ شورای امنیت سازمان ملل متحد از سوی ایران (۲۷ تیر) ۱۲۸
- اشاره ۱۲۸
- صلح طلبی در سیره پیامبران و صالحان ۱۲۹
- برقراری صلح بین مؤمنان ۱۲۹
- صلح و برادری ۱۲۹
- صلح عادلانه ۱۳۰
- نکوهش صلح از روی سستی ۱۳۰
- روز ناشنویان (۲۹ تیر) ۱۳۰
- اشاره ۱۳۰
- نعمت گوش و شنوایی ۱۳۱
- شنوایی، مسئولیت آور است ۱۳۲
- دوزخیان، ناشنویان حقیقی هستند ۱۳۲
- اقامه اولین نماز جمعه در دانشگاه تهران (۵ مرداد) ۱۳۲
- اشاره ۱۳۲
- اهمیت نماز جمعه ۱۳۳
- نکوهش ترک کنندگان نماز جمعه ۱۳۳
- روز جهانی شیر مادر (۱۰ مرداد) ۱۳۴
- اشاره ۱۳۴
- زمان شیر خواری و اهمیت شیر مادر ۱۳۴
- روز پزشک _ بزرگداشت بوعلی سینا (۱ شهریور) ۱۳۴
- هفته دولت (۲ _ ۸ شهریور) ۱۳۵
- اشاره ۱۳۵
- آگاهی و امانت داری کارگزاران ۱۳۵
- تفاوت مسئولان نظام اسلامی با نظام طاغوت ۱۳۶
- سالروز تصویب قانون عملیات بانکی بدون ربا (۱۰ شهریور) ۱۳۶
- اشاره ۱۳۶

- ۱۳۷ ..... قرض الحسنه یا وام به خدا
- ۱۳۸ ..... مهلت دهی به بدهکار
- ۱۳۸ ..... وام ربوی، اعلان جنگ با خداست.
- ۱۳۹ ..... روز تعاون (۱۳ شهریور)
- ۱۳۹ ..... اشاره
- ۱۴۰ ..... همکاری و تعاون، فقط در کارهای نیک
- ۱۴۰ ..... ممنوعیت همکاری از گمراهان
- ۱۴۱ ..... آغاز هفته دفاع مقدس (۳۱ شهریور _ ۶ مهر)
- ۱۴۱ ..... اشاره
- ۱۴۱ ..... حرمت جنگ طلبی و تجاوز
- ۱۴۱ ..... جهاد ابتدایی، گونه ای از دفاع
- ۱۴۲ ..... جهاد دفاعی
- ۱۴۳ ..... کسانی که جهاد بر آنان واجب نیست
- ۱۴۳ ..... مرفهان، گریزندگان از جهاد
- ۱۴۳ ..... اندازه دفاع
- ۱۴۴ ..... روز کشاورز (۱ مهر)
- ۱۴۴ ..... اشاره
- ۱۴۴ ..... اهمیت کشاورزی
- ۱۴۴ ..... نشانه های قدرت الهی در کشتزارها
- ۱۴۵ ..... کشاورز حقیقی، خداست
- ۱۴۶ ..... روز جهانی جهانگردی (۵ مهر)
- ۱۴۶ ..... اشاره
- ۱۴۶ ..... انگیزه های گردشگری
- ۱۴۶ ..... ۱. هجرت
- ۱۴۶ ..... ۲. حج
- ۱۴۶ ..... ۳. عبرت گیری

۴. آشنایی با زندگی پیشینیان ۱۴۶
۵. جهان شناسی برای خداشناسی ۱۴۶
۶. پرورش اندیشه ۱۴۷
- اسوه های گردشگری ۱۴۸
- روز سالمندان (۹ مهر) ۱۴۸
- اشاره ۱۴۸
- دستگیری و احترام به سالمندان ۱۴۹
- پی آمدهای پیری ۱۴۹
۱. ضعف و ناتوانی ۱۴۹
۲. فراموشی ۱۴۹
- هجرت امام خمینی از عراق به پاریس (۱۳ مهر) ۱۵۰
- اشاره ۱۵۰
- هجرت و جهاد، زمینه آموزش و مهر حق ۱۵۰
- هجرت و جهاد، رمز ایمان راستین ۱۵۱
- پی آمد سهمگین هجرت گریزی و سلطه پذیری ۱۵۱
- آغاز هفته تربیت بدنی (۲۶ مهر) ۱۵۲
- اشاره ۱۵۲
- ارزش نیرومندی جسم ۱۵۲
- مسابقه ورزشی ۱۵۲
- روز آمار و برنامه ریزی (۱ آبان) ۱۵۴
- اشاره ۱۵۴
- شمارش و آمار در نظام هستی ۱۵۴
- تبعید امام خمینی از قم به ترکیه (۱۳ آبان) ۱۵۵
- اشاره ۱۵۵
- تبعید مخالفان، راه و رسم زورگویان ۱۵۵
- یاری خدا به تبعید شدگان مؤمن ۱۵۶

- ۱۵۶-----تباعد، قصاص تباعد
- ۱۵۶-----پاداش تباعد در راه خدا
- ۱۵۷-----فرجام بد تباعد گران
- ۱۵۷-----هفته تربیت اسلامی (۱۳ _ ۱۹ آبان)
- ۱۵۷-----اشاره
- ۱۵۸-----تربیت، هدف رسالت
- ۱۵۸-----هفته روشن دلان (۱ آذر)
- ۱۵۸-----اشاره
- ۱۵۹-----چشم، هدیه الهی
- ۱۶۰-----چشم، ابزار شناخت
- ۱۶۰-----نبود بینایی، امتحان الهی
- ۱۶۰-----بینایی، مسئولیت آور است
- ۱۶۰-----کافران، کوران حقیقی
- ۱۶۰-----برخی نابینایان از بینایان، بیناترند
- ۱۶۲-----تأکید بر احترام نابینایان
- ۱۶۲-----معافیت نابینایان از جهاد
- ۱۶۳-----هفته بهداشت (۱۴ _ ۲۱ آذر)
- ۱۶۳-----اشاره
- ۱۶۳-----پیش گیری، اساس سلامتی
- ۱۶۳-----پاکیزگی و نظافت
- ۱۶۳-----دستورهای بهداشتی قرآن
- ۱۶۳-----۱. دوری از همسر هنگام عادت ماهیانه
- ۱۶۴-----۲. پرهیز از اسراف در خوردن و آشامیدن
- ۱۶۵-----۳. زدودن آلودگی ها با آب
- ۱۶۵-----۴. شیر دادن کامل به کودک
- ۱۶۵-----۵. دقت در غذا

- ۱۶۵ ----- ۶. خوردن غذای پاکیزه -----
- ۱۶۵ ----- ۷. پرهیز از برخی گوشت ها -----
- ۱۶۵ ----- ۸. خواب -----
- ۱۶۶ ----- ۹. خوردن عسل -----
- ۱۶۶ ----- ۱۰. آشامیدن شیر -----
- ۱۶۶ ----- ۱۱. حرمت و منع شراب -----
- ۱۶۶ ----- ۱۲. استفاده از ماهی -----
- ۱۶۷ ----- روز پژوهش (۲۵ آذر) -----
- ۱۶۷ ----- اشاره -----
- ۱۶۷ ----- پژوهش مانع پیشمانی است -----
- ۱۶۷ ----- امیدواری در هر حال -----
- ۱۶۷ ----- تحقیق در آغاز آفرینش -----
- ۱۶۸ ----- تحقیق در سیره پیشینیان -----
- ۱۶۸ ----- روز حمل و نقل (۲۶ آذر) -----
- ۱۶۸ ----- اشاره -----
- ۱۶۸ ----- حمل و نقل دریایی -----
- ۱۶۹ ----- اهمیت آبادی و امنیت راه -----
- ۱۶۹ ----- کمک به در راه ماندگان -----
- ۱۷۰ ----- ولادت حضرت عیسی علیه السلام (۴ دی، ۲۵ دسامبر) -----
- ۱۷۰ ----- اشاره -----
- ۱۷۰ ----- معجزه ولادت -----
- ۱۷۱ ----- شخصیت حضرت عیسی علیه السلام -----
- ۱۷۱ ----- خیرخواه مادر -----
- ۱۷۱ ----- معجزه های مسیح علیه السلام -----
- ۱۷۱ ----- ۱. آفرینش مرغ از گل به اجازه خدا -----
- ۱۷۲ ----- ۲. شفا دادن کورمادرزاد و بیماری های درمان ناپذیر -----

- ۱۷۲ ..... ۳. نزول مائده آسمانی
- ۱۷۲ ..... ابلاغ پیام تاریخی امام خمینی به گورباچف، آخرین رئیس جمهور شوروی (۱۳ دی)
- ۱۷۲ ..... اشاره
- ۱۷۳ ..... واکنش ژرف اندیشان در برابر دعوت حق
- ۱۷۴ ..... واکنش حق ستیزان در برابر دعوت حق
- ۱۷۴ ..... واکنش منافقان در برابر دعوت حق
- ۱۷۴ ..... موانع پذیرش حق
- ۱۷۴ ..... ۱. استکبار
- ۱۷۵ ..... ۲. تعصب و انحصارطلبی
- ۱۷۵ ..... ۳. سنت زدگی و تقلید کورکورانه
- ۱۷۶ ..... ۴. کژ اندیشی
- ۱۷۶ ..... آداب دعوت
- ۱۷۶ ..... ۱. دعوت با دانش و بینش
- ۱۷۶ ..... ۲. دعوت با حکمت و اندرز
- ۱۷۷ ..... دعوت در هر زمان و هر مکان
- ۱۷۷ ..... قیام مردم قم در اعتراض به مقاله توهین آمیز روزنامه اطلاعات به حضرت امام خمینی رحمه الله (۱۹ دی)
- ۱۷۷ ..... اشاره
- ۱۷۸ ..... قداست و ارزش قلم
- ۱۷۸ ..... خیانت قلم
- ۱۷۹ ..... فرار شاه خیانت کار از ایران (۲۶ دی)
- ۱۷۹ ..... اشاره
- ۱۸۰ ..... عبرت از سرنوشت طاغوتیان
- ۱۸۰ ..... حفظ جنازه فرعون برای عبرت آیندگان
- ۱۸۱ ..... بازگشت پیروزمندانه امام خمینی به ایران (۱۲ بهمن) پیروزی انقلاب شکوهمند اسلامی و سقوط رژیم ۲۵۰۰ ساله شاهنشاهی (۲۲ بهمن)
- ۱۸۱ ..... اشاره
- ۱۸۱ ..... پیروزی حق و نابودی باطل، سنتی الهی

عوامل پیروزی	۱۸۲
۱. اطاعت از حق	۱۸۲
۲. توکل بر خدا	۱۸۲
۳. ایمان	۱۸۲
۴. شکیبایی و نماز	۱۸۲
۵. پرهیز از اختلاف و درگیری	۱۸۳
۶. یاری خواهی از خداوند	۱۸۳
۷. پایداری	۱۸۴
۸. هجرت	۱۸۴
پیروزی واقعی	۱۸۴
صدور حکم تاریخی امام خمینی مبنی بر ارتداد و اعدام سلمان رشدی نویسنده کتاب آیات شیطانی (۲۵ بهمن)	۱۸۴
اشاره	۱۸۴
تلاش یهودیان و نصارا در تحمیل ارتداد	۱۸۶
پیروی از کفار، زمینه ساز ارتداد	۱۸۶
ارتداد، به خدا زیان نمی رساند	۱۸۶
پی آمدهای ارتداد عذاب الهی	۱۸۶
مرتد بخشیده نمی شود	۱۸۷
تباهی اعمال	۱۸۷
تأسیس کمیته امداد امام خمینی (۱۴ اسفند) هفته احسان و نیکوکاری (۱۴ _ ۲۱ اسفند)	۱۸۷
اشاره	۱۸۷
تأسیس کمیته امداد امام خمینی	۱۸۸
هفته نیکوکاری	۱۸۹
مسابقه در نیکی ها و شتاب در آن	۱۸۹
همکاری در نیکی	۱۸۹
بازگشت نیکی و بدی به انسان	۱۸۹
آزمایش انسان با نیکی و بدی	۱۸۹

- ۱۹۰ ..... همراهی خداوند با نیکوکاران
- ۱۹۰ ..... درود و سلام خداوند بر نیکوکاران
- ۱۹۰ ..... نزدیکان فقیر اولویت دارند
- ۱۹۰ ..... انفاق اموال پاکیزه و نیکو
- ۱۹۲ ..... نیکی به نیازمندان
- ۱۹۲ ..... خداوند، انفاق نیکوکاران را جبران می کند
- ۱۹۲ ..... انفاق بدون منت
- ۱۹۲ ..... هفته درختکاری (۱۵ _ ۲۲ اسفند)
- ۱۹۲ ..... اشاره
- ۱۹۳ ..... طبقه بندی درختان
- ۱۹۳ ..... انواع درختان و نقش آن در تغذیه
- ۱۹۳ ..... نقش درخت در تأمین نیروی حرارتی
- ۱۹۴ ..... پرهیز از قطع درخت
- ۱۹۴ ..... نقش باغ ها در نشاط و شادابی انسان
- ۱۹۶ ..... درباره مرکز

مناسبت های شمسی در قرآن

مشخصات کتاب

سرشناسه : بذرافشان، مرتضی، ۱۳۴۲ -

عنوان و نام پدیدآور : مناسبت های شمسی در قرآن/مرتضی بذرافشان.

مشخصات نشر : قم: صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران، مرکز پژوهشهای اسلامی، ۱۳۸۳.

مشخصات ظاهری : ۱۵۷ ص.

شابک : ۱۰۰۰۰۰ ریال: ۹۶۴-۸۶۰۶-۵۸-۷

وضعیت فهرست نویسی : فهرست نویسی توصیفی

یادداشت : کتابنامه به صورت زیرنویس.

شناسه افزوده : صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران. مرکز پژوهشهای اسلامی

شماره کتابشناسی ملی : ۱۸۵۱۳۸۲

ص: ۱

اشاره

فهرست مطالب

فهرست مطالب ۱

دبیاچه ۱

پیش گفتار ۳

آغاز سال نو (۱ فروردین) ۵

عید نوروز ۵

نقش عدد و حساب در زندگی انسان ها ۵

صله رحم ۶

عفو ۷

روز مبارزه با تبعیض نژادی (۱ فروردین) ۸

زمینه های گرایش به تبعیض ۹

۱. باورهای خرافی ۹

۲. خوش پنداری ۹

روز جهانی آب (۲ فروردین) ۱۰

آغاز هفته صرفه جویی در مصرف آب (۱ تیر) ۱۰

صرفه جویی در مصرف آب ۱۰

آب، پدیده آسمانی ۱۰

آب، رمز زندگی ۱۱

مرز طبیعی آب شور و شیرین ۱۱

ناتوانی انسان از ذخیره سازی آب ۱۱

نقش آب در پاکیزگی ۱۲

توزیع مناسب آب، مانع ایجاد بحران ۱۲

نقش آب در حیات طبیعت و انسان ۱۳

آب موضوعی برای اندیشیدن ۱۳

روز جمهوری اسلامی ایران (۱۲ فروردین) ۱۴

حکومت، مخصوص خدا ۱۴

حکومت خدا، جداکننده حق از باطل ۱۴

حکومت پیامبران ۱۵

حکومت پیامبر اسلام ۱۵

حکومت اولی الامر ۱۶

حکومت در عصر غیبت ۱۶

وظایف زمام داران ۱۶

روز طبیعت (۱۳ فروردین) ۱۷

خداوند مالک طبیعت ۱۷

طبیعت، تسبیح گوی خدا ۱۷

طبیعت و توحید ۱۸

طبیعت در سیطره انسان ۱۸

طبیعت، وسیله آزمایش ۱۸

روز هنر اسلامی (۲۰ فروردین) ۱۹

هماهنگی و زیبایی در آفرینش ۱۹

زشتی برخی صداها ۲۰

رنگ ها، هنری الهی ۲۰

هنر و بیان ۲۰

نمایش ۲۱

داستان نویسی ۲۱

هنر بی تعهد ۲۲

قطع رابطه سیاسی جمهوری اسلامی ایران و امریکا ۲۳

(۲۰ فروردین) ۲۳

منع ذلت پذیری ۲۴

منع تکیه بر ستم پیشه گان ۲۴

دوستی کافران، ممنوع ۲۵

روز ارتش جمهوری اسلامی و نیروی زمینی (۲۹ فروردین) ۲۵

خداوند، فرمانده لشکریان آسمان و زمین ۲۶

عدد لشکریان پروردگار ۲۶

لزوم تقویت و تجهیز لشکر اسلام و فلسفه آن ۲۶

لزوم سازمان دهی لشکر اسلام ۲۷

نمایش و رژه لشکریان ۲۸

هراس انگیزی در دل دشمن ۲۸

نقش فرماندهی در پیروزی یک لشکر ۲۸

آغاز هفته مشاغل (۳ اردیبهشت) ۲۹

روز، زمان کار و حرکت ۳۰

آزادی انتخاب شغل ۳۱

شرط استخدام ۳۱

لزوم قرارداد در استخدام ۳۱

آهنگری داوود علیه السلام ۳۲

نجاری نوح علیه السلام ۳۲

چوپانی موسی علیه السلام ۳۲

روز جوان (۳ اردیبهشت) ۳۲

جوانی، اوج قدرت ۳۳

پاکی جوان و آمادگی پذیرش حق ۳۳

نیاز جوانان به تفریح و سودجویی از آن ۳۴

عنایت خداوند به جوانان مؤمن ۳۵

شکست آمریکا در حمله نظامی به ایران (۵ اردیبهشت) ۳۶

امداد غیبی، در پیروزی حق و شکست باطل ۳۷

روز شوراها (۹ اردیبهشت) ۳۷

تأکید بر مشورت در کارها ۳۷

مشورت نشانه ایمان ۳۸

مشورت در امور خانوادگی ۳۸

روز جهانی کار و کارگر (۱۱ اردیبهشت _ اول مه) ۳۸

آغاز هفته کارگر (۵ اردیبهشت) ۳۸

نقش کار در مالکیت ۳۹

اطمینان و نیرومندی دو ویژگی کارگر ۳۹

نیاز انسان به میدان کار و بستر آسایش ۳۹

نقش مشارکت مردمی در پیشرفت کارهای ملی ۳۹

آغاز هفته معدن (۱ خرداد) ۴۰

معدن، نعمتی الهی ۴۰

روز بهره‌وری (۱ خرداد) ۴۰

پرهیز از اسراف، راهی به سوی بهره‌وری ۴۱

تبادل رمز بهره‌وری ۴۲

روز معلم (۱۲ اردیبهشت) ۴۲

ارزش‌تعلیم ۴۲

تعلیم، شغل الهی ۴۳

ادب شاگرد ۴۳

آزادسازی خرمشهر و روز مقاومت و پیروزی (۳ خرداد) ۴۴

پایداری، زمینه‌رستگاری ۴۵

نزول فرشتگان بر استقامت‌پیشه‌گان ۴۵

عوامل ایستادگی و پیروزی ۴۶

یاد خدا، پرهیز از نزاع، صبر ۴۶

ایمان و شکیبایی ۴۶

موانع ایستادگی و پیروزی ۴۶

۱. پیروی از هوس‌های مردم ۴۷

۲. پیروی از نادان‌ها ۴۷

روز قانون (۷ خرداد) ۴۷

آغاز هفته مجلس ۴۷

ضرورت قانون ۴۸

لزوم بازگشت به قانون الهی ۴۸

قانون الهی؛ تنها قانون قابل پیروی ۴۸

کافران، گریزندگان از قانون الهی ۴۹

قیام خونین مردم مسلمان ایران در پی بازداشت امام خمینی ۵۰

(۱۵ خرداد ۱۳۴۲) ۵۰

قیام مسلحانه مردم گیلان به رهبری میرزا کوچک خان جنگلی ۵۰

(۱۵ خرداد ۱۲۹۹) ۵۰

استواری دل های قیام کنندگان ۵۱

قیام، نشانه ایمان ۵۱

قیام برای خدا ۵۲

تهذیب و تهجد، مقدمه قیام ۵۲

پیامبران، زمینه سازان قیام مردم ۵۲

سال روز تأسیس سازمان تبلیغات اسلامی (۱ تیر) ۵۳

تبلیغ، مسئولیت و تکلیف اصلی پیامبران ۵۳

تبلیغ، دعوت به خیر و صلاح ۵۳

تبلیغ، واجب کفایی ۵۴

وظیفه، تنها ابلاغ است، نه نتیجه ۵۴

لزوم بلاغت و فصاحت در تبلیغ ۵۴

مفاد تبلیغ دینی، اوامر الهی است ۵۴

اخلاق تبلیغ ۵۵

۱. شرح صدر ۵۵

۲. دعوت با اندرز نیکو ۵۵

۳. حضور در میان مردم ۵۵

۴. بی اعتنایی به منافع شخصی ۵۵

۵. استفاده از تمثیل ۵۵

۶. بهره گیری از پند و نصیحت ۵۶

۷. عمل به گفته های خود ۵۶

آغاز هفته قوه قضاییه _ هفته عدالت (۱ _ ۷ تیر) ۵۶

داوری از آن خداست ۵۶

داوری براساس کتاب خدا ۵۷

بهترین داور ۵۷

عدالت، در قضاوت ۵۷

نهی دادخواهی از طاغوت ۵۷

منافقان، فراریان از داورى عادلانه ۵۸

قصاص، اصلی عادلانه ۵۸

آفت های داورى ۵۸

۱. هوا پرستی ۵۸

۲. رعایت نکردن ضوابط داورى ۵۸

۳. گرفتن رشوه ۵۹

۴. داورى نکردن براساس حکم خدا ۵۹

روز مالیات (۱۶ تیر) ۵۹

منابع مالیات های ثابت ۶۰

۱. جزیه یا مالیات سرانه ۶۰

۲. زکات ۶۰

۳. خمس ۶۱

قیام مسجد گوهرشاد در مخالفت با طرح ۶۲

حجاب زدایی رضاخان (۲۱ تیر) ۶۲

بی‌حجابی، رسم جاهلی ۶۳

امنیت، رهاورد حجاب ۶۳

اندازه حجاب ۶۴

حکم حجاب برای زنان سالخورده ۶۵

پاک چشمی، وظیفه مشترک مردان و زنان ۶۵

سالگرد پذیرش قطع نامه ۵۹۸ شورای امنیت سازمان ۶۵

ملل متحد از سوی ایران (۲۷ تیر) ۶۵

صلح طلبی در سیره پیامبران و صالحان ۶۶

برقراری صلح بین مؤمنان ۶۶

صلح و برادری ۶۶

صلح عادلانه ۶۷

نکوهش صلح از روی سستی ۶۷

روز ناشنویان (۲۹ تیر) ۶۷

نعمت گوش و شنوایی ۶۷

شنوایی، مسئولیت آور است ۶۸

دوزخیان، ناشنویان حقیقی هستند ۶۸

اقامه اولین نماز جمعه در دانشگاه تهران (۵ مرداد) ۶۸

اهمیت نماز جمعه ۶۹

نکوهش ترک کنندگان نماز جمعه ۶۹

روز جهانی شیر مادر (۱۰ مرداد) ۷۰

زمان شیر خوارگی و اهمیت شیر مادر ۷۰

روز پزشک _ بزرگداشت بوعلی سینا (۱ شهریور) ۷۰

هفته دولت (۲ _ ۸ شهریور) ۷۱

آگاهی و امانت داری کارگزاران ۷۱

تفاوت مسئولان نظام اسلامی با نظام طاغوت ۷۲

سالروز تصویب قانون عملیات بانکی بدون ربا ۷۲

(۱۰ شهریور) ۷۲

قرض الحسنه یا وام به خدا ۷۳

مهلت دهی به بدهکار ۷۴

وام ربوی، اعلان جنگ با خداست. ۷۴

روز تعاون (۱۳ شهریور) ۷۵

همکاری و تعاون، فقط در کارهای نیک ۷۶

ممنوعیت همکاری گیری از گمراهان ۷۶

آغاز هفته دفاع مقدس (۳۱ شهریور _ ۶ مهر) ۷۷

حرمت جنگ طلبی و تجاوز ۷۷

جهاد ابتدایی، گونه ای از دفاع ۷۷

جهاد دفاعی ۷۸

کسانی که جهاد بر آنان واجب نیست ۷۹

مرفهان، گریزندگان از جهاد ۷۹

اندازه دفاع ۷۹

روز کشاورز (۱ مهر) ۸۰

اهمیت کشاورزی ۸۰

نشانه های قدرت الهی در کشتزارها ۸۰

کشاورز حقیقی، خداست ۸۱

روز جهانی جهانگردی (۵ مهر) ۸۲

انگیزه های گردشگری ۸۲

۱. هجرت ۸۲

۲. حج ۸۲

۳. عبرت گیری ۸۲

۴. آشنایی با زندگی پیشینیان ۸۲

۵. جهان شناسی برای خدانشناسی ۸۲

۶. پرورش اندیشه ۸۲

اسوه های گردشگری ۸۳

حضرت موسی ۸۳

حضرت ابراهیم ۸۳

روز سالمندان (۹ مهر) ۸۳

دستگیری و احترام به سالمندان ۸۴

پی آمدهای پیری ۸۴

۱. ضعف و ناتوانی ۸۴

۲. فراموشی ۸۴

هجرت امام خمینی از عراق به پاریس (۱۳ مهر) ۸۵

هجرت و جهاد، زمینه آموزش و مهر حق ۸۵

هجرت و جهاد، مرز ایمان راستین ۸۶

پی آمد سهمگین هجرت گریزی و سلطه پذیری ۸۶

آغاز هفته تربیت بدنی (۲۶ مهر) ۸۷

ارزش نیرومندی جسم ۸۷

مسابقه ورزشی ۸۷

روز آمار و برنامه ریزی (۱ آبان) ۸۹

شمارش و آمار در نظام هستی ۸۹

تبعید امام خمینی از قم به ترکیه (۱۳ آبان) ۹۰

تبعید مخالفان، راه و رسم زورگویان ۹۰

یاری خدا به تبعید شدگان مؤمن ۹۱

تبعید، قصاص تبعید ۹۱

پاداش تبعید در راه خدا ۹۱

فرجام بد تبعید گران ۹۲

هفته تربیت اسلامی (۱۳ _ ۱۹ آبان) ۹۲

تربیت، هدف رسالت ۹۳

هفته روشن دلان (۱ آذر) ۹۳

چشم، هدیه الهی ۹۳

چشم، ابزار شناخت ۹۴

نبود بینایی، امتحان الهی ۹۴

بینایی، مسئولیت آور است ۹۴

کافران، کوران حقیقی ۹۴

برخی نابینایان از بینایان، بیناترند ۹۴

تأکید بر احترام نابینایان ۹۵

معافیت نابینایان از جهاد ۹۵

هفته بهداشت (۱۴ _ ۲۱ آذر) ۹۶

پیش گیری، اساس سلامتی ۹۶

پاکیزگی و نظافت ۹۶

دستورهای بهداشتی قرآن ۹۶

۱. دوری از همسر هنگام عادت ماهیانه ۹۶

۲. پرهیز از اسراف در خوردن و آشامیدن ۹۶

۳. زدودن آلودگی ها با آب ۹۷

۴. شیر دادن کامل به کودک ۹۷

۵. دقت در غذا ۹۷

۶. خوردن غذای پاکیزه ۹۷

۷. پرهیز از برخی گوشت ها ۹۷

۸. خواب ۹۷

۹. خوردن عسل ۹۸

۱۰. آشامیدن شیر ۹۸

۱۱. حرمت و منع شراب ۹۸

۱۲. استفاده از ماهی ۹۸

روز پژوهش (۲۵ آذر) ۹۹

پژوهش مانع پشیمانی است ۹۹

امیدواری در هر حال ۹۹

تحقیق در آغاز آفرینش ۹۹

تحقیق در سیره پیشینیان ۱۰۰

روز حمل و نقل (۲۶ آذر) ۱۰۰

حمل و نقل دریایی ۱۰۰

اهمیت آبادی و امنیت راه ۱۰۱

کمک به در راه ماندگان ۱۰۱

ولادت حضرت عیسی علیه السلام (۴ دی، ۲۵ دسامبر) ۱۰۲

معجزه ولادت ۱۰۲

شخصیت حضرت عیسی علیه السلام ۱۰۳

نام گذاری ۱۰۳

خیرخواه مادر ۱۰۳

سه روز مبارک ۱۰۳

معجزه های مسیح علیه السلام ۱۰۳

۱. آفرینش مرغ از گل به اجازه خدا ۱۰۳

۲. شفا دادن کورمادرزاد و بیماری های درمان ناپذیر ۱۰۴

۳. نزول مائده آسمانی ۱۰۴

ابلاغ پیام تاریخی امام خمینی به گورباچف، آخرین رئیس ۱۰۴

جمهور شوروی (۱۳ دی) ۱۰۴

واکنش ژرف اندیشان در برابر دعوت حق ۱۰۵

واکنش حق ستیزان در برابر دعوت حق ۱۰۶

واکنش منافقان در برابر دعوت حق ۱۰۶

موانع پذیرش حق ۱۰۶

۱. استکبار ۱۰۶

۲. تعصب و انحصارطلبی ۱۰۷

۳. سنت زدگی و تقلید کورکورانه ۱۰۷

۴. کژ اندیشی ۱۰۸

آداب دعوت ۱۰۸

۱. دعوت با دانش و بینش ۱۰۸

۳. دعوت با حکمت و اندرز ۱۰۸

دعوت در هر زمان و هر مکان ۱۰۹

قیام مردم قم در اعتراض به مقاله توهین آمیز روزنامه ۱۰۹

اطلاعات به حضرت امام خمینی رحمه الله (۱۹ دی) ۱۰۹

قداست و ارزش قلم ۱۱۰

خیانت قلم ۱۱۰

فرار شاه خیانت کار از ایران (۲۶ دی) ۱۱۱

عبرت از سرنوشت طاغوتیان ۱۱۲

حفظ جنازه فرعون برای عبرت آیندگان ۱۱۲

بازگشت پیروزمندانه امام خمینی به ایران (۱۲ بهمن) ۱۱۳

پیروزی انقلاب شکوهمند اسلامی و سقوط رژیم ۱۱۳

۲۵۰۰ ساله شاهنشاهی (۲۲ بهمن) ۱۱۳

پیروزی حق و نابودی باطل، سنتی الهی ۱۱۳

عوامل پیروزی ۱۱۴

۱. اطاعت از حق ۱۱۴

۲. توکل بر خدا ۱۱۴

۳. ایمان ۱۱۴

۴. شکیبایی و نماز ۱۱۴

۵. پرهیز از اختلاف و درگیری ۱۱۵

۶. یاری خواهی از خداوند ۱۱۵

۷. پایداری ۱۱۶

۸. هجرت ۱۱۶

پیروزی واقعی ۱۱۶

صدور حکم تاریخی امام خمینی مبنی بر ارتداد و اعدام ۱۱۶

سلمان رشدی نویسنده کتاب آیات شیطانی (۲۵ بهمن) ۱۱۷

تلاش یهودیان و نصارا در تحمیل ارتداد ۱۱۸

پیروی از کفار، زمینه ساز ارتداد ۱۱۸

ارتداد، به خدا زیان نمی رساند ۱۱۸

پی آمدهای ارتداد ۱۱۸

عذاب الهی ۱۱۸

مرتد بخشیده نمی شود ۱۱۹

تباهی اعمال ۱۱۹

تأسیس کمیته امداد امام خمینی (۱۴ اسفند) ۱۱۹

هفته احسان و نیکوکاری (۱۴ _ ۲۱ اسفند) ۱۱۹

تأسیس کمیته امداد امام خمینی ۱۱۹

هفته نیکوکاری ۱۲۰

مسابقه در نیکی ها و شتاب در آن ۱۲۰

همکاری در نیکی ۱۲۰

بازگشت نیکی و بدی به انسان ۱۲۰

آزمایش انسان با نیکی و بدی ۱۲۰

همراهی خداوند با نیکوکاران ۱۲۱

دروود و سلام خداوند بر نیکوکاران ۱۲۱

نزدیکان فقیر اولویت دارند ۱۲۱

انفاق اموال پاکیزه و نیکو ۱۲۱

نیکی به نیازمندان ۱۲۲

خداوند، انفاق نیکوکاران را جبران می کند ۱۲۲

انفاق بدون منت ۱۲۲

هفته درختکاری (۱۵ _ ۲۲ اسفند) ۱۲۲

طبقه بندی درختان ۱۲۳

انواع درختان و نقش آن در تغذیه ۱۲۳

نقش درخت در تأمین نیروی حرارتی ۱۲۳

پرهیز از قطع درخت ۱۲۴

نقش باغ ها در نشاط و شادابی انسان ۱۲۴

دبیاچه

دبیاچه

در تقویم هر ملتی مناسبت‌ها و برهه‌های تاریخی برجسته‌ای هست که در گذشته آن ملت تأثیرگذار بوده است. این مناسبت‌ها از دو جهت اهمیت دارند: اول اینکه با بازخوانی خاطرات تاریخی، روزهای موفقیت‌آمیز و افتخار آفرین یا روزهای ناکامی و شکست را یادآور می‌شود تا در پرتو آن، انسان از تاریخ درس عبرت گیرد و آموزه‌های آن را در زندگی به کار بندد. دیگر اینکه آن مناسبت‌ها، دغدغه‌های یک ملت است و افق‌های آینده آن را ترسیم می‌سازد.

از این رو، باید در پاس داشت و باز آفرینی این موفقیت‌ها و پیش‌گیری از ناکامی‌ها کوشید.

کشور ما که آمیخته با فرهنگ غنی اسلامی است، مناسبت‌های فراوانی وجود دارد که مستقیم یا غیر مستقیم با فرهنگ دینی ارتباط دارد و شایسته است تا ریشه‌های این مناسبت‌ها از لابلای متون دینی استخراج و تبیین شوند تا در پرتو آن، به پویایی و بالندگی بیشتری امیدوار باشیم.

قرآن مجید که کلام آسمانی و مصون از هرگونه خطا و اشتباه است، از جایگاه ویژه‌ای در میان متون دینی برخوردار است. از این رو، می‌تواند در بهره‌گیری بهتر از این مناسبت‌ها ما را یاری دهد.

از سوی دیگر، بنا به ارزش و اهمیت موضوع، رسانه ملی نیز که در ترویج فرهنگ

غنی اسلامی می‌کوشد، نقش ویژه‌ای در معرفی و استفاده مطلوب از مناسبت‌ها دارد و برنامه‌های بسیاری در این باره برای بالا بردن حافظه تاریخی مردم تهیه و پخش کرده است و شایسته است این گونه برنامه‌ها تقویت شود.

بنابراین، مرکز پژوهش‌های اسلامی بر آن شد تا در دو مجلد، برخی از مناسبت‌ها را از نگاه قرآن بررسی کند و آن را در اختیار برنامه‌سازان قرار دهد. تا مردم ایمانی کشورمان هر چه بیشتر با مفاهیم قرآنی آشنا شوند و زمینه پیروی عملی از آن کتاب آسمانی بیش از پیش فراهم آید.

این مرکز بر آن است تا پس از انتشار این مجموعه و جمع‌آوری اطلاعات جامع‌تر، در آینده مجموعه کامل‌تری را در این راستا ارائه دهد. به طور قطع، رهنمودها و نظرگاه‌های صاحب‌نظران بر غنای این مجموعه خواهد افزود و اجر الهی را در پی خواهد داشت.

در پایان، از پژوهش‌گر ارجمند جناب حجت الاسلام مرتضی بذرافشان که با دقت و وسواس فراوان به گردآوری و نگارش این اثر پرداخته‌اند، قدردانی می‌شود. امید است این پژوهش مورد استفاده برنامه‌سازان قرار گیرد.

اِنَّهٗ وَلِیُّ التَّوْفِیْقِ

اداره کل پژوهش

مرکز پژوهش‌های اسلامی صدا و سیما

پیش‌گفتار

پیش‌گفتار

تاریخ دریچه‌ای است به گذشته و گذشته چراغ راه آینده است. شایسته است همگان به مطالعه تاریخ روی آورند و به سرگذشت پیشینیان بیندیشند و از شخصیت‌ها و جریان‌های مثبت و برجسته الگو بگیرند. خداوند متعال می‌فرماید:

ای صاحبان بصیرت [از این ماجراها] عبرت بگیرید. (حشر: ۲)

کسی که عبرت آموزی‌اش بیشتر باشد، لغزش‌هایش کمتر است. حضرت علی علیه السلام به یکی از دوستانش فرمود:

از گذشته دنیا، آینده‌اش را چراغ عبرتی ساز؛ زیرا پاره‌های تاریخ با یکدیگر همانند و در نهایت، پایانش به آغازش می‌پیوندد. (۱)

زندگی انسان‌ها در روزگاران مختلف، گرچه شکل‌های خاصی از نظر فرهنگ، حکومت، اقتصاد، جمعیت، قدرت و... دارد، ولی از نظر سنت‌های تاریخی حاکم بر رفتار و اعمال اجتماعی، سراسر شباهت و همانندی است.

معرفی مناسبت‌های تقویمی، به عنوان مهم‌ترین رویدادهای تاریخی، در راستای سیر در تاریخ و مطالعه زندگی گذشتگان، معنا و مفهوم می‌یابد. از این رو، تقویم را ورق می‌زنیم و با شناسایی رویدادهای برجسته، از شخصیت‌ها و رویدادهای مؤثر و زندگی‌ساز، تجلیل می‌کنیم. آن‌گاه با مراجعه و الهام‌گیری از آیات قرآنی، برای آن مناسبت وقایع روی داده را بر آیات تطبیق می‌کنیم؛ می‌کوشیم از سرچشمه وحی با مخاطبان ارتباط برقرار کرده و با الگوسازی مناسب از آن واقعه تاریخی، مخاطب را به سمت مورد نظر آیات قرآنی هدایت نماییم.

مجموعه در پیش رو در دو جلد گردآوری شده است. یک جلد به مناسبت های قمری و جلد دیگر نیز به مناسبت های شمسی اختصاص دارد.

برای مثال، در مناسبت های قمری، سوم شعبان، سالروز ولادت با سعادت امام حسین علیه السلام به عنوان روز پاسدار نام گذاری شده است. پاسداران انقلاب اسلامی در ایران، با تأسی از شجاعت، مردانگی، استواری ایمان و فضائل اخلاقی امام حسین علیه السلام در راه حفظ آرمان های والای اسلام و انقلاب اسلامی و نیز حراست از تمامیت ارضی جمهوری اسلامی، صحنه های تاریخ و حماسه های باشکوه آفریدند و خود سرمشق جوانان مؤمن و آزادی خواه جهان شدند. به همین مناسبت آیاتی که در پاسداری از دین و ارزش ها و تمامیت ارضی در قرآن آمده است را برشمرده و دسته بندی کرده ایم. در مناسبت های شمسی نیز، برای مثال، ۱۲ اردیبهشت، روز معلم نام گذاری شده است. در این روز، معلم بزرگ استاد شهید مرتضی مطهری، پس از عمری مجاهدت در راه خدا و تلاش خستگی ناپذیر در زمینه های فرهنگی، سیاسی و مذهبی به شهادت رسید. به همین مناسبت، سالروز شهادت این معلم نمونه، در نظام جمهوری اسلامی، به روز معلم نام گذاری شده است که همه ساله، با بزرگداشت خاطره آن رادمرد بزرگ از تلاش های ایثارگرانه معلمان کشور که وظیفه سنگین آموزش و پرورش کودکان، نوجوانان و جوانان این مرز و بوم را بر عهده دارند، قدردانی می گردد. به همین مناسبت، آیاتی که در مقام و منزلت معلمان در قرآن آمده استخراج و دسته بندی شده اند.

البته این پژوهش، گردآوری تمامی آیات در همه مناسبت ها نیست، بلکه به برخی آیات برای بعضی از مناسبت ها پرداخته است. از این رو، پژوهشگران قرآنی می توانند به تکمیل آن پردازند و ما را نیز از انتقادات و پیشنهادهای سازنده بهره مند سازند.

آغاز سال نو (۱ فروردین)

اشاره

آغاز سال نو (۱ فروردین)

زیر فصل ها

عید نوروز

نقش عدد و حساب در زندگی انسان ها

صله رحم

عفو

عید نوروز

عید نوروز

تقویم در جمهوری اسلامی ایران، بر دو گونه خورشیدی و قمری است. سال هجری قمری تا تقویم ۱۳۰۴ مبنای تاریخ رسمی کشور ایران بود و از آن سال، تقویم خورشیدی برای امور دولتی برگزیده شد. سال قمری، ده روز و شش ساعت و یازده ثانیه کوتاه تر از سال خورشیدی است.

آغاز سال خورشیدی، نخستین روز بهار است که برابر با ۲۱ یا ۲۲ مارس از سال میلادی مسیحی است. شش ماه نخست سال را ۳۱ روز می‌شمرند و ماه‌های بعد را به استثنای اسفند ماه که گاه ۲۹ روز می‌شود، ۳۰ روز به حساب می‌آورند.

نقش عدد و حساب در زندگی انسان ها

نقش عدد و حساب در زندگی انسان ها

عدد و حساب و روزشماری ایام و ماه‌های سال، یکی از مهم‌ترین مسائل زندگی بشر در تمام زمینه‌هاست و بدون در نظر گرفتن این مهم، شیرازه زندگی درهم می‌ریزد. اصولاً با در نظر گرفتن وقت، زندگی آدمی منظم می‌شود و کارها سامان می‌یابد. خداوند نیز به این مهم اشاره دارد و می‌فرماید:

او کسی است که خورشید را روشنایی بخشید و ماه را تابان قرار داد و برای آن، منزلگاه‌هایی مقدر کرد تا عدد سال‌ها و حساب (کارها) را بدانید. خداوند این را جز به حق نیافریده است. او آیات (خود را) برای گروهی که اهل دانشند، بیان می‌

کند به یقین، در آمد و رفت شب و روز و آن چه خداوند در آسمان ها و زمین آفریده، آیات [و نشانه هایی] است برای آن
ها که پرهیزگارند. (یونس: ۵ _ ۶)

ما شب و روز را دو نشانه (توحید و عظمت خود) قرار دادیم. سپس نشانه شب را تیره گون و نشان روز را روشنی بخش گردانیدیم تا فضل پروردگار را (در پرتو آن) بطلبید (و به تلاش برای زندگی برخیزید) و عدد سال ها و حساب را بدانید و هر چیزی را به روشنی باز نمودیم. (اسراء: ۱۲)

تعداد ماه ها نزد خداوند در کتاب (علم) الهی از آن روز که آسمان ها و زمین را آفریده، دوازده ماه است. (توبه: ۳۶)

از آن روز که نظام منظومه شمسی به شکل کنونی در آمد، سال و ماه وجود داشت. سال شمسی، گردش یک دوره کامل زمین به دور خورشید است و ماه قمری، از گردش یک دوره کامل کره ماه به دور کره زمین پدید می آید که این گردش، دوازده بار تکرار می شود. این یک تقویم پرارزش طبیعی و تغییرناپذیر است که به زندگی همه انسان ها، نظامی طبیعی می بخشد، محاسبه های تاریخی آن ها را به دقت تنظیم می کند و یکی از نعمت های بزرگ خدا برای بشر به شمار می رود. البته سال های شمسی که با فصل بهار آغاز می شود، با سال های قمری که با ماه محرم می آید، یازده روز تفاوت دارد؛ گرچه مبدأ این دو تاریخ، هجرت پیامبر گرامی صلی الله علیه و آله اسلام از مکه به مدینه است.

صله رحم

صله رحم

یکی از رفتارهای نیکی که از قدیم به ویژه با فرا رسیدن سال نو، در میان ایرانیان معمول بوده، صله رحم است که اسلام نیز بر آن تأکید ورزیده است. در این جا اهمیت صله رحم را از نظر قرآن و روایات بازگو می کنیم:

همانانی که پیمان خدا را پس از بستن آن می شکنند و آن چه را خداوند به پیوستنش امر فرموده است، می گسلند و در زمین به فساد می پردازند، زیان کارانند. (بقره: ۲۷)

گرچه این آیه از احترام به همه پیوندهای الهی سخن می گوید، ولی بدون شک، پیوند خویشاوندی مصداق روشن آن است.

پس (ای منافقان!) آیا امید داشتید که چون (از خدا) برگشتید (یا سرپرست مردم شدید)، در (روی) زمین فساد کنید و خویشاوندی های خود را از هم بگسلید اینان همان کسانی اند که خدا، آنان را لعنت کرده و (گوش دل) ایشان را ناشنوا و چشم هایشان را نابینا ساخته است. (محمد: ۲۲ و ۲۳)

عفو

عفو

از جمله صفات ایرانیان که با فرا رسیدن سال نو بیشتر بروز می کند، عفو و بخشندگی و زدودن کینه و کدورت ها از صفحه دل است. مردم در این ایام با رفت و آمد و سرزدن به یکدیگر، خاطرات تلخ گذشته را به فراموشی می سپرند و با چشم پوشی از خطای یکدیگر، سال نو را با صفا و صمیمیت آغاز می کنند.

و ما آسمان ها و زمین و آن چه را که میان آن دو است جز به حق نیافریده ایم و به یقین، قیامت فرا خواهد رسید. پس به خوبی صرف نظر کن. (حجر: ۸۵)

و جزای بدی مانند آن بدی است پس هر که در گذرد و نیکوکاری کند پاداش او بر (عهده) خداست. به راستی او ستمگران را دوست نمی دارد. (شوری: ۲۰)

بخشش، مایه انسجام جامعه و کم شدن کینه ها و افزایش محبت و ایجاد آرامش اجتماعی و رفع انتقام جویی می شود و خداوند بر عهده گرفته که از فضل بی پایانش، پاداش او را عطا کند. گویی خداوند خود را مدیون کسی می داند که از حق خویش چشم پوشیده است. با تعبیر «علی الله» می گوید اجرش بر عهده من است. البته بخشش در صورتی پسندیده است که از موضع قدرت باشد و طرف نیز از آن حسن استفاده کند. عفو که جنبه تحمیلی از سوی ظالم داشته باشد یا او را در عملش، گستاخ تر و جسورتر سازد، هرگز پسندیده نیست.

راه (نکوهش) تنها بر کسانی است که به مردم ستم می کنند و در (روی) زمین به ناحق سر بر می دارند. آنان عذابی دردناک (در پیش) خواهند داشت و هر

که صبر کند و درگذرد، به یقین، این (خویشتن داری، حاکی) از اراده قوی (در) کارهاست. (شوری: ۴۲ و ۴۳) و گذشت کردن شما به تقوا نزدیک تر است. (بقره: ۲۳۷)

گذشت پیشه کن و به کار پسندیده فرمان ده و از نادانان رخ برتاب. (اعراف: ۱۹۹)

روز مبارزه با تبعیض نژادی (۱ فروردین)

اشاره

روز مبارزه با تبعیض نژادی (۱ فروردین)

ابلیس نخستین نژاد پرست جهان بود.

خداوند فرمود: چون تو را به سجده امر کردم، چه چیز تو را بازداشت از این که سجده کنی؟ گفت: من از او بهترم. مرا از آتش آفریدی و او را از گل. (اعراف: ۱۲)

انسان ها همگی از یک نفس آفریده شده اند:

ای مردم، از پروردگارتان که شما را از نفس واحدی آفرید و جفتش را (نیز) از او آفرید و از آن دو، مردان و زنان بسیاری پراکنده کرد، پروا دارید. (نساء: ۱)

ملاک برتری تقواست:

ای مردم، ما شما را از مرد و زنی آفریدیم و شما را ملت ملت و قبیله قبیله گردانیدیم تا با یکدیگر شناسایی متقابل حاصل کنید. در حقیقت، ارجمندترین شما نزد خدا پرهیزگارترین شماست. بی تردید، خداوند دانای آگاه است.

زمینه های گرایش به تبعیض**اشاره**

زمینه های گرایش به تبعیض

زیر فصل ها

۱. باورهای خرافی

۲. خوش پنداری

۱. باورهای خرافی

۱. باورهای خرافی

در عصر جاهلیت، تبعیض به ویژه تبعیض میان زن و مرد، چنان رواج داشت که حتی در تقسیم گوشت حیوانات نیز آن را در نظر می گرفتند. آنان برای جنس زن، ارزشی قائل نبودند، بلکه از او نفرت داشتند و حتی دختران را زنده به گور می کردند.

و گفتند: آن چه در شکم این دام هاست، به مردان ما اختصاص دارد و بر همسران ما حرام شده است، و اگر (آن جنین) مرده باشد، همه آنان (از زن و مرد) در آن شریکند. به زودی، (خدا) توصیف آنان را سزا خواهد داد؛ زیرا او حکیم داناست. (انعام:

۱۳۹)

۲. خوش پنداری

۲. خوش پنداری

برخی به پندار خطا، خود را دارای جایگاهی بلند و دوستان خدا می پندارند و از سوی دیگر، دیگران را هیچ می انگارند. به عبارتی دیگر، هرکس در دایره تنگ نظری های آیین آن ها جای گرفت، به قرب الهی دست یافته است و دیگران حق حیات نخواهند داشت. قرآن درباره این خوش پنداری و تبعیض اندیشی می فرماید:

بگو: ای کسانی که یهودی شده اید، اگر پندارید که شما دوستان خدایید نه مردم دیگر، پس اگر راست می گوید درخواست مرگ کنید. (جمعه: ۶)

روز جهانی آب (۲ فروردین) آغاز هفته صرفه جویی در مصرف آب (۱ تیر)

اشاره

روز جهانی آب (۲ فروردین) آغاز هفته صرفه جویی در مصرف آب (۱ تیر)

زیر فصل ها

صرفه جویی در مصرف آب

آب، پدیده آسمانی

آب، رمز زندگی

مرز طبیعی آب شور و شیرین

ناتوانی انسان از ذخیره سازی آب

نقش آب در پاکیزگی

توزیع مناسب آب، مانع ایجاد بحران

نقش آب در حیات طبیعت و انسان

آب موضوعی برای اندیشیدن

صرفه جویی در مصرف آب

صرفه جویی در مصرف آب

در جهان امروز، بسیاری از نقاط جهان با کم آبی شدید روبه رو هستند و کشور ایران نیز یکی از کشورهای کم آب است. بنابراین، باید فرهنگ صرفه جویی را جایگزین فرهنگ اسراف و تبذیر کرد تا بتوان از مشکلات کم آبی کاست. قرآن می فرماید:

... و بخورید و بیاشامید و [لی] زیاده روی نکنید که او اسراف کاران را دوست نمی دارد. (اعراف: ۳۱)

کلمه «اسراف» کلمه بسیار جامعی است که هر گونه زیاده روی در اندازه و چگونگی را شامل می شود.

آب، پدیده آسمانی

آب، پدیده آسمانی

آب، یکی از مهم ترین و اساسی ترین نعمت های پروردگار است که می توان آن را ریشه و مادر دیگر نعمت ها دانست؛ زیرا پیدایش و رشد و نمو گیاهان و درختان در پرتو آب است.

همان (خدایی) که زمینی را برای شما فرشی (گسترده) و آسمان را بنایی (افراشته) قرار داد و از آسمان آبی فرود آورد و بدان از میوه ها رزقی برای شما بیرون آورد؛ پس برای خدا همتیانی قرار ندهید، در حالی که خود می دانید. (بقره: ۲۲)

و اوست کسی که از آسمان، آبی فرود آورد. پس به وسیله آن از هرگونه گیاه برآوردیم و از آن (گیاه) جوانه سبزی خارج ساختیم که از آن دانه های متراکم بر می آوریم و از شکوفه درخت خرما خوشه هایی است نزدیک به هم و (نیز) باغ هایی از انگور و زیتون و انار _ همانند و غیر همانند _ خارج کردیم. به میوه آن چون ثمر دهد و به (طرز) رسیدنش بنگرید، به یقین، در این ها برای مردمی

که ایمان می آورند، نشانه هاست. (انعام: ۹۹)

مگر ندیده ای که خدا از آسمان، آبی فرود آورد پس آن را به چشمه هایی که در (طبقات زیرین) زمین است راه داد. آن گاه به وسیله آن، کشتزاری را که رنگ های آن گوناگون است، بیرون آورد... (زمر: ۲۱)

آب، رمز زندگی

آب، رمز زندگی

هر چیز زنده ای را از آب پدید آوردیم. آیا (باز هم) ایمان نمی آورند؟ (انبیاء: ۳۰)

مرز طبیعی آب شور و شیرین

مرز طبیعی آب شور و شیرین

و اوست کسی که دو دریا را موج زنان به سوی هم روان کرد؛ این یکی شیرین (و) گوارا و آن یکی شور (و) تلخ است و میان آن دو، مانع و حریمی استوار قرار داد. (فرقان: ۵۳) (۱)

این آیه، یکی از مظاهر شگفت انگیز قدرت پروردگار را در جهان آفرینش ترسیم می کند که چگونه حجابی نامرئی و حایل ناپیدا در میان دریای شور و شیرین قرار می گیرد و اجازه نمی دهد آن ها با هم درآمیزند.

ناتوانی انسان از ذخیره سازی آب

ناتوانی انسان از ذخیره سازی آب

و بادها را باردار کننده فرستادیم و از آسمان آبی نازل کردیم. پس شما را بدان سیراب ساختیم و شما خزانه دار آن نیستید. (حجر: ۲۲)

انسان نمی تواند آب را با ذخیره کردن به سیطره خود درآورد. این خداست که با منجمد ساختن باران و برف در قله کوه ها یا فرستادن آن ها به اعماق زمین که بعد به صورت چشمه ها و کاریزها و چاه ها ظاهر می شوند، آب را گردآوری و ذخیره می کند.

بگو: به من خبر دهید اگر آب (آشامیدنی) شما (به زمین) فرو رود، چه کسی آب روان برایتان خواهد آورد؟ (ملک: ۳۰)

زمین از دو قشر تشکیل شده است: قشر نفوذپذیر که آب را در خود فرو می برد و قشر نفوذناپذیر که آب را در آن جا نگاه می دارد. تمام چشمه ها، چاه ها، قنات ها از برکت این ترکیب خاص به وجود آمده است؛ زیرا اگر تمام زمین قشر نفوذپذیر بود، آب ها چنان در زمین فرو می رفتند که هرگز دست کسی به دامانشان نمی رسید و اگر همه نفوذناپذیر بودند، آبها روی زمین می ایستادند و به باتلاق و مرداب تبدیل می شدند یا به زودی به دریا می ریختند و به این ترتیب تمام ذخایر زیرزمینی آب از دست می رفت و قحطی و خشک سالی همه جا را فرا می گرفت.

نقش آب در پاکیزگی

نقش آب در پاکیزگی

و از آسمان، بارانی بر شما فرو بارید که تا شما را با آن پاک گردانند... (فرقان: ۴۸)

توزیع مناسب آب، مانع ایجاد بحران

توزیع مناسب آب، مانع ایجاد بحران

و آنان را به دوازده عشیره که هر یک امتی بودند، تقسیم کردیم و به موسی _ وقتی قومش از او آب خواستند _ وحی کردیم که با عصایت به آن تخته سنگ بزنی. پس از آن، دوازده چشمه جوشید. هر گروهی آبشخور خود را شناخت و ابر را بر فراز آنان سایبان کردیم. (اعراف: ۱۶۰)

هنگامی که بنی اسرائیل در بیابانی سوزان، به سوی بیت المقدس در حرکت بودند، گرفتار عطش سوزان و تشنگی خطرناکی شدند و از موسی علیه السلام تقاضای آب کردند. به فرمان خداوند، دوازده چشمه برای دوازده قبیله بنی اسرائیل از صخره جوشید. با این که هر یک از این چشمه ها تفاوت هایی با هم داشتند، ولی چون توزیع عادلانه بود و نظم و انضباط حکم فرما گردید، هر یک به سهم خود قانع گردید و هیچ کس لب به اعتراض نگشود.

نقش آب در حیات طبیعت و انسان

نقش آب در حیات طبیعت و انسان

و خدا از آسمان آبی فرود آورد و با آن زمین را پس از پژمردنش زنده گردانید. همانا در این (امر) برای مردمی که شنوایی دارند نشانه ای است. (نحل: ۶۵)

آیا ننگریستند ما آب را به سوی زمین های بایر می رانیم و به وسیله آن زراعت هایی می رویانیم که هم چهارپایانشان از آن می خورند و هم خودشان تغذیه می کنند، آیا نمی بینند؟ (سجده: ۲۷)

همان گونه که خداوند با آب و سیلاب، قدرت ویران ساختن سرزمین تبه کاران را دارد، با همان آب، بر آباد کردن زمین های ویران و مرده و اعطای همه گونه موهبت به بندگانش تواناست. همین ابرها که برفراز آسمانند، دریاها و بزرگی از آب شیرین هستند که به فرمان خدا و به کمک بادهای به سوی سرزمین های خشک فرستاده می شوند. به راستی، اگر باران نمی بارید، بسیاری از زمین ها، قطره ای از آب به خود نمی دید، ولی به برکت باران، جنگل ها و درختان فراوان و گیاهان بسیار برفراز بسیاری از کوه ها و دامنه های پرفراز و نشیب و تپه های بلند، روییده است. این قدرت، آبیاری عجیب، تنها در باران است و از هیچ چیز دیگر ساخته نیست.

آب موضوعی برای اندیشیدن

آب موضوعی برای اندیشیدن

آیا آبی را که می نوشید دیده اید. آیا شما آن را از (دل) ابر سپید فرود آورده اید، یا ما فرود آورنده ایم. اگر بخواهیم آن را تلخ می گردانیم. پس چرا سپاس نمی دارید؟ (واقع: ۶۸ - ۷۰)

روز جمهوری اسلامی ایران (۱۲ فروردین)

اشاره

روز جمهوری اسلامی ایران (۱۲ فروردین)

در این روز، ساختار جدید سیاسی _ اجتماعی ایران بر مبنای آرای اکثریت قریب به اتفاق مردم، یعنی ۲/۹۸ درصد آرای ملت مسلمان ایران تثبیت شد. در این روز مقدس، حکومتی شکل گرفت که شعار اصلی آن «استقلال، آزادی، جمهوری اسلامی» بود. امام خمینی در دوازدهم فروردین ۱۳۵۸ پس از تثبیت نظام مقدس جمهوری اسلامی در قسمتی از پیام خود فرموده:

... و این روز را روز عید می دانم و امیدوارم که در هر سال ۱۲ فروردین، روز عید ملت ما باشد که رسیدند به قدرت ملی و خودشان سرنوشت خودشان را به دست خواهند گرفت. (۱)

حکومت، مخصوص خدا

حکومت، مخصوص خدا

در این باره آیات فراوانی در قرآن وجود دارد که حکومت را از آن خدا می داند:

بدانید که حکم و داوری، مخصوص خداست. (انعام: ۶۲)

و حکم و فرمان، از آن خداست. (یوسف: ۶۷)

حکومت خدا، جداکننده حق از باطل

حکومت خدا، جداکننده حق از باطل

قرآن یکی از ویژگی های حکومت خدا را جدا کردن حق از باطل معرفی می کند. در چنین حکومتی، به یقین هیچ حقی ضایع نمی گردد و باطلی نیز نمی تواند از مجازات رهایی یابد:

حکم و فرمان، تنها از آن خداست. حق را از باطل جدا می کند و او بهترین جدا کننده (حق از باطل) است. (انعام: ۵۷)

حکومت پیامبران

حکومت پیامبران

قرآن کریم گویای این است که بعضی از پیامبران الهی دارای حکومت و حاکمیت بوده اند؛ مانند:

و بدین گونه ما یوسف را در آن سرزمین مکانت بخشیدیم. (یوسف: ۲۱)

و بدین گونه یوسف را در سرزمین (مصر) قدرت دادیم که در آن، هر جا که می خواست، سکونت می کرد. هر که را بخواهیم، به رحمت خود می رسانیم و اجر نیکوکاران را تباه نمی سازیم. (یوسف: ۵۶)

پس آنان را به اذن خدا شکست دادند و داوود، جالوت را کشت و خداوند به او پادشاهی و حکمت ارزانی داشت و از آن چه می خواست، به او آموخت. (بقره: ۲۵۱)

بر آن چه می گویند، صبر کن و داوود، بنده ما را که دارای امکانات (متعدد) بود به یاد آور. آری، او بسیار بازگشت کننده (به سوی) خدا بود و پادشاهی اش را استوار کردیم و او را حکمت و کلام فصیله دهنده عطا کردیم. (ص: ۱۷ و ۲۰)

ای داوود، ما تو را در زمین خلیفه (و جانشین) گردانیدیم. پس میان مردم به حق داوری کن. (ص: ۲۶)

گفت: پروردگارا! مرا ببخش و ملکی به من ارزانی دار که هیچ کس را پس از من سزاوار نباشد. در حقیقت، تویی که خود بسیار بخشنده ای. پس باد را در اختیار او قرار دادیم که هر جا تصمیم می گرفت به فرمان او نرم، روان می شد. (ص: ۳۵ و ۳۶)

حکومت پیامبر اسلام

حکومت پیامبر اسلام

پیامبر به مؤمنان از خودشان سزاوارتر (و نزدیک تر) است. (احزاب: ۳۶)

و هیچ مرد و زن مؤمنی را نرسد که چون خدا و فرستاده اش به کاری فرمان دهند، برای آنان در کارشان اختیاری باشد و هر کس خدا و فرستاده اش را نافرمانی کند، همانا

دچار گمراهی آشکاری گردیده است.

حکومت اولی الامر

حکومت اولی الامر

در قرآن کریم، وجوب اطاعت کسانی غیر از شخص پیامبر گرامی اسلام نیز آمده است. که «اولی الامر» نامیده شده اند.

ای کسانی که ایمان آورده اید، از خدا و پیامبر و اولیای امر خود (نیز) پیروی کنید. (نساء: ۵۹)

منظور از «اولی الامر» در این آیه، کسانی هستند که همانند پیامبر معصومند و هرگز خطایا گناهی از آنان سر نمی زند و به اتفاق دانشمندان شیعه، اینان همان امامان دوازده گانه اند. بنابر آیه اولی الامر، حکومت تنها از آن خداوند و رسول او و ائمه طاهرین علیهم السلام است.

حکومت در عصر غیبت

حکومت در عصر غیبت

در زمان غیبت ولی عصر عجل الله تعالی فرجه الشریف، باید نزدیک ترین مسلمانان به امام معصوم علیه السلام، یعنی شخصی که شرط های اساسی: احاطه علمی به معارف اسلامی و احکام و قوانین الهی، شناسایی مصالح و مفاسد جامعه و مدیریت و تدبیر امور اجتماعی و تقوا و عدالت را در بهترین مرتبه آن داراست، زمامداری و رهبری امت اسلام را عهده دار شود. در تأیید این نکته، دلایل عقلی و نقلی وجود دارد که در جای خود مطرح شده است.

وظایف زمام داران

وظایف زمام داران

از نظر قرآن کریم، مسئولان نظام اسلامی هر گاه به قدرت و حکومت برسند، احکام و اسلام را به پا می دارند:

همان کسانی که چون در زمین به آنان توانایی دهیم، نماز بر پا می دارند و زکات می دهند و به کارهای پسندیده و می دارند و از کارهای ناپسند باز می دارند و فرجام همه کارها از آن خداست. (حج: ۴۱)

در مقابل، هر گاه نظام طاغوتی بر مستضعفان قدرت و تسلط یابد، کاری جز فساد،

تبه کاری و ستمگری انجام نمی دهد:

(ملکه) گفت: پادشاهان چون به شهری در آیند، آن را تباه و عزیزانش را خوار می گردانند. (نمل: ۳۴)

روز طبیعت (۱۳ فروردین)

اشاره

روز طبیعت (۱۳ فروردین)

زیر فصل ها

خداوند مالک طبیعت

طبیعت، تسبیح گوی خدا

طبیعت و توحید

طبیعت در سیطره انسان

طبیعت، وسیله آزمایش

خداوند مالک طبیعت

خداوند مالک طبیعت

خداوند، انسان را بر بیابان، کوه، دشت، گیاهان، درختان، دریا، آب، باد، ابر و نعمت های بی شمار دیگر مسلط ساخته است. اوست که تنها مالک و خالق این طبیعت و جهان بی نهایت است.

مگر ندانستی که فرمانروایی آسمان ها و زمین (طبیعت) از آن خداست و شما جز خدا سرور و یاورى ندارید؟ (بقره: ۱۰۷)

و آن چه در آسمان ها و آن چه در زمین است، از آن خداست و همه کارها به سوی خدا باز گردانده می شود. (آل عمران: ۱۰۹)

فرمانروایی آسمان ها و زمین و آن چه در آن هاست، از آن خداست و او بر هر چیزی تواناست. (مائده: ۱۲۰)

طبیعت، تسبیح گوی خدا

طبیعت، تسبیح گوی خدا

آن چه در آسمان ها و در زمین است، تسبیح گوی خدای هستند و اوست شکست ناپذیر سنجیده کار. (حشر: ۱)

آن چه در آسمان ها و زمین است، (جمله) تسبیح او می گویند و او عزیز حکیم

است. (حشر: ۲۴)

طبیعت و توحید

طبیعت و توحید

قرآن، انسان را از راه مطالعه در طبیعت و اندیشیدن، به پذیرش توحید دعوت می کند:

به یقین، در آفرینش آسمان ها و زمین و در پی یکدیگر آمدن شب و روز برای خردمندان نشانه هایی (قانع کننده) است. همانان که خدا را (در همه احوال) ایستاده و نشسته و به پهلو آرمیده یاد می کنند و در آفرینش آسمان ها و زمین می اندیشند (که) پروردگارا، این ها را بیهوده نیافریده ای. منزهی تو، پس ما را از عذاب آتش دوزخ در امان بدار. (آل عمران: ۱۹۰ و ۱۹۱)

طبیعت در سیطره انسان

طبیعت در سیطره انسان

خداوند، طبیعت را مسخر انسان گردانیده است تا نیازهای او را برطرف سازد.

و شب و روز و خورشید و ماه را برای شما رام گردانید و ستارگان به فرمان او مسخر شده اند. همانا در این (امور) برای مردمی که اندیشه می کنند، نشانه هاست. و (هم چنین) آن چه را در زمین به رنگ های گوناگون برای شما پدید آورد (مسخر شما ساخت). بی تردید، در این (امور) برای مردمی که پند می گیرند، نشانه ای است. و اوست کسی که دریا را مسخر گردانید تا از آن گوشت بخورید و پیرایه ای که آن را می پوشید، از آن بیرون آورید و کشتی ها را در آن شکافنده (آب) می بینی. و تا از فضل او بجویید و باشد که شما شکر گزارید. (نحل: ۱۲ _ ۱۴)

آیا ندیده ای که خدا آن چه را در زمین است، به نفع شما رام گردانید؟ (حج: ۶۵)

طبیعت، وسیله آزمایش

طبیعت، وسیله آزمایش

در حقیقت، ما آن چه را که بر زمین است، زیوری برای آن قرار دادیم تا آنان را بیازماییم که کدام یک از ایشان نیکوکارترند. (کهف: ۷)

روز هنر اسلامی (۲۰ فروردین)

اشاره

روز هنر اسلامی (۲۰ فروردین)

هنر، سلاحی برنده و شگفت است که ضرورت بهره گیری از آن، به ویژه پس از پیروزی انقلاب اسلامی و نیاز به تبیین ایده های انقلاب و دفاع از هویت اصیل و الهی آن، بیش از پیش آشکارتر شد. این عرصه که بیش تر به روی نیروهای مکتبی و با ایمان بسته بود، حضور فعال هنرمندان مسلمان را می طلبید و ارایه هنر بر مبنای دین نیز به شناخت معیارها، ملاک ها و چارچوب مکتبی نیاز داشت. از این رو، عنوانی با مشخصه «هنر اسلامی» ضرورت خود را بیش از گذشته نشان داد و صاحب نظران مسلمان را در این زمینه به کاوش و پژوهش و عرضه دیدگاه اسلام درباره هنر و قالب ها و شیوه ها و ضابطه ها کشاند. این ضرورت، هم برای کسانی که در سایه این نظام مقدس، کار هنری تولید و عرضه می کردند، مطرح بود و هم برای آنان که به مطالعه و تحقیق در این باره می پرداختند.

هماهنگی و زیبایی در آفرینش

هماهنگی و زیبایی در آفرینش

خداوند در نخستین آیات سوره «تبارک»، از آفرینش آسمان های هفت گانه سخن گفته است و توجه می دهد که در آفرینش خداوند، تفاوت، نقص و کاستی نمی توان یافت:

در آفرینش آن (خدای) بخشایشگر هیچ گونه اختلاف (و تفاوتی) نمی بینی؛ باز بنگر آیا خلل (و نقصانی) می بینی؟ باز دوباره بنگر تا نگاهت زبون و درمانده به سویت باز گردد. (ملک: ۳ و ۴)

علامه طباطبایی از این ناتوانی و خستگی چشم در درک عظمت آسمان‌ها و سیر نشدن جان از تماشای این حکمت و تدبیر در عالم خلقت، نتیجه می‌گیرد که نظام جاری در عالم هستی، نظام یگانه‌ای است که اجزایش به هم پیوسته و مرتبط است و کوچک‌ترین نقص و خلاف حکمت و تدبیری در آن نیست. (۱)

زشتی برخی صداها

زشتی برخی صداها

که بدترین آوازه‌ها بانگ خران است. (لقمان: ۱۹)

رنگ‌ها، هنری الهی

رنگ‌ها، هنری الهی

و از نشانه‌های (قدرت) او آفرینش آسمان‌ها و زمین و اختلاف زبان‌های شما و رنگ‌های شماست. (روم: ۲۲)

آیا ندیده‌ای که خدا از آسمان آبی فرود آورد و به (وسیله) آن میوه‌هایی که رنگ‌های آن‌ها گوناگون است بیرون آوردیم؟ * و از برخی کوه‌ها، راه‌ها (و رگه‌ها) ی‌سپید و گلگون به رنگ‌های مختلف و سیاه پر رنگ (آفریدیم). (فاطر: ۲۷ و ۲۸)

و (هم‌چنین) آن‌چه را در زمین به رنگ‌های گوناگون برای شما پدید آورد (مسخر شما ساخت)، بی‌تردید، در این (امور) برای مردمی که پند می‌گیرند، نشانه‌ای است. (نحل: ۱۳)

هنر و بیان

هنر و بیان

بیان نیز از ابزارهای هنری است. بیانی که متناسب با شرایط محیط اطراف خود باشد، بی‌شک از ذوق و سلیقه و هنرنمایی صاحب خود حکایت می‌کند. قرآن نیز برای دعوت مردم به حق، پیامبران خویش را به استفاده از بیان هنرمندانه فرا خوانده است:

با حکمت و اندرز نیکو، به راه پروردگارت دعوت نما؛ و با آن ها به روشی که نیکوتر است، استدلال و مناظره کن... . خداوند، در جایی دیگر حضرت موسی را به بیان ملایم و هنرمندانه در رویارویی با فرعون دعوت می کند و می فرماید:

به نرمی با او سخن بگویند، شاید متذکر شود یا (از خدا) بترسد. (طه: ۴۴)

نمایش

نمایش

نمایش، وسیله ای است بیانی و یک سلسله حرکات به هم پیوسته ای است که دارای مفهوم و پیامی خاص است و با آن می توان با مخاطبان و تماشاگران ارتباط برقرار کرد. گیرایی خاص و تأثیر گذاری افزون تر و نیز ارشاد غیر مستقیم به مفاهیم، از ویژگی های نمایش است.

خداوند، برای هشدار به حضرت داوود در امر قضاوت و دقت در آن و پرهیز از پیش داوری و داوری شتاب زده، ماجرای تمثیل گونه بیان می کند که متخاصمان برای داوری نزد داوود می روند و یکی از آنها می گوید:

این برادرم است و ۹۹ گوسفند دارد و من یک گوسفند دارم و او خواسته گوسفند مرا نیز پیوست گوسفندان خود سازد و با من بدرفتاری کرده است. داوود فوری گفت: او با این درخواست به تو ستم کرده است و بسیاری از افراد شریک، در حق یکدیگر ستم می کنند. (ص: ۲۱ - ۲۴)

حضرت داوود، زود می فهمد که این صحنه برای آزمایش اوست و به درگاه خدا، توبه می کند و به رکوع می افتد.

درون مایه نمایش، باید تربیتی و آموزشی باشد یا انسان را به تفکر وا دارد. چون تنها سرگرمی و مشغول کننده بودن، برای یک هنر متعهد، هر چند در قالب کمدی و طنز، روا نیست. قرآن یکی از صفات مؤمنان را دوری از لغو می داند. (مؤمنون: ۳)

داستان نویسی

داستان نویسی

داستان نویسی، یکی از موضوعاتی است که هنر به خوبی در آن تجلی می یابد. بشر به طور ذاتی به سوی قصه جذب می شود و از داستان های شگفت و به ویژه رویدادها و سرگذشت های دنباله دار لذت می برد. از این رو، داستان وسیله ای است برای جلب توجه و جذب افراد و کاربرد فراوانی دارد. در قرآن کریم و تعالیم انبیای الهی و کتاب های آسمانی و آموزش های دینی، قالب داستان برای القای پیام و تأثیر تربیتی مورد توجه قرار گرفته است:

به راستی، در سرگذشت آنان برای خردمندان عبرتی است. (یوسف: ۱۱۱)

پس این داستان را (برای آنان) حکایت کن، شاید که بیاندیشند. (اعراف: ۱۷۶)

هنر بی تعهد

هنر بی تعهد

تأثیر شگرف و پرشتاب هنر و جذابیت و زیبایی های آن می تواند در روح و روان آدمیان بسیار تحول آفرین باشد و افراد را به سوی خیر و صلاح رهنمون سازد، گاهی نیز ممکن است افرادی از آن در مسیر فساد و اهداف پوچ بهره گیرند. امروزه سودجویان و صاحبان زور، هنر را در خدمت اهداف غیر انسانی خود به کار گرفته و روح زیبا پرست انسان را در مسیر زیبایی های دروغین قرار داده و پوچ گرایی را رواج می دهند. این شگرد در تاریخ نیز سابقه داشته و دشمنان دین در برابر حرکت های انقلابی انبیا همواره از هنر ارتجاعی بهره می بردند. از جمله در جنبش انقلابی حضرت موسی علیه السلام که به سوی توحید، استقلال و آزادی پیش می رفت، سامری سردمدار این حرکت واپس گرایانه بود. سامری که به نقاط ضعف قوم خود به خوبی آشنا بود و می دانست با بهره گیری از این ضعف ها می تواند غایله ای به پا کند، کوشید از زیورها و طلاهایی که معبود دنیا پرستان و مورد توجه عوام است، هنرمندانه (!) گوساله ای بسازد و آن را به طرز مخصوصی در مسیر حرکت باد قرار دهد. تا صدایی از آن برخیزد؛ سپس با بهره گیری از فرصت و مکانی مناسب، برنامه ضد توحیدی خود را آغاز کند. او آن چنان ماهرانه، مواد آن را تنظیم کرد که در مدت کوتاهی، اکثریت قاطع قوم بنی اسرائیل را از راه و رسم توحید

منحرف ساخت و به شرک کشاند. (خداوند) فرمود:

ما قوم تو را پس از تو به آزمایش گذاردیم و سامری آن ها را گمراه کرد* موسی خشمگین و اندوهناک به سوی قوم خود بازگشت و گفت: مگر پروردگار شما وعده نیکویی به شما نداد؟ آیا مدت جدایی من از شما به طول انجامید؟ یا می خواستید غضب پروردگارتان بر شما نازل شود که با وعده من مخالفت کردید؟* گفتند: ما به میل و اراده خود از وعده تو تخلف نکردیم، ولی ما مقداری از زینت آلات قوم خود را که با خود داشتیم، افکندیم و سامری این چنین القا کرد* و برای آن ها مجسمه ای از گوساله که صدایی هم چون صدای گوساله داشت، خارج ساخت و گفت این خدای شما و خدای موسی است و او فراموش کرد (پیمانی را که با خدا بسته بود). آیا آن ها نمی بینند که (این گوساله) پاسخ آن ها را نمی دهد؟ و مالک هیچ گونه نفع و ضرری از آن ها نیست؟ وهارون قبل از آن به آن ها گفته بود که ای قوم، شما به این وسیله مورد آزمایش قرار گرفتید، پروردگار شما خداوند رحمان است، از من پیروی کنید و از من فرمان برید. (طه: ۸۳ _ ۹۱)

قطع رابطه سیاسی جمهوری اسلامی ایران و امریکا (۲۰ فروردین)

اشاره

قطع رابطه سیاسی جمهوری اسلامی ایران و امریکا (۲۰ فروردین)

رابطه ایران و امریکا تا پیش از پیروزی انقلاب اسلامی، براساس منافع یک جانبه امریکا برقرار بود و در این میان، ایران به عنوان ژاندارم منافع امریکا در منطقه شمرده

می شد. پس از انقلاب نیز به جهت مسامحه کاری های دولت موقت، این رابطه ادامه داشت و امریکا از این فرصت برای ضربه زدن به انقلاب بهره می گرفت تا این که سرانجام در ۱۳ آبان ۱۳۵۸، دانشجویان پیرو خط امام، به سفارت امریکا که به کانون جاسوسی بر ضد جمهوری اسلامی تبدیل شده بود، هجوم بردند و ۵۳ جاسوس امریکایی را به گروگان گرفتند. در پی این حماسه، دولت امریکا، دست به اقداماتی علیه نظام جمهوری اسلامی زد که قطع رابطه سیاسی با ایران در ۲۰ فروردین ۱۳۵۹ از آن جمله بود.

منع ذلت پذیری

منع ذلت پذیری

یکی از آموزه های مهم قرآنی، نفی ذلت پذیری است. اسلام به مسلمانان عزت داده است و راضی نمی شود که آنان در سیطره بیگانگان و کافران باشند.

از این رو، هر امری که زمینه ساز تسلط بیگانگان بر مسلمانان شود، مردود است. این اصل در تاریخ گذشته، سبب استقلال مسلمانان شده است و اشغالگران کشورهای اسلامی را با مشکلات فراوان روبه رو ساخته است: قرآن در این زمینه می فرماید:

و خداوند هرگز بر [زبان] مؤمنان، برای کافران راه [تسلطی] قرار نداده است. (نساء: ۱۴۱)

منع تکیه بر ستم پیشه گان

منع تکیه بر ستم پیشه گان

جامعه مستقل و آزاد، جامعه ای است که از هر نظر خود کفا باشد و پیوند و ارتباطش با دیگران، پیوندی براساس منافع متقابل باشد، نه براساس اتکای ضعیف بر قوی. این وابستگی خواه از نظر فکری و فرهنگی باشد یا نظامی یا اقتصادی یا سیاسی، نتیجه ای جز اسارت و استثمار به بار نخواهد آورد.

به کسانی که ستم کرده اند متمایل مشوید که آتش (دوزخ) به شما می رسد و در برابر خدا برای شما دوستانی نخواهد بود و سرانجام یاری نخواهید شد. (هود: ۱۱۳)

اگر ملت‌ها با ستمگران همکاری نکنند و به روابط گرگ و میش تن ندهند، قدرت پوشالی آنان نابود خواهد شد و این ملت‌های ضعیف و ترسو هستند که با روابطشان، آن قدرت شیطانی را برای آن‌ها فراهم می‌سازند. در قرآن روی این اصل اسلامی و انسانی بارها تکیه شده است که:

در نیکوکاری و پرهیزگاری با یکدیگر همکاری کنید و در گناه و تعدی دستیار هم نشوید. (مائده: ۲)

دوستی کافران، ممنوع

دوستی کافران، ممنوع

مؤمنان نباید کافران را _ به جای مؤمنان _ به دوستی بگیرند، و هر که چنین کند، در هیچ چیز (او را) از (دوستی) خدا (بهره ای) نیست؛ مگر این که از آنان به نوعی تقیه کنید و خداوند، شما را از (عقوبت) خود می‌ترساند و بازگشت (همه) به سوی خداست. (آل عمران: ۲۸ - ۳۱)

روز ارتش جمهوری اسلامی و نیروی زمینی (۲۹ فروردین)

اشاره

روز ارتش جمهوری اسلامی و نیروی زمینی (۲۹ فروردین)

امام خمینی رحمه الله ۲۹ فروردین را روز ارتش جمهوری اسلامی ایران و بزرگداشت حماسه آفرینی‌های دلاورمردان نیروی زمینی ارتش نام نهاد. هم‌زمان با به ثمر رسیدن انقلاب اسلامی، ارتش رژیم شاهنشاهی که پیکره اصلی آن را جوانان برومند خانواده‌های مسلمان و بیشتر مستضعف ایرانی تشکیل می‌داد، به ندای آسمانی رهبر انقلاب لبیک گفت و در نتیجه، در براندازی نهایی رژیم ستمشاهی، با ملت ایران هم صدا شد. ارتش

با دشمنان داخلی و خارجی انقلاب به ستیز برخاست و به عنوان نخستین بازوی توانمند نظامی انقلاب در جهت تحقق اهداف جمهوری اسلامی ایران، تلاش های خستگی ناپذیر و مستمری را با فداکاری و ایثار و در ابعاد گوناگون آغاز کرد.

خداوند، فرمانده لشکریان آسمان و زمین

خداوند، فرمانده لشکریان آسمان و زمین

خداوند، در زمین و آسمان لشکریان بسیار دارد. این لشکریان، همه سر به فرمان او دارند، و هر جا که لازم باشد، فرامین فرمانده کل را در یک چشم به هم زدن به انجام می رسانند. این لشکریان، هم فرشتگان الهی را شامل می شود و هم لشکریانی چون صاعقه، زلزله، سیلاب، امواج و نیروهای نامرئی دیگری که ما از آن آگاهی نداریم. افزون بر این ها، لشکریان انسانی را نیز که در روی زمین برای خدا می جنگند شامل می شود. قرآن کریم می فرماید:

اوست آن کس که در دل های مؤمنان آرامش را فرو فرستاد تا ایمانی بر ایمان خود بیفزایند و سپاهیان آسمان ها و زمین از آن خداست و خدا همواره دانای سنجیده کار است. (فتح: ۴)

عدد لشکریان پروردگار

عدد لشکریان پروردگار

حضور خداوند در همه جا، و گسترش قدرتش در تمام عالم هستی، ذات پاک او را از هر گونه یار و یاور و لشکر بی نیاز می کند، ولی با این حال، برای نشان دادن عظمتش به خلاق و برای یاد آوری آن ها، لشکر فراوانی برای خود برگزیده که مجری فرمان او در سراسر جهان هستند. قرآن می فرماید:

و (شماره) سپاهیان پروردگارت را جز او نمی داند و این (آیات) جز تذکاری برای بشر نیست. (مدثر: ۳۱)

لزوم تقویت و تجهیز لشکر اسلام و فلسفه آن

لزوم تقویت و تجهیز لشکر اسلام و فلسفه آن

سیره عملی پیامبر اکرم و پیشوایان بزرگ اسلام نشان می دهد که آنان برای مقابله با دشمن از هیچ فرصتی غفلت نمی کردند. آنان در تهیه سلاح و لشکر، تقویت روحیه

سربازان، گزینش محل اردوگاه و انتخاب زمان مناسب برای حمله به دشمن و به کار بستن شگردهای جنگی، هیچ مطلب کوچک و بزرگی را از نظر دور نمی داشتند. بنابراین، مسلمانان برای رویارویی با دشمن آماده و تا دندان مسلح، باید از پیشرفته ترین سلاح های هر زمان، بهره گیری کنند و از قدرت های اقتصادی، فرهنگی و سیاسی نیز که نقش بسیار مؤثری در پیروزی بر دشمن دارد، نباید چشم پوشید و از این راه، به تقویت روحیه و ایمان سربازان پرداخت.

قرآن می فرماید:

هر چه در توان دارید، از نیرو و اسب های آماده بسیج کنید تا با این (تدارکات)، دشمن خدا و دشمن خودتان و (دشمنان) دیگری را جز ایشان _ که شما نمی شناسیدشان و خدا آنان را می شناسد _ بترسانید. و هر چیزی در راه خدا خرج کنید، پاداشش به خود شما باز گردانیده می شود و بر شما ستم نخواهد رفت. (انفال: ۶۰)

لزوم سازمان دهی لشکر اسلام

لزوم سازمان دهی لشکر اسلام

تفرقه، پراکندگی و اختلاف نظر در میان افراد سپاه، خطر بسیار بزرگی است و از اقتدار و عظمت سپاه می کاهد و آن را به فروپاشی و شکست می کشاند. از این رو، سازمان دهی، آرایش نیروها و اطاعت از فرماندهی، بسیار ضروری است. پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله، همواره سپاه اسلام را در مقابل دشمن آماده می ساخت، ولی در جنگ احد، با وجود سازمان دهی و جابه جایی صحیح لشکریان، به علت نافرمانی آنان از دستورهای پیامبر، نظم لشکر از هم پاشید و آن را با شکست روبه رو ساخت. قرآن خطاب به پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله می فرماید:

و (یاد کن) زمانی را که (در جنگ احد) بامدادان از پیش افراد لشکرت بیرون آمدی (تا) مؤمنان را برای جنگیدن، در مواضع خود جای دهی و خداوند شنوای داناست. (آل عمران: ۱۲۱)

نمایش و رژه لشکریان

نمایش و رژه لشکریان

سلیمان علیه السلام لشکریان بسیاری از جن و انس و پرندگان در اختیار داشت. لشکر سلیمان به قدری بزرگ بود که برای نظم سپاه گاه صفوف نخستین را متوقف می ساخت تا صفوف آخر هم برسند. خداوند می خواست قدرت خود را در ظاهر ساختن این حکومت عظیم و قوایی که مسخر آن بود، نشان دهد:

و برای سلیمان، سپاهیان از جنّ و انس و پرندگان جمع آوری شدند و (برای رژه) دسته دسته گردیدند. تا آن گاه که به وادی مورچگان رسیدند، مورچه ای (به زبان خویش) گفت: ای مورچگان، به خانه هایتان داخل شوید، مبادا سلیمان و سپاهیان _ ندیده و ندانسته _ شما را پایمال کنند. (نمل: ۱۷ و ۱۸)

هراس انگیزی در دل دشمن

هراس انگیزی در دل دشمن

تهدید نظامی باعث هراس انگیزی برای دشمن می شود و آثار فراوانی به دنبال خواهد داشت. حضرت سلیمان، برای این که قاطعیت را در حقانیت خود نشان دهد، با قاطعیت به فرستاده مخصوص ملکه سبا فرمود:

به سوی آنان بازگرد که همانا سپاهیان بر (سر) ایشان می آوریم که در برابر آن ها، تاب ایستادگی نداشته باشند و از آن (دیار) به خواری و زبونی بیرونشان می کنیم. (نمل: ۳۷)

نقش فرماندهی در پیروزی یک لشکر

نقش فرماندهی در پیروزی یک لشکر

طالوت، مردی بلند قامت، تنومند، خوش اندام، بسیار زیرک، دانشمند و با تدبیر بود که از سوی خداوند به دست اشموئیل، پیامبر عصر خویش، به فرماندهی سپاه برگزیده شد. وی در مدتی کوتاه، لیاقت و شایستگی خود را در این امر مهم به اثبات رساند و آن ها را برای مبارزه با پادشاهی ستمگر به نام جالوت آماده ساخت. با این که عده ای از افراد سست ایمان، از میان راه برگشته بودند، هنگامی که دو لشکر برای جنگ در مقابل هم ایستادند، دعا کردند و با صبر و استقامت و پایمردی که از خود نشان دادند، جالوت

را کشته و سپاه او را به شکست واداشتند. این پیروزی درخشان که با شمار اندک صورت گرفت، به درایت و نقش مثبت فرماندهی طالوت در میدان جنگ باز می گردد.

قرآن در اشاره به این داستان می فرماید:

آیا از (حال) سران بنی اسرائیل پس از موسی خبر نیافتی، آن گاه که به پیامبر خود گفتند: پادشاهی (فرماندهی) برای ما بگمار تا در راه خدا پیکار کنیم... و پیامبرشان به آنان گفت: در حقیقت، خداوند، طالوت را بر شما به پادشاهی گماشته است... در حقیقت، خدا او را بر شما برتری داده، و او را در دانش و (نیروی) بدن بر شما برتری بخشیده است... و هنگامی که با جالوت و سپاهانش روبه رو شدند، گفتند: پروردگارا، بر (دل های) ما شکیبایی فرو ریز و گام های ما را استوار دار و ما را بر گروه کافران پیروز فرمای. پس آنان را به اذن خدا شکست دادند. (بقره: ۲۴۶ _ ۲۵۱)

آغاز هفته مشاغل (۳ اردیبهشت)

اشاره

آغاز هفته مشاغل (۳ اردیبهشت)

اشتغال از موضوع هایی است که بحث درباره آن اهمیت بسیار دارد و بی کاری یکی از معضلات اصلی در هر جامعه ای است. امروز بخش بزرگی از سرمایه نیروی انسانی آماده کار، به علت بی کاری هدر می رود و بی توجهی و بی تدبیری در این موضوع، آثار زیان بار و جبران ناپذیری در پی خواهد داشت که فقر و فساد و هرج و مرج از جمله آن است. بنابراین، کارآفرینی و مبارزه با بی کاری باید در دستور کار دولت ها و مدیران جامعه قرار گیرد.

روز، زمان کار و حرکت

روز، زمان کار و حرکت

در جهان طبیعت، هنگام درخشش نخستین پرتو خورشید، جنب و جوش بسیاری همه موجودات زنده را فرا می گیرد؛ رستاخیزی در میان آن ها برپا می شود و هر یک به دنبال برنامه خویش به حرکت در می آیند و حتی گیاهان نیز از این حرکت و تکاپو استثنا نیستند. در حالی که با غروب آفتاب، گویی شیپور خاموشی در سراسر جهان طبیعت زده می شود؛ پرندگان به لانه ها باز می گردند و موجودات زنده به استراحت و خواب می پردازند. حتی گیاهان نیز در نوعی خواب فرو می روند. انسان تا می تواند باید خود را با این نظام هماهنگ سازد؛ شب را استراحت کند و روز را به تلاش و کوشش پردازد تا همیشه سالم و کوشا باشد.

اوست کسی که شب را برای شما پوششی قرار داد و خواب را (مایه) آرامش و روز را زمان برخاستن (شما) گردانید. (فرقان: ۴۷)

آیا ندیده اند که ما شب را قرار داده ایم تا در آن بیاسایند و روز را روشنی بخش (گردانیدیم)؟ همانا در این (امر) برای مردمی که ایمان می آورند، مایه های عبرت است. (نمل: ۸۶)

و شب و روز را دو نشانه قرار دادیم. نشانه شب را تیره گون و نشانه روز را روشنی بخش گردانیدیم تا (در آن) فضلی از پروردگارتان بجویید و شماره سال ها و حساب (عمرها و رویدادها) را بدانید و هر چیزی را به روشنی باز نمودیم. (اسراء: ۱۲)

جالب این که در این آیات، برای نعمت شب و روز، دو فایده بیان شده است: یکی ابتغاء فضل الله که در قرآن معمولاً به معنی کسب و کار مفید و ارزنده است و دیگری، دانستن عدد سال ها و حساب. شاید آوردن این دو در کنار هم دلیل بر این باشد که طلب

روزی بدون بهره‌گیری از حساب و کتاب ممکن نیست. (۱)

آزادی انتخاب شغل

آزادی انتخاب شغل

از نظر اسلام، انسان در گزینش شغل آزاد است؛ به شرط آن که با ارزش‌های اسلامی سازگار باشد. انسان باید به کاری پردازد که آن را می‌پسندد و به آن علاقه مند است. خداوند در آیات خود اشاره می‌کند که زمین گسترده است و انسان می‌تواند به کارهای مورد علاقه خود اشتغال داشته باشد و از کارهای حرام پرهیز کند:

مگر زمین خدا وسیع نبود تا در آن مهاجرت کنید (و از آن بهره‌گیرید). (اعراف: ۱۵۷)

شرط استخدام

شرط استخدام

قدرت و اعتماد، دو شرط استخدام است. حضرت موسی مدتی را نزد شعیب علیه السلام به چوپانی مشغول بود. قرآن با بیان سرگذشت موسی علیه السلام این گونه به این دو شرط اشاره می‌کند:

یکی از آن دو (دختر) گفت: ای پدر، او را استخدام کن؛ چرا که بهترین کسی است که استخدام می‌کنی: هم نیرومند (و هم) در خور اعتماد است. (قصص: ۲۶)

لزوم قرارداد در استخدام

لزوم قرارداد در استخدام

برای جلوگیری از تضییع حقوق هر یک از دو طرف کارگر و کارفرما، لازم است دو طرف از شرایط زمان و اجرت کار یکدیگر آگاه شوند و از ابهام‌گویی و هرگونه عملی که ممکن است به نزاع بیانجامد، پرهیز کنند.

قرآن به داستان حضرت شعیب و حضرت موسی علیه السلام و شرایط کاری آن دو اشاره می‌کند و می‌فرماید:

(شعیب) گفت: من می خواهم یکی از این دو دختر خود را (که مشاهده می کنی) به نکاح تو در آوردم؛ به این (شرط) که هشت سال برای من کار کنی و اگر ده سال را تمام گردانی اختیار با تو است و نمی خواهم بر تو سخت گیرم... (موسی) گفت: (این قرارداد) میان من و تو باشد که هر یک از دو مدّت را به انجام رسانیدم، بر من تعدی (روا) نباشد. (قصص: ۲۷ و ۲۸)

آهنگری داوود علیه السلام

آهنگری داوود علیه السلام

و به (داوود) فن زره (سازی) آموختیم، تا شما را از (خطرات) جنگتان حفظ کند. پس آیا شما سپاس گزارید؟ (انبیاء: ۸۰)

نجاری نوح علیه السلام

نجاری نوح علیه السلام

پس از آن که عذاب الهی بر قوم نوح مقرر شد، خداوند به او وحی فرمود:

و زیر نظر ما و (به) وحی ما کشتی را بساز و درباره کسانی که ستم کرده اند، با من سخن مگوی... * و (نوح) کشتی را می ساخت. (هود: ۳۷ و ۳۸)

چوپانی موسی علیه السلام

چوپانی موسی علیه السلام

(خداوند فرمود:) وای موسی، در دست راست تو چیست؟ (موسی) گفت: این عصای من است، بر آن تکیه می دهم و با آن برای گوسفندانم برگ می تکانم و... (طه: ۱۷ و ۱۸)

روز جوان (۳ اردیبهشت)

اشاره

روز جوان (۳ اردیبهشت)

زیر فصل ها

جوانی، اوج قدرت

پاکی جوان و آمادگی پذیرش حق

نیاز جوانان به تفریح و سودجویی از آن

عنایت خداوند به جوانان مؤمن

جوانی، اوج قدرت

جوانی، اوج قدرت

دوره جوانی که قرآن از آن تعبیر به «بلوغ رشد» کرده، مرحله تکامل قدرت جسمی است. این مرحله پس از دوران نوجوانی و ضعف فرا می رسد و پس از آن نیز مرحله عقب گرد و از دست دادن نیروهاست؛ زیرا به تدریج دوران پیری که زمان سستی و از کارافتادگی است، فرا می رسد. این دگرگونی ها و فراز و نشیب ها، بهترین دلیل برای این حقیقت است که نه آن قوت جوانی از شما بود و نه آن ضعف؛ بلکه هر دو از ناحیه دیگری بود و این خود نشانه آن است که چرخ وجود شما را دیگری می گرداند و هر چه دارید، عارضی است.

... خداست آن کس که شما را ابتدا ناتوان آفرید. آن گاه پس از ناتوانی قوت بخشید. سپس بعد از قوت، ناتوانی و پیری داد. هر چه بخواهد، می آفریند و هموست دانای توانا. (روم: ۵۴)

او همان کسی است که شما را از خاکی آفرید. سپس از نطفه ای، آن گاه از علقه ای و بعد شما را (به صورت) کودکی بر می آورد تا به کمال قوت خود برسید و سالمند شوید و از میان شما کسی است که مرگ پیش رس می یابد و تا (بالاخره) به مدتی که مقرر است برسید. و امید که در اندیشه فرو روید. (مؤمن: ۶۷)

پاکی جوان و آمادگی پذیرش حق

پاکی جوان و آمادگی پذیرش حق

گرایش به بالندگی و نوآوری در نسل جوان، بیش از اقبال دیگر است. تحول خواهی و آرمان گرایی در آنان می جوشد. در هر انقلابی، نخستین گروهی که به آن جذب می شوند، جوانان هستند. گذشته از این که قلب هایی پاک و افکاری دست نخورده دارند، شور و جوشش انقلابی در آنان بیشتر است. افزون بر این، وابستگی های مادی که بزرگسالان را به محافظه کاری و ملاحظات دیگر وا می دارد، در جوانان نیست. نه مال و ثروتی دارند که از نابودی آن بترسند و نه پست و مقامی که از به خطر افتادنش وحشت کنند. بنابراین، نخستین کسی که به پیامبر ایمان آورد، امیرمؤمنان، علی علیه السلام بود که در سن نوجوانی بود. نخستین گروهی نیز که به موسی علیه السلام ایمان آوردند و تحت فشار

شدیدی از ناحیه فرعون و اطرافیان‌ش قرار گرفتند، جوانان و نوجوانان بودند.

سرانجام، کسی به موسی ایمان نیاورد مگر فرزندان‌ی از قوم وی، در حالی که بیم داشتند از آن که مبادا فرعون و سران آن‌ها ایشان را آزار رسانند. در حقیقت، فرعون در آن سرزمین برتری جوی و از اسرافکاران بود. (یونس: ۸۳)

نیاز جوانان به تفریح و سودجویی از آن

نیاز جوانان به تفریح و سودجویی از آن

انسان چون ماشین آهنی نیست که هرچه بخواهند از آن کار بکشند، بلکه روح و روانی دارد که هم چون جسمش خسته می‌شود. همان‌گونه که جسم به استراحت و خواب نیاز دارد، روح و روانش به سرگرمی و تفریح سالم نیاز دارد و این نیاز در میان جوانان و نوجوانان دو چندان است. تجربه نشان داده که اگر انسان به کار یکنواخت ادامه دهد، بازده کار او بر اثر کمبود نشاط به تدریج پایین می‌آید، و به عکس، پس از چند ساعت تفریح و سرگرمی سالم، آن چنان نشاط‌کار در او ایجاد می‌شود که بازدهی کار او فزونی می‌یابد و به همین دلیل ساعاتی که صرف تفریح و سرگرمی می‌شود، کمک به ساعت کار است.

البته گاه، این نیاز طبیعی مورد سوء استفاده فرصت طلبان قرار گرفته است؛ همان‌گونه که برادران یوسف از نیاز و علاقه یوسف نوجوان به گردش و تفریح برای رسیدن به هدفشان سوء استفاده کردند. در دنیای امروز نیز دشمنان از ورزش و تفریح برای مسموم ساختن افکار نسل جوان بهره‌های فراوان می‌گیرند و باید به هوش بود که قدرت‌های گرگ صفت در لباس ورزش و تفریح، نقشه‌های شوم خود را به نام ورزش و مسابقات منطقه‌ای یا جهانی اجرا نکنند:

(برادران نزد پدر آمدند و) گفتند: ای پدر، تو را چه شده است که ما را به یوسف امین نمی‌دانی، در حالی که ما خیرخواه او هستیم. فردا او را با ما بفرست تا (در چمن) بگردد و بازی کند و ما به خوبی نگهبان او خواهیم بود. (یوسف: ۱۱ و ۱۲)

عنایت خداوند به جوانان مؤمن

عنایت خداوند به جوانان مؤمن

گروهی از جوانان باهوش و باایمان که در یک زندگی پر زرق و برق در میان انواع ناز و نعمت به سر می بردند، برای حفظ عقیده خود و مبارزه با طاغوت عصر خویش به همه این ها پشت پا زدند و به غاری از کوه که از همه چیز تهی بود، پناه بردند و از این راه، استقامت و پایداری خود را در راه ایمان نشان دادند. قرآن این گروه را «فتیه» نامیده است. فتیه به معنای جوانان نوحاسته و شاداب است، ولی گاهی به کسانی گفته می شود که دارای صفات جوان مردی، مقاومت و شهامت هستند:

مگر پنداشتی اصحاب کهف و رقیم (= خفتگان غار لوحه دار) از آیات ما شگفت بوده است؟ آن گاه که جوانان به سوی غار پناه جستند و گفتند: پروردگار ما! از جانب خود به ما رحمتی بخش و کار ما را برای ما به سامان رسان. پس در آن غار، سالیانی چند بر گوش هایشان پرده زدیم. آن گاه آنان را بیدار کردیم، تا بدانیم کدام یک از آن دو دسته، مدت درنگشان را بهتر حساب کرده اند. ما خبرشان را بر تو درست حکایت می کنیم: آنان جوانانی بودند که به پروردگارشان ایمان آورده بودند و ما بر هدایتشان افزودیم. و دل هایشان را استوار گردانیدیم آن گاه که (به قصد مخالفت با شرک) برخاستند و گفتند: «پروردگار ما پروردگار آسمان و زمین است، هرگز جز او معبودی را نخواهیم خواند که به یقین، در این صورت ناصواب گفته ایم.» این قوم ما جز او معبودانی اختیار کرده اند. چرا بر (حقانیت) آن ها برهانی آشکار نمی آورند؟ پس کیست ستمکارتر از آن کس که بر خدا دروغ بنهد. و چون از آن ها و از آن چه که جز خدا می پرستند، کناره گرفتید، پس به غار پناه جوید، تا پروردگارتان از رحمت خود بر شما بگستراند و برای شما در کارتان گشایشی فراهم سازد. (کهف: ۹ _ ۱۶)

شکست آمریکا در حمله نظامی به ایران (۵ اردیبهشت)

اشاره

شکست آمریکا در حمله نظامی به ایران (۵ اردیبهشت)

در چنین روزی دنیا شاهد شکست مفتضحانه آمریکا در مقابله با نهضت خونین اسلامی ایران بود و بار دیگر عظمت و شکست ناپذیری این انقلاب الهی به جهانیان به اثبات رسید.

پس از فتح لانه جاسوسی آمریکا به دست توانای فرزندان ملت مسلمان ایران، آمریکا در صدد تلافی برآمد و نخست تصمیم به محاصره اقتصادی ایران گرفت، ولی نتوانست در اراده پولادین ملت ایران، کوچک ترین خللی ایجاد کند. از این رو، در صدد اجرای طرحی دیگر برآمد و آن، حمله نظامی به ایران برای آزاد سازی گروگان های آمریکایی در سال ۱۳۵۹ بود.

امریکا در چنین روزی با تعدادی هواپیما و بیست بالگرد نظامی، حمله خویش را به ایران آغاز کرد. آن ها در صحرای طبس فرود آمدند و قصد داشتند از آن جا به تهران آمده و گروگان ها را از لانه جاسوسی آمریکا در تهران آزاد و از ایران خارج کنند. با وجود مراقبت های لازم و پیش بینی های انجام شده و امکانات و تجهیزات کامل، سربازان آمریکایی در اوج ناباوری و سرگردانی در برابر شن های تفتیده بیابان طبس، به شکستی سخت و عظیم تن دادند. این حادثه تاریخی، حمله فیل داران ابرهه به خانه کعبه و سرکوبی آنان با مرغان ابابیل را که لشکر غیبی حضرت حق بودند، در ذهن ها زنده می کند!

مگر ندیدی پرورد گارت با پیلداران چه کرد؟ آیا نیرنگشان را بر باد نداد؟ و بر سر آن ها دسته دسته پرندگان ابابیل فرستاد (که) بر آنان سنگ هایی از گل

(سخت) می افکندند. و (سرانجام، خدا) آنان را مانند گاه جویده شده گردانید. (فیل: ۱ _ ۵)

امداد غیبی، در پیروزی حق و شکست باطل

امداد غیبی، در پیروزی حق و شکست باطل

ای کسانی که ایمان آورده اید، نعمت خدا را بر خود یاد کنید آن گاه که قومی آهنگ آن داشتند که بر شما دست یازند و (خدا) دستشان را از شما کوتاه داشت و از خدا پروا دارید و مؤمنان باید تنها بر خدا توکل کنند. (مائده: ۱۱)

روز شوراها (۹ اردیبهشت)

اشاره

روز شوراها (۹ اردیبهشت)

زیر فصل ها

تأکید بر مشورت در کارها

مشورت نشانه ایمان

مشورت در امور خانوادگی

تأکید بر مشورت در کارها

تأکید بر مشورت در کارها

شورا مهم ترین موضوع اجتماعی است که بدون آن همه کارها، ناقص است؛ زیرا انسان از نظر فکری هر قدر هم که نیرومند باشد، نسبت به مسایل گوناگون، از یک یا چند بعد می نگرد و ابعاد دیگر بر او مجهول می ماند و با بن بست روبه رو می شود. هنگامی که مسایل در شورا طرح و بحث و بررسی می شود، عقل ها، تجربه ها و دیدگاه های گوناگون به کمک هم می شتابد. در این صورت، موضوع ها کاملاً پخته و کم عیب و نقص می گردد و از لغزش دور می ماند.

پس به (برکت) رحمت الهی، با آنان نرم خو (و پر مهر) شدی و اگر تند خو و سخت دل بودی، همانا از پیرامون تو پراکنده می شدند. پس از آنان در گذر و برایشان آمرزش بخواه و در کارها با آن ها مشورت کن و چون تصمیم گرفتی

(قاطع باش و) بر خدا توکل کن؛ زیرا خدا توکل کنندگان را دوست دارد. (آل عمران: ۱۵۹)

مشورت نشانه ایمان

مشورت نشانه ایمان

قرآن هنگام شمارش ویژگی های ایمان آورندگان به خدا می فرماید:

... و کسانی که (ندای) پروردگارشان را پاسخ (مثبت) داده و نماز برپا کرده اند و کارشان در میانشان مشورت است و از آن چه روزی شان داده ایم، انفاق می کنند. (شوری: ۳۸)

مشورت در امور خانوادگی

مشورت در امور خانوادگی

پس اگر (پدر و مادر) بخواهند، با رضایت و مشورت یکدیگر، کودک را (زودتر) از شیر باز گیرند، گناهی بر آن دو نیست. (بقره: ۲۳۳)

روز جهانی کار و کارگر (۱۱ اردیبهشت _ اول مه)

اشاره

روز جهانی کار و کارگر (۱۱ اردیبهشت _ اول مه) (۱)

زیر فصل ها

آغاز هفته کارگر (۵ اردیبهشت)

نقش کار در مالکیت

اطمینان و نیرومندی دو ویژگی کارگر

نیاز انسان به میدان کار و بستر آسایش

نقش مشارکت مردمی در پیشرفت کارهای ملی

آغاز هفته کارگر (۵ اردیبهشت)

آغاز هفته کارگر (۵ اردیبهشت)

در یازدهم اردیبهشت ۱۲۶۵، یکم مه ۱۸۸۶ میلادی، پلیس شیکاگو با حمله به تظاهرات گسترده کارگران که برای هشت ساعت کار در روز و حق تشکیل اتحادیه های

کارگری برپا شده بود، تجمع آنان را به خاک و خون کشید. چند روز بعد، دادگاه چند تن از رهبران کارگران را محاکمه و به مرگ محکوم کرد.

در سال ۱۸۸۹، کنگره بین‌المللی کارگران در پاریس، روز اول ماه مه را به عنوان روز جهانی کارگر برگزید و در پی آن در بسیاری از کشورهای دنیا، کارگران، با برپایی اعتصاب و تظاهرات گسترده، این روز را گرامی و یاد و خاطره کارگران به خاک و خون کشیده شده را زنده نگه داشتند.

نقش کار در مالکیت

نقش کار در مالکیت

و زنهار، آن چه را خداوند به (سبب) آن، بعضی از شما را بر بعضی (دیگر) برتری داده آروز مکنید. برای مردان از آن چه (به اختیار) کسب کرده اند، بهره ای است و برای زنان (نیز) از آن چه (به اختیار) کسب کرده اند، بهره ای است... (نساء: ۳۲)

اطمینان و نیرومندی دو ویژگی کارگر

اطمینان و نیرومندی دو ویژگی کارگر

یکی از آن دو (دختر شعیب) گفت: ای پدر، او را استخدام کن؛ چرا که بهترین کسی است که استخدام می کنی: هم نیرومند (و هم) در خور اعتماد است. (قصص: ۲۶)

نیاز انسان به میدان کار و بستر آسایش

نیاز انسان به میدان کار و بستر آسایش

و شب و روز را دو نشانه قرار دادیم. نشانه شب را تیره گون و نشانه روز را روشنی بخش گردانیدیم تا (در آن) فضلی از پروردگارتان بجوید. (اسراء: ۱۲)

نقش مشارکت مردمی در پیشرفت کارهای ملی

نقش مشارکت مردمی در پیشرفت کارهای ملی

ذوالقرنین از مردم برای مقابله با یاجوج و ماجوج، تنها تقاضای نیروی کار کرد و گفت: آن چه پروردگارم به من در آن تمکن داده، بهتر است. مرا با نیرویی (انسانی) یاری کنید (تا) میان شما و آن ها سدّی استوار قرار دهم. (کهف: ۹۵)

آغاز هفته معدن (۱ خرداد)

اشاره

آغاز هفته معدن (۱ خرداد)

زیر فصل ها

معادن، نعمتی الهی

معادن، نعمتی الهی

معادن، نعمتی الهی

معادن، مخزن گوه‌های زمینی مانند طلا، نقره، مس و... هستند که آدمی با فرآیندهای گونه‌گون و استخراج آن‌ها، نیازهای خود را برآورده می‌سازد.

و (هم چنین) آن‌چه را در زمین به رنگ‌های گوناگون برای شما پدید آورد (مسخر شما ساخت). (نحل: ۱۳)

و آهن را که در آن برای مردم خطری سخت و سودهایی است، پدید آوردیم. (حدید: ۲۵)

آیا ندیده‌ای که خدا از آسمان آبی فرود آورد و به (وسیله) آن میوه‌هایی که رنگ‌های آن‌ها گوناگون است، بیرون آوردیم؟ و از برخی کوه‌ها راه‌ها (و رگه‌ها) ی‌سپید و گلگون به رنگ‌های مختلف و سیاه پررنگ (آفریدیم)؟ (فاطر: ۲۷)

روز بهره‌وری (۱ خرداد)

اشاره

روز بهره‌وری (۱ خرداد)

بهره‌وری، ابزاری اساسی برای توسعه در ابعاد گوناگون فردی، اجتماعی و اقتصادی است و با چگونگی کار و زندگی روزانه مردم ارتباط مستقیم دارد. این مقوله شگفت‌انگیز، از یک سو با اندیشه و باور مردم و از سوی دیگر، با اقتصاد و معیشت آن‌ها سر و کار دارد و افزایش سطح زندگی و کیفیت آن در کشورهای توسعه یافته، مرهون افزایش بهره‌وری بوده است.

مقصود از بهره‌وری آن است که رابطه میان نتایج به دست آمده از فعالیت‌ها و عوامل به کار رفته در انجام یک فرآیند را با هم بسنجند و معیاری برای تعیین بهبود پیدا کنند. هسته مرکزی فعالیت‌های بهبود بهره‌وری را اندیشه‌ها و باورهای نوین تشکیل می‌دهد؛ باورهایی که مبتنی بر نگرش بهبود دایم در همه امور باشد. در روش‌های نوین ارتقای بهره‌وری از راه گسترش منابع انسانی، تلاش می‌کنند با ایجاد الگوهای ذهنی نو و باورهای نیروبخش، روح تازه‌ای در کالبد فرسوده انسان‌ها بدمند و روحیه آن‌ها را از هر جهت تقویت کنند؛ یعنی به آن‌ها نشان دهند که می‌توانند در آینده، عملکرد بهتری نسبت به رفتار گذشته خود داشته باشند و از نیروی ذهنی و توان بالقوه خود، بهره‌گیری مطلوب‌تری کنند و در یک کلام، کارایی و بهره‌وری خود را افزایش دهند. (۱)

پرهیز از اسراف، راهی به سوی بهره‌وری

پرهیز از اسراف، راهی به سوی بهره‌وری

بهره‌گیری درست و بهینه از امکانات و نعمت‌های خدادادی از مصداق‌های برجسته بهره‌وری است. آیاتی از قرآن که دلالت بر پرهیز اسراف می‌کند، تأییدکننده این مطلب است:

و اوست کسی که باغ‌هایی با داربست و بدون داربست و خرما بن، و کشتزارهایی با میوه‌های گوناگون آن، و زیتون و انار، شبیه به یکدیگر و

۱- حکایت‌های بهره‌وری، مقدمه.

غیرشبیہ پدید آورد. از میوه آن _ چون ثمر داد _ بخورید و حقّ (بینوایان از) آن را روز بهره برداری از آن بدهید، (ولی) زیاده روی مکنید؛ که او اسراف کاران را دوست ندارد. (انعام: ۱۴۱)

... و بخورید و بیاشامید، (ولی) زیاده روی مکنید؛ که او اسراف کاران را دوست نمی دارد. (اعراف: ۳۱)

تبادل رمز بهره وری

تبادل رمز بهره وری

و (بندگان خدای رحمان) کسانی اند که چون انفاق کنند نه و لخرجی کنند و نه تنگ می گیرند و میان این دو (روش) حد وسط را برمی گزینند. (فرقان: ۶۷)

روز معلم (۱۲ اردیبهشت)

اشاره

روز معلم (۱۲ اردیبهشت)

دوازدهم اردیبهشت، سالروز شهادت استاد مرتضی مطهری رحمه الله، این معلم نمونه و اسوه تقوا را روز معلم نامیده اند تا همه ساله با بزرگداشت خاطره آن رادمرد بزرگ و مجتهد و فیلسوف بلند آوازه، از زحمات بی شایبه و ایثارگرانه معلمان که وظیفه سنگین آموزش و پرورش کودکان، نوجوانان و جوانان این مرز و بوم را بر عهده دارند، قدردانی گردد.

ارزش تعلیم

ارزش تعلیم

خداوند در تبیین منزلت نخستین پیامبر؛ یعنی آدم علیه السلام، ارزش وجودی و فضیلت او را «علم» معرفی می کند و نخستین تحفه ای که پس از آفرینش او به وی ارزانی می دارد،

تعلیم به اوست:

و (خدا) همه (معانی) نام‌ها را به آدم آموخت، سپس آن‌ها را بر فرشتگان عرضه کرد و فرمود: «اگر راست می‌گویید، از اسامی این‌ها به من خبر دهید». گفتند: «منزهی تو، ما را جز آن چه (خود) به ما آموخته‌ای، هیچ دانشی نیست، تویی دانای حکیم.» (بقره: ۳۱ - ۳۳)

خداوند چون پیامبران و رسولان خود را برمی‌انگیزاند، برترین هدف رسالت آنان را تعلیم و تربیت قرار می‌دهد:

اوست کسی که در میان بی‌سوادان، فرستاده‌ای از خودشان برانگیخت تا آیات او را بر آنان بخواند و پاکشان گرداند و کتاب و حکمت بدیشان بیاموزد. (جمعه: ۲)

تعلیم، شغل الهی

تعلیم، شغل الهی

خداوند که بزرگ‌ترین معلم است، نخستین و مهم‌ترین نعمت خود را «تعلیم قرآن» بیان می‌کند و بنابراین، بهترین معلم، معلم قرآن است.

خداوند رحمان. قرآن را یاد داد. انسان را آفرید. و به او بیان را آموخت. (رحمن: ۱ - ۴)

ادب شاگرد

ادب شاگرد

درباره ادب و احترام شاگرد به استاد که در علم اخلاق، بسیار بر آن تاکید شده، روایات فراوانی وارد شده است. گفت و گوهای موسی علیه السلام به عنوان شاگرد و حضرت خضر علیه السلام از بهترین نمونه‌های آداب تعلم در قرآن است:

موسی به او گفت: آیا تو را به شرط این که از بینشی که آموخته شده‌ای به من یاد دهی، پیروی کنم؟ گفت: تو هرگز نمی‌توانی همپای من صبر کنی. و چگونه می‌توانی بر چیزی که به شناخت آن احاطه نداری، صبر کنی؟ گفت: ان شاء الله مرا شکایا خواهی یافت و در هیچ کاری تو را نافرمانی نخواهم کرد.

گفت: اگر مرا پیروی می کنی، پس از چیزی مپرس تا (خود) از آن با تو سخن آغاز کنم. (کهف: ۶۶ _ ۷۰)

در این گفت و گو نکات آموزنده ای به چشم می خورد که عبارت اند از:

_ موسی علیه السلام خود را پیرو حضرت خضر می داند: (اتَّبِعْكَ)؛

_ موسی علیه السلام حتی برای پیروی خود از او اجازه می خواهد: (هَلْ أَتَّبِعُكَ)؛

_ او خود را نیازمند یادگیری و استادش را دانا معرفی می کند: (عَلَىٰ أَنْ تَعْلَمَنِي)؛

_ در مقام تواضع، علم استاد را بسیار معرفی می کند و خود را طالب فراگرفتن گوشه ای از علم او می داند: (مِمَّا)؛

_ علم استاد را علم الهی می شمارد: (عِلْمَتِي)؛

_ از او طلب راهنمایی و هدایت می کند: (رَشِدًا)؛

_ جمله «هل أتبعك» این واقعیت را می رساند که شاگرد باید به دنبال استاد برود. این وظیفه استاد نیست که به دنبال شاگرد برود، مگر در موارد خاص؛

_ او در مقام تعهد خود در برابر استاد، تعبیر قاطعانه ای نکرد، بلکه گفت: ان شاء الله مرا شکیباً خواهی یافت.

آزادسازی خرمشهر و روز مقاومت و پیروزی (۳ خرداد)

اشاره

آزادسازی خرمشهر و روز مقاومت و پیروزی (۳ خرداد)

پس از عملیات فتح المبین در دهم فروردین ۱۳۶۱، بی درنگ بازسازی یگان ها و طرح ریزی برای عملیات بعدی آغاز شد. سرانجام نیروهای مسلح جمهوری اسلامی

ایران، متشکل از ارتش و سپاه، مأموریت یافتند که در منطقه عمومی جنوب رودخانه کرخه و غرب رودخانه کارون به دشمن حمله برده و با انهدام نیروهای موجود دشمن و آزاد سازی شهرهای خرمشهر و هویزه، امنیت خط مرز بین المللی را تأمین کرده و از حمله دوباره دشمن به کشور جلوگیری کنند.

سرانجام عملیات بیت المقدس در دقیقه سی ام بامداد روز دهم اردیبهشت ۱۳۶۱ با رمز «یا علی ابن ابی طالب» از سوی فرماندهی قرارگاه کربلا آغاز شد. در ساعت ۱۴ سومین روز از خرداد، خرمشهر آزاد شد و پرچم پر افتخار جمهوری اسلامی بر فراز مسجد جامع و پل تخریب شده خرمشهر به اهتزاز درآمد. بدین ترتیب، این شهر مقاوم که پس از ۳۵ روز پایداری و مقاومت، در ۴ آبان ۱۳۵۹ به اشغال دشمن درآمده بود، پس از ۵۷۸ روز اسارت، بار دیگر به آغوش گرم میهن اسلامی بازگشت و از لوٹ وجود متجاوزان پاک گردید و به گفته امام خمینی رحمه الله: «خرمشهر را خدا آزاد کرد.»

پایداری، زمینه رستگاری

پایداری، زمینه رستگاری

کسانی که گفتند: پروردگار ما خداست، سپس ایستادگی کردند، بیمی بر آنان نیست و غمگین نخواهند شد. ایشان اهل بهشتند که به پاداش آن چه انجام می دادند، جاودانه در آن می مانند. (احقاف: ۱۳ و ۱۴)

تمام مراتب ایمان و همه اعمال صالح در توحید و استقامت است؛ چون توحید اساس همه اعتقادات صحیح و پایداری و صبر و شکیبایی نیز ریشه همه اعمال صالح است. می توان تمام اعمال نیک را در سه عنوان صبر بر اطاعت، صبر بر معصیت و صبر بر مصیبت خلاصه کرد و خداوند در این آیه به کسانی که استقامت پیشه کرده اند، بهشت را وعده می دهد.

نزول فرشتگان بر استقامت پیشه گان

نزول فرشتگان بر استقامت پیشه گان

در حقیقت، کسانی که گفتند پروردگار ما خداست، پس ایستادگی کردند، فرشتگان بر آنان فرو می آیند (و می گویند)هان بیم مدارید و غمگین مباشید و به

بهشتی که وعده یافته بودید، شاد باشید. ما یاران و مددکاران شما در زندگی دنیا و در آخرت هستیم و برای شما هر چه بخواهید، در بهشت فراهم است و هر چه طلب کنید، به شما داده می شود. (فصلت: ۳۰ و ۳۱)

عوامل ایستادگی و پیروزی

عوامل ایستادگی و پیروزی

یاد خدا، پرهیز از نزاع، صبر

ای کسانی که ایمان آورده اید، چون با گروهی برخورد می کنید، پایداری ورزید و خدا را بسیار یاد کنید. باشد که رستگار شوید. و از خدا و پیامبرش اطاعت کنید و با هم نزاع نکنید که سست شوید و مهابت شما از بین برود و صبر کنید که خدا با شکیبایان است. (انفال: ۴۵ و ۴۶)

بی شک، منظور از یاد خدا تنها ذکر لفظی نیست، بلکه خدا را در درون جان حاضر دیدن و به یاد علم و قدرت بی پایان و رحمت گسترده اش بودن است. این توجه به خدا، روحیه سرباز را در میدان جنگ تقویت می کند و او در پرتو آن احساس می کند که تنها نیست، بلکه تکیه گاه نیرومندی دارد که هیچ قدرتی را یارای مقاومت در برابر آن نیست و اگر هم کشته شود، به بزرگ ترین سعادت؛ یعنی شهادت رسیده است.

ایمان و شکیبایی

ای پیامبر، مؤمنان را به جهاد برانگیز، اگر از (میان) شما بیست تن شکیبیا باشند، بر دویست تن چیره می شوند و اگر از شما یکصد تن باشند، بر هزار تن از کافران پیروز می گردند؛ چرا که آنان قومی اند که نمی فهمند* اکنون بر شما تخفیف داده و معلوم داشت که در شما ضعفی هست. پس اگر از (میان) شما یکصد تن شکیبیا باشند، بر دویست تن پیروز گردند و اگر از شما هزار تن باشند، به توفیق الهی بر دو هزار تن غلبه کنند و خدا با شکیبایان است. (انفال: ۶۵ و ۶۶)

موانع ایستادگی و پیروزی

اشاره

۱. پیروی از هوس های مردم

بنابراین، به دعوت پرداز و همان گونه که مأموری، ایستادگی کن و از هوس های آنان پیروی مکن و بگو: به هر کتابی که خدا نازل کرده است، ایمان آوردم و مأمور شدم که میان شما عدالت کنم. (شوری: ۱۵)

هواپرستی مردم و پیروی از هوس های مردم از موانع پیشرفت دعوت پیامبران به شمار می آید؛ چون پیروی از تمایلات هر گروه و فردی به تفرقه، پراکندگی و نفاق می انجامد و نتیجه ای جز شکست ندارد.

۲. پیروی از نادان ها

و موسی گفت: پروردگارا، تو به فرعون و اشرافش در زندگی دنیا زیور و اموال داده ای، تا «خلق را» از تو گمراه کنند. پروردگارا، اموالشان را نابود کن و آنان را دل سخت گردان که ایمان نیاورند تا عذاب دردناکی را ببینند. فرمود: دعای هردوی شما پذیرفته شد. پس ایستادگی کنید و راه کسانی را که نمی دانند، پیروی مکنید. (یونس: ۸۸ _ ۸۹)

روز قانون (۷ خرداد)

اشاره

روز قانون (۷ خرداد)

زیر فصل ها

آغاز هفته مجلس

ضرورت قانون

لزوم بازگشت به قانون الهی

قانون الهی؛ تنها قانون قابل پیروی

کافران، گریزندگان از قانون الهی

آغاز هفته مجلس

آغاز هفته مجلس

هفتم خرداد، روز قانون و آغاز هفته مجلس، یادآور هفتم خرداد سال ۱۳۵۹ شمسی است. در چنین روزی نخستین دوره

مجلس شورای اسلامی گشایش یافت. این مجلس محلی است برای تدوین نظام ارزشی پذیرفته شده جمهوری اسلامی ایران و تهیه و

تصویب قوانین اسلامی برای تمام نیازهای جامعه در زمینه های گوناگون اجتماعی، اقتصادی، سیاسی، تبلیغی، نظامی، اخلاقی، قضایی و همه اموری که به زندگی فردی و عمومی مربوط می شود و به قانون نیاز دارد. هم چنین انتظار این است که مجلس با مسایل روز به صورت فعال برخورد کند و با آگاهی کامل و اشراف بر وضعیت جامعه و آینده نگری و دل سوزی، به تهیه و تصویب قوانین لازم برای حل مشکلات مردم پردازد.

ضرورت قانون

ضرورت قانون

برافراشته بودن آسمان و نظم دقیقی که بر میلیون ها کره آسمانی حاکم است، بدون میزان و قوانین حساب شده ای امکان پذیر نیست. در آیه زیر، پس از آفرینش آسمان، به میزان اشاره شده که مفهوم گسترده ای دارد و هر وسیله سنجش و همه قوانین تکوین و تشریح را فرامی گیرد. (۱)

و آسمان را برافراشت و ترازو را گذاشت. تا مبادا از اندازه در گذرید. و وزن را به انصاف برپا دارید و در سنجش مکاھید. (رحمن: ۷-۹)

لزوم بازگشت به قانون الهی

لزوم بازگشت به قانون الهی

برخی آیات به این دلالت دارند که اختلافات میان مردم باید با نگاه به کتاب الهی و احکام خدای متعال برطرف شود، مانند: مردم امتی یگانه بودند. پس خداوند، پیامبران را نوید آور و بیم دهنده برانگیخت و با آنان کتاب (خود) را به حق فرفرستاد تا میان مردم در آنچه با هم اختلاف داشتند، داوری کنند. (بقره: ۲۱۳)

قانون الهی؛ تنها قانون قابل پیروی

قانون الهی؛ تنها قانون قابل پیروی

در آیات بسیاری، پیامبر گرامی اسلام مأمور شده است که تنها از وحی الهی پیروی

کند و از پیروی آرای دیگران باز داشته شده است؛ از جمله:

یهود و نصارا هرگز از تو خشنود نخواهند شد تا این که از آیینشان پیروی کنی، بگو: هدایت تنها هدایت خداست و اگر از هوا و هوس های آنان پیروی کنی _ بعد از آن که آگاه شده ای _ هیچ سرپرست و یآوری از سوی خدا برای تو نخواهد بود. (بقره: ۱۲۰)

و این کتاب (قرآن) را به حق بر تو نازل کردیم، در حالی که کتاب های پیشینیان را تصدیق می کند و حافظ و نگهدار آن هاست پس بر اساس احکامی که خدا نازل کرده، در میان آن ها حکم کن و از هوا و هوس هایشان (با سرپیچی) از این حقی که به سوی تو آمده، پیروی مکن. (مائده: ۴۸)(۱)

این حکم خداست که میان شما داوری می کند و خدا دانای حکیم است. (ممتحنه: ۱۰)

کافران، گریزندگان از قانون الهی

کافران، گریزندگان از قانون الهی

در بعضی آیات، کسانی که بر اساس حکم الهی حکم نکنند، فاسق، ظالم و کافر معرفی شده اند، مانند:

و آن ها که به احکامی که خدا نازل کرده، حکم نمی کنند، کافرند. (مائده: ۴۶)(۲)

۱- و نیز نک: احزاب: ۱ و ۲؛ جاثیه: ۱۸ و ۱۹.

۲- و نیز نک: مائده: ۵؛ آل عمران: ۸۳.

قیام خونین مردم مسلمان ایران در پی بازداشت امام خمینی (۱۵ خرداد ۱۳۴۲)

قیام خونین مردم مسلمان ایران در پی بازداشت امام خمینی (۱۵ خرداد ۱۳۴۲)

زیر فصل ها

قیام مسلحانه مردم گیلان به رهبری میرزا کوچک خان جنگلی (۱۵ خرداد ۱۲۹۹)

اشاره

قیام مسلحانه مردم گیلان به رهبری میرزا کوچک خان جنگلی (۱۵ خرداد ۱۲۹۹)

در سحرگاه پانزدهم خرداد ۱۳۴۲ شمسی، دژخیمان رژیم ستم شاهی، به خانه ساده و بی آرایش امام خمینی رحمه الله در قم یورش بردند و ایشان را که سه روز پیش از آن، به مناسبت عاشورای حسینی در مدرسه فیضیه، در سخنان کوبنده ای، پرده از جنایات شاه و اربابان امریکایی و اسرائیل برداشته بود، دستگیر و دور از چشم مردم به زندانی در تهران منتقل کردند. هنوز چند ساعتی از این حادثه نگذشته بود که خیابان های قم زیر پای مردان و زنان مسلمان و انقلابی که به قصد اعتراض از خانه هایشان بیرون آمده و به حمایت از رهبرشان فریاد برآورده بودند، به لرزه درآمد. همین صحنه در همان روز در تهران و چند شهر دیگر نیز تکرار شد و مردم ایران با قیام گسترده خود نشان دادند که خواستار برقراری حکومت اسلامی و پایان دادن به رژیم ستم شاهی هستند. به همین جرم بود که گلوله های خشم و کینه حکومت ننگین شاه که به دستور اربابانش شلیک می شد، قلب صدها مسلمان انقلابی را نشانه رفت و آنان را به خاک و خون کشید. بدین ترتیب، تاریخ ایران اسلامی و تاریخ مبارزات امت اسلامی در این روز ورق خورد و فصل جدیدی در کارنامه رویارویی مستضعفان با مستکبران گشوده شد.

در پانزدهم خرداد ۱۲۹۹ شمسی، مبارزان بیگانه ستیز گیلان، به رهبری میرزا کوچک خان جنگلی، قیام مسلحانه خود را آغاز کردند و با ورود به شهر رشت، اداره امور شهر

را به دست گرفتند و پس از آن، عده بسیاری از رؤسای اداره های گیلان را بازداشت کردند و حکومت موقت انقلابی و شورای نظامی انقلاب تشکیل شد.

استواری دل های قیام کنندگان

استواری دل های قیام کنندگان

هر گاه ستم، فساد و کفر، محیطی را احاطه کرده و حکومت جباران و ستمگران حافظ و پاسدار شرک و جهل و غارتگری و جنایت بوده باشند، جوان مردان موحد باید تا آن جا که در توان دارند، برای زدودن زنگار شرک از دل ها، و نشاندن نهال توحید در قلب ها، تلاش و کوشش کنند. آنان در مبارزه با خفقان و بیدادگری باید همه امکانات و سرمایه های مادی و معنوی خود را به کار گیرند، نغمه توحید سر دهند و با روشنگری، از رویارویی با موانع و مشکلات نهراسند. خداوند در این راه یاری گر آنان خواهد بود و دل های آنان را مستحکم خواهد ساخت:

و دل هایشان (اصحاف کهف) را استوار گردانیدیم آن گاه که (به قصد مخالفت با شرک) برخاستند و گفتند: پروردگار ما پروردگار آسمان ها و زمین است. جز او هرگز معبودی را نخواهیم خواند که در غیر این صورت، ناصواب گفته ایم. (کهف: ۱۴)

قیام، نشانه ایمان

قیام، نشانه ایمان

خداوند، کسانی را که روحیه قیام و مبارزه ندارند، توبیخ می کند و آنان را از کسانی می داند که به خداوند و روز واپسین ایمان نیاورده اند:

کسانی که به خدا و روز بازپسین ایمان دارند، در جهاد با مال و جانشان از تو (عذر و) اجازه نمی خواهند و خدا به (حال) تقوا پیشگان داناست. تنها کسانی از تو اجازه می خواهند (به جهاد نروند) که به خدا و روز بازپسین ایمان ندارند و دل هایشان به شک افتاده و در شک خود سرگردانند. و اگر (به راستی) اراده بیرون رفتن داشتند، همانا برای آن ساز و برگی تدارک می دیدند، ولی خداوند راه افتادن آنان را خوش نداشت. پس ایشان را منصرف گردانید و (به آنان)

گفته شد: با ماندگان بمانید. (توبه: ۴۴ _ ۴۶)

قیام برای خدا

قیام برای خدا

اسلام، هدف از قیام ها را تلاش برای قرب الهی و اجرای احکام او می داند و رسیدن به دیگر اهداف غیر الهی را محکوم می کند و این بزرگ ترین تفاوت میان قیام های الهی و غیر الهی است. قرآن به پیامبرش می فرماید:

بگو: من فقط به شما یک اندرز می دهم که: دو دو و به تنهایی برای خدا به پاخیزید. (سبأ: ۴۶)

تهذیب و تهجد، مقدمه قیام

تهذیب و تهجد، مقدمه قیام

پیامبر گرامی اسلام صلی الله علیه و آله برای آشکار ساختن دعوتش، بیش از پیش به آمادگی روحی نیاز داشت؛ چرا که تحقق بخشیدن به مفاد قرآن، بسیار سنگین و مشکل می نمود. به ویژه در آغاز دعوت و قیام او در مکه که محیط آن جا را ابرهای تیره و تار و جهل و بت پرستی و خرافات فرا گرفته بود و دشمنان متعصب و لجوج و بی رحم در برابر او دست به دست هم داده بودند. پیامبر و یاران اندکش نیز تنها با بهره گیری از تربیت قرآن و توان بخشی با نماز شب و تقرب به ذات پاک پروردگار، می توانستند بر تمام این مشکلات پیروز شوند و بار این رسالت سنگین را بر دوش کشند. از این رو، خداوند، پیامبرش را پیش از قیام به انداز، قیام به بندگی و عبادت فرا می خواند و می فرماید:

ای کشیده ردای شب بر سر. برخیز و بترسان. و پروردگار خود را بزرگ دار. و لباس خویشتن را پاک کن. و از پلیدی دور شو و منت مگذار و فزونی مطلب. و برای پروردگارت شکیبایی کن. (مدثر: ۱_ ۷)

پیامبران، زمینه سازان قیام مردم

پیامبران، زمینه سازان قیام مردم

به راستی (ما) پیامبران خود را با دلایل آشکار روانه کردیم و با آن ها کتاب و ترازو را فرود آوردیم تا مردم به انصاف برخیزند... (حدید: ۲۵)

سال روز تأسیس سازمان تبلیغات اسلامی (۱ تیر)

اشاره

سال روز تأسیس سازمان تبلیغات اسلامی (۱ تیر)

تبلیغات، مجموعه رفتارها، گفتارها و نوشتارهایی است که برای نفوذ و تأثیر گذاری در شخصیت، افکار، عقاید و احساسات مخاطبان سازمان دهی می شود. امام خمینی رحمه الله تبلیغات را از اصول بسیار مهم اسلام عزیز معرفی کرده است. این اصل و ضرورت مهم، همان شناساندن خوبی ها و تشویق به انجام آن ها و ترسیم بدی ها و نشان دادن راه گریز و منع از آن هاست.

پس از پیروزی انقلاب اسلامی، نهاد شورای عالی تبلیغات اسلامی در اول تیرماه ۱۳۶۰ به صورت نهادی منسجم، مستقل و زیر نظر ولی فقیه به منظور پرداختن به امر تبلیغات به وجود آمد.

تبلیغ، مسئولیت و تکلیف اصلی پیامبران

تبلیغ، مسئولیت و تکلیف اصلی پیامبران

پس اگر با تو به محاجه برخاستند، بگو: من خود را تسلیم خدا کردم و هر که مرا پیروی کند (نیز خود را تسلیم خدا کرده) و به کسانی که اهل کتابند و به مشرکان بگو: آیا اسلام آورده اید؟ پس اگر اسلام آوردند، همانا هدایت یافته اند و اگر روی برتافتند، فقط رساندن پیام بر عهده توست و خداوند به (امور) بندگان بیناست. (آل عمران: ۲۰) (۱)

تبلیغ، دعوت به خیر و صلاح

تبلیغ، دعوت به خیر و صلاح

۱- و نیز نك: مائده: ۹۹؛ رعد: ۴۰؛ نحل: ۳۵؛ عنكبوت: ۱۸؛ یاسین: ۱۷؛ تغابن: ۱۲.

و باید از میان شما گروهی، (مردم را) به نیکی دعوت کنند و به کار شایسته وا دارند و از زشتی باز دارند، و آنان همان رستگارانند. (آل عمران: ۱۱۴)

براساس این آیه، باید در هر زمان عده ای برای تبلیغ نیکی و پاکی برخیزند و از زشتی و پلیدی بازدارند و این، همان معنای تبلیغ است.

تبلیغ، واجب کفایی

تبلیغ، واجب کفایی

و شایسته نیست که مؤمنان همگی (برای جهاد) کوچ کنند. پس چرا از هر فرقه ای از آنان کوچ نمی کنند تا (دسته ای بمانند و) در دین آگاهی پیدا کنند و قوم خود را وقتی به سوی آنان بازگشتند بیم دهند _ باشد که آنان (از کیفر الهی) بترسند. (توبه: ۱۲۲)

در شأن نزول این آیه آمده است هنگامی که پیامبر به سوی میدان جهاد حرکت می کرد، همه مسلمانان جز منافقان و معذوران، همراه او بودند. پس از آن که آیاتی در نکوهش منافقان نازل شد و متخلفان جنگ تبوک را سرزنش کرد، مؤمنان بیش از پیش به شرکت در میدان های جهاد مصمم شدند؛ حتی در جنگ هایی که پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله شرکت نمی کرد، همگی به سوی میدان می رفتند و ایشان را تنها می گذاردند. این جا بود که این آیه نازل شد و اعلام کرد که در غیر موارد ضروری، شایسته نیست همه مسلمانان به میدان جنگ بروند، بلکه باید گروهی در مدینه بمانند و معارف و احکام اسلام را از پیامبر بیاموزند و به دوستان مجاهدشان پس از بازگشت آموزش دهند.

وظیفه، تنها ابلاغ است، نه نتیجه

وظیفه، تنها ابلاغ است، نه نتیجه

بر پیامبر (خدا، وظیفه ای) جز ابلاغ (رسالت) نیست و خداوند آن چه را آشکار و آن چه را پوشیده می دارید، می داند. (مائده: ۹۹)

لزوم بلاغت و فصاحت در تبلیغ

لزوم بلاغت و فصاحت در تبلیغ

... و از زبانم گره بگشای (تا) سختم را بفهمند... (طه: ۲۷)

مفاد تبلیغ دینی، اوامر الهی است

ای پیامبر، آن چه را از جانب پروردگارت به سوی تو نازل شده، ابلاغ کن و اگر نکنی، پیامش را نرسانده ای. (مائده: ۶۷)

پیام های پروردگارم را به شما می رسانم و اندرزتان می دهم و چیزهایی از خدا می دانم که (شما) نمی دانید. (اعراف: ۶۲)

اخلاق تبلیغ

اشاره

اخلاق تبلیغ

زیر فصل ها

۱. شرح صدر

۲. دعوت با اندرز نیکو

۳. حضور در میان مردم

۴. بی اعتنایی به منافع شخصی

۵. استفاده از تمثیل

۶. بهره گیری از پند و نصیحت

۷. عمل به گفته های خود

۱. شرح صدر

۱. شرح صدر

پس اگر تو را تکذیب کردند، (بدان که) پیامبرانی (هم) که پیش از تو، دلایل روشن و نوشته ها و کتاب روشن آورده بودند، تکذیب شدند. (آل عمران: ۱۸۴) (۱)

گفت: پروردگارا، سینه ام را گشاده گردان. و کارم را برای من آسان ساز. و از زبانم گره بگشای، (تا) سخنم را بفهمند. (طه: ۲۵ _ ۲۸)

۲. دعوت با اندرز نیکو

۲. دعوت با اندرز نیکو

با حکمت و اندرز نیکو به راه پروردگارت دعوت کن و با آنان به (شیوه ای) که نیکوتر است، مجادله نمای. (نحل: ۱۲۵)

۳. حضور در میان مردم

۳. حضور در میان مردم

و به راستی، نوح را به سوی قومش فرستادیم. (گفت:) من برای شما هشدار دهنده ای آشکارم... (هود: ۲۵ _ ۳۲)

۴. بی اعتنایی به منافع شخصی

۴. بی اعتنایی به منافع شخصی

و ای قوم من، بر این (رسالت) مالی از شما درخواست نمی کنم. مزد من جز بر عهده خدا نیست... (هود: ۲۹)

۵. استفاده از تمثیل

۵. استفاده از تمثیل

۱- و نیز نك: انعام: ۱۱۲ _ ۱۱۵؛ اعراف: ۵۹ _ ۱۲۲؛ هود: ۳۲ _ ۴۴.

مثال های مناسب، نقش فوق العاده حساس و انکارناپذیری برای روشن شدن حقایق و دل نشین کردن مطالب دارد. گاه می شود بیان مثال مناسب آن چنان راه را نزدیک می کند که زحمت استدلال فلسفی بسیار را از دوش گوینده و شنونده برمی دارد. مطلب مهم تر این که برای تعمیم و گسترش مطالب پیچیده علمی در سطح عموم راهی جز بهره گیری از مثال های مناسب نیست. به هر حال، تشبیه معقول به محسوس یکی از راه های مؤثر در تفهیم مسایل عقلی است.

و خداوند مثل ها را برای مردم می زند، شاید که آنان پند گیرند. (ابراهیم: ۲۵)

۶. بهره گیری از پند و نصیحت

۶. بهره گیری از پند و نصیحت

پس [صالح] از ایشان روی برتافت و گفت: «ای قوم من، به راستی، من پیام پروردگارم را به شمار رساندم و خیرخواه شما بودم، ولی شما خیرخواهان و [نصیحت گران] را دوست نمی دارید». (اعراف: ۷۹)

۷. عمل به گفته های خود

۷. عمل به گفته های خود

ای کسانی که ایمان آورده اید، چرا چیزی می گوئید که انجام نمی دهید؟ . نزد خدا سخت ناپسند است که چیزی را بگوئید و انجام ندهید. (صف: ۲ و ۳)

آغاز هفته قوه قضاییه _ هفته عدالت (۱ _ ۷ تیر)

اشاره

آغاز هفته قوه قضاییه _ هفته عدالت (۱ _ ۷ تیر)

زیر فصل ها

داوری از آن خداست

داوری براساس کتاب خدا

بهترین داور

عدالت، در قضاوت

نهی دادخواهی از طاغوت

منافقان، فراریان از داوری عادلانه

قصاص، اصلی عادلانه

آفت های داوری

داوری از آن خداست

داوری از آن خداست

قرآن می فرماید:

فرمان جز برای خدا نیست. (یوسف: ۶۷)

آگاه باشید که داوری از آن اوست... (انعام: ۶۲)

درباره هر چیزی اختلاف پیدا کردید، داوری اش به خدا (ارجاع می گردد)... (شوری: ۱۰)

داوری براساس کتاب خدا

داوری براساس کتاب خدا

ما این کتاب را به حق بر تو نازل کردیم، تا میان مردم به (موجب) آن چه خدا به تو آموخته است، داوری کنی... (نساء:

۱۰۵)

بهترین داور

بهترین داور

بگو: من از جانب پروردگارم دلیل آشکاری (همراه) دارم، (ولی) شما آن را دروغ پنداشتید، (و) آن چه را به شتاب خواستار

آنید، در اختیار من نیست. فرمان جز به دست خدا نیست که حق را بیان می کند و او بهترین داوران است. (انعام: ۵۷)

عدالت، در قضاوت

عدالت، در قضاوت

... پس اگر نزد تو آمدند (یا) میان آنان داوری کن، یا از ایشان روی برتاب و اگر از آنان روی برتابی، هرگز زیانی به تو

نخواهند رسانید، و اگر داوری می کنی، پس به عدالت در میانشان حکم کن که خداوند دادگران را دوست می دارد. (مائده:

۴۲)

نهی دادخواهی از طاغوت

نهی دادخواهی از طاغوت

آیا ندیده ای کسانی را که می پندارند به آن چه به سوی تو نازل شده و (به) آن چه پیش از تو نازل گردیده، ایمان آورده

اند. (با این همه) می خواهند داوری خود را به سوی طاغوت ببرند، با آن که به طور قطعی فرمان یافته اند که بدان کفر

ورزند، (ولی) شیطان می خواهد آنان را به گمراهی دوری دراندازد. (نساء: ۶۰)

منافقان، فراریان از داوری عادلانه

منافقان، فراریان از داوری عادلانه

... به پروردگارت قسم که (منافقان) ایمان نمی آورند، مگر آن که تو را در مورد آن چه میان آنان مایه اختلاف است، داور گردانند. سپس از حکمی که کرده ای، در دل هایشان احساس ناراحتی (و تردید) نکنند و کاملاً سر تسلیم فرود آورند. (نساء: ۶۵)

قصاص، اصلی عادلانه

قصاص، اصلی عادلانه

و در (تورات) بر آنان مقرر کردیم که جان در مقابل جان، چشم در برابر چشم، بینی در برابر بینی، گوش در برابر گوش و دندان در برابر دندان است. و زخم ها (نیز به همان ترتیب) قصاص دارند و هر که از آن (قصاص) درگذرد، پس آن، کفاره (گناهان) او خواهد بود. (مائده: ۴۵)

آفت های داوری

۱. هواپرستی

ای داوود، ما تو را در زمین، خلیفه (و جانشین) گردانیدیم؛ پس میان مردم به حقّ داوری کن و زنهار از هوس پیروی مکن که تو را از راه خدا به در کند... (ص: ۳۶)

۲. رعایت نکردن ضوابط داوری

در یکی از داوری های داوود علیه السلام، او پیش از آن که گفتار طرف مقابل را بشنود، حکم داد و آن دو قانع شدند و رفتند. پس از آن، حضرت به فکر فرو رفت و با این که می دانست داوری دادگرانه ای کرده و سکوت طرف دعوا نیز این معنا را تأیید می کرد، ولی با این حال، مطابق آداب مجلس قضا، داوود علیه السلام نباید در گفتار خود شتاب می کرد، بلکه باید پس از شنیدن سخنان طرف مقابل، حکم می داد. بنابراین، از این کار خود سخت پشیمان شد و از درگاه پروردگارش آمرزش خواست و به سجده افتاد و توبه کرد.

وقتی (به طور ناگهانی، آن دو مدعی) بر داوود در آمدند و او از آنان به هراس

افتاد، گفتند: مترس (ما) دو مدّعی (هستیم) که یکی از ما بر دیگری تجاوز کرده، پس میان ما به حقّ داوری کن، و از حق دور شو و ما را به راه راست راهبر باش* این (شخص) برادر من است و او را نود و نه میش و مرا یک میش است و می گوید: آن را به من بسپار...* (داوود) گفت: همانا او در مطالبه میش تو (اضافه) بر میش های خودش بر تو ستم کرده است. در حقیقت، بسیاری از شریکان به همدیگر ستم روا می دارند، به استثنای کسانی که ایمان آورده و کارهای شایسته کرده اند، و این ها بس اندکند داوود دانست که ما او را آزمایش کرده ایم... (ص: ۲۲ _ ۲۴)

۳. گرفتن رشوه

و اموال یکدیگر را به باطل (و ناحق) در میان خود نخورید و برای خوردن بخشی از اموال مردم به گناه (قسمتی از) آن را (به) عنوان رشوه) به قضات ندهید، در حالی که می دانید (این کار گناه است). (بقره: ۱۸۸)

۴. داوری نکردن بر اساس حکم خدا

... و کسانی که به موجب آن چه خدا نازل کرده، داوری نکرده اند، آنان خود ستمگرانند. (مائده: ۴۵)

روز مالیات (۱۶ تیر)

اشاره

روز مالیات (۱۶ تیر)

اسلام، قانون کاملی است که تمام کناره های زندگانی انسان را در بر گرفته است. نظام حکومت و زمام داری و نیز استقرار آن و در نتیجه، دست یابی به امنیت و گسترش عدل و

حق، از اهداف اساسی اسلام است. از آن جا که اداره حکومت، بدون در نظر گرفتن منابع مالی و اقتصادی، امری ناممکن است، درآمدهای عمومی گوناگون با عنوان «بیت المال» منبع مالی حکومت مشخص شده است.

یکی از درآمدهای بیت المال «مالیات» است. در نظام اسلامی مالیات ها بر دو قسم است: مالیات های ثابت و مالیات های متغیر.

مالیات های ثابت مانند: خمس، زکات و جزیه؛ مالیات های متغیر نیز آنهایی است که حکومت اسلامی در شرایط خاص وضع می کند.

گرچه این بحث، مالیات متغیر را شامل نمی شود، ولی از آن می توان اصل مالیات برای اداره حکومت و پشتیبان اهداف آن را اثبات کرد.

منابع مالیات های ثابت

اشاره

منابع مالیات های ثابت

زیر فصل ها

۱. جزیه یا مالیات سرانه

۲. زکات

۳. خمس

۱. جزیه یا مالیات سرانه

۱. جزیه یا مالیات سرانه

با کسانی از اهل کتاب که به خدا و روز بازپسین ایمان نمی آورند و آن چه را خدا و فرستاده اش حرام گردانیده اند حرام نمی دارند و متدین به دین حق نمی گردند، کارزار کنید تا با (کمال) خواری به دست خود جزیه دهند. (توبه: ۲۹)

مالیات مزبور، مزد امنیتی است که حکومت اسلامی برای اقلیت های مذهبی فراهم می سازد. از آن جا که دفاع از موجودیت و استقلال و امنیت کشور، وظیفه همه افراد آن است، بنابراین هرگاه جمعی برای انجام این وظیفه قیام کنند وعده ای دیگر به سبب اشتغال به کسب و کار نتوانند در صف سربازان قرار گیرند، وظیفه گروه دوم این است که هزینه مبارزان و حافظان

امنیت را به صورت مالیات سرانه در سال پردازند. پس جزیه تنها نوعی کمک مالی است که از سوی اهل کتاب در برابر مسئولیتی که مسلمانان برای تأمین امنیت جان و مال آن ها به عهده می گیرند، پرداخت می گردد.

۲. زکات

۲. زکات

از اموال آن ها صدقه ای بگیر تا به وسیله آن پاک و پاکیزه شان سازی. و برایشان دعا کن، زیرا دعای تو برای آنان آرامشی است و خدا شنوای داناست. (توبه: ۱۰۳)

... اگر نماز را بر پا دارید و زکات را بدهید و به فرستادگانم ایمان بیاورید و یاریشان کنید و وام نیکویی به خدا بدهید قطعاً گناهانتر از شما می زدایم. (مائده: ۱۲)

از آثار زکات نابودی دنیا پرستی و رشد نوع دوستی، سخاوت و توجه به حقوق دیگران است. تباهی ها و آلودگی هایی که در جامعه به سبب فقر و فاصله طبقاتی و محرومیت گروهی از جامعه به وجود می آید، با انجام این فریضه الهی برچیده شده و صحنه اجتماع از این آلودگی ها پاک می شود، و نیز همبستگی اجتماعی و رشد و پیشرفت اقتصادی در سایه این گونه برنامه ها تأمین می گردد. بنابراین حکم زکات، هم پاک کننده فرد و اجتماع است و هم رشد دهنده بذرها و فضیلت در افراد و هم سبب پیشرفت جامعه.

۳. خمس

۳. خمس

و بدانید که هر چیزی را به غنیمت گرفتید، یک پنجم آن برای خدا و پیامبر و از آن خویشاوندان او و یتیمان و بی نوایان و در راه ماندگان است، اگر شما به خدا و آن چه بر بنده خود در روز جدایی (حق از باطل) _ روزی که آن دو گروه با هم روبه رو شدند _ نازل کردیم، ایمان آورده اید. و خدا بر هر چیزی تواناست. (انفال: ۴۱)

قرآن تنها بخشی از موارد وجوب خمس را بیان کرده و بیان بقیه را بر عهده سنت گذاشته است. مانند این مسئله در فقه اسلام بسیار است؛ مانند نماز آیات که تمام مسلمانان، اعم از شیعه و سنی بر آن اجماع دارند، ولی در قرآن ذکری از آن به میان نیامده است.

از امام هادی علیه السلام پرسیدند: آیا بر هر درآمدی، کم یا زیاد، صنعت گری و غیر آن، خمس تعلق می گیرد؟ آن خمس چگونه است؟ امام علیه السلام فرمود: «پس از برداشت مخارج زندگی، خمس باقی مانده را باید پرداخت»^(۱).

قیام مسجد گوهرشاد در مخالفت با طرح حجاب زدایی رضاخان (۲۱ تیر)

اشاره

قیام مسجد گوهرشاد در مخالفت با طرح حجاب زدایی رضاخان (۲۱ تیر)

اسلام زدایی از کشورهای اسلامی، به ویژه از منطقه خاورمیانه، مهم ترین هدف استعمار بود. این هدف شیطانی با به قدرت رسیدن رضاخان به شیوه پیچیده و زمان بندی شده ای در ایران به اجرا درآمد که با برخورد قاطع مردم به رهبری روحانیت از جمله موضع گیری تند و کفر ستیزانه آیت الله بافقی^(۲) با طرح حجاب زدایی از زنان مسلمان ایران، این طرح تا هشت سال به تعویق افتاد. رضا خان پس از سفر به ترکیه و ملاقات با مصطفی کمال (آتاتورک) و الگو گرفتن از اقدامات ضد دینی حکومت لاییک آن جا، به ایران بازگشت و در سال ۱۳۱۴، زمزمه های حجاب زدایی از زنان را سرداد. سخنرانی هایی

۱- وسائل الشیعه، ج ۶، ص ۳۴۸.

۲- او یکی از چهره های پاک و متقی و مبارز قرن گذشته است و از جمله کسانی بود که آیت الله حائری شیرازی را به تأسیس حوزه علمیه قم تشویق کرد.

برای آماده سازی اذهان عمومی ایراد گردید و جشن ها و گرد هم آیی های سازمان یافته ای تشکیل شد، ولی روحانیت بیدار پس از آگاهی از مقاصد شوم دولت مردان ایران، برای بیداری مردم، جلسه هایی تشکیل دادند و بیت آیت الله یونس اردبیلی در مشهد، مرکز مبارزه گردید. آیت الله حسین قمی که از سوی علمای مشهد برای منصرف کردن رضاخان از این تصمیم به تهران رفته بود، دستگیر شد. با دعوت علمای مشهد، مردم در صبح جمعه بیستم تیر ۱۳۱۴ در مسجد گوهرشاد گردآمدند. قزاقان مستقر در مشهد برای پراکنده ساختن مردم حدود یکصد تن را کشته و مجروح کردند. در روز ۲۱ تیر ۱۳۱۴، مردم با داس، بیل و چوب به سوی مسجد سرازیر شدند و شعارهای ضد سلطنت و ضد حجاب زدایی سردادند و عوامل رژیم به فرمان رضاخان، با کشتن بیش از دو هزار تا پنج هزار نفر و اسیر کردن هزار و پانصد تن توانستند مقاومت مسجد را در هم شکنند و حمام خون به پا کنند.

بی حجابی، رسم جاهلی

بی حجابی، رسم جاهلی

(ای همسران پیامبر!) در خانه هایتان قرار گیرید و مانند روزگار جاهلیت قدیم زینت های خود را آشکار مکنید و نماز برپا دارید و زکات بدهید و خدا و فرستاده اش را فرمان برید. (احزاب: ۳۳)

آن گونه که در تاریخ ها آمده است، در جاهلیت نزدیک به عصر پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله، زنان حجاب درستی نداشتند و دنباله روسری های خود را به پشت سر می انداختند، به گونه ای که گردن و قسمتی از سینه و گردن بند و گوشواره هایشان نمایان بود. قرآن همسران پیامبر را از این گونه حجاب باز می دارد که این دستور یک حکم عام است و تکیه آیات بر زنان پیامبر، برای تأکید بیش تر است. تعبیر به «جاهلیت اولی» نیز نشان می دهد که جاهلیت دیگری هم چون جاهلیت عرب در پیش است که ما امروز در عصر خود آثار این پیش گویی قرآن را در دنیای متمدن مادی! می بینیم.

امنیت، رهاورد حجاب

امنیت، رهاورد حجاب

ای پیامبر، به زنان و دخترانت و زنان مؤمنان بگو: پوشش های خود را بر خود

فروتر گیرند. این برای آن که شناخته شوند و مورد آزار قرار نگیرند (به احتیاط) نزدیک تر است، و خدا آمرزنده مهربان است. (احزاب: ۵۹)

اندازه حجاب

اندازه حجاب

و به زنان با ایمان بگو: «دیدگان خود را (از هر نامحرمی) فرو بندند و پاک دامنی ورزند و زیورهای خود را آشکار نگردانند مگر آن چه (طبعاً) از آن پیداست. و باید روسری خود را بر گردن خویش (فرو) اندازند و زیورهایشان را جز برای شوهرانشان یا پدرانشان یا پدران شوهرانشان یا پسرانشان یا پسران همسرانشان یا برادرانشان یا پسران برادرانشان یا پسران خواهرانشان یا زنان (هم کیش) خود یا کنیزانشان یا خدمتکاران مرد که (از زن) بی نیازند یا کودکانی که بر عورت های زنان وقوف حاصل نکرده اند، آشکار نکنند و پاهای خود را (به گونه ای به زمین) نکوبند تا آنچه از زینتشان نهفته دارند، معلوم گردد. ای مؤمنان! همگی (از زن و مرد) به درگاه خدا توبه کنید، امید که رستگار شوید. (نور: ۳۱)

در شأن نزول این آیات آمده است که جوانی از انصار در مسیر خود با زنی روبه رو شد. در آن زمان، زنان مقنعه خود را پشت گوش ها قرار می دادند و گردن و مقداری از سینه آن ها نمایان می شد. چهره زن نظر آن جوان را به خود جلب کرد و چشم خود را به او دوخت. هنگامی که زن گذشت جوان هم چنان با چشمان خود او را دنبال می کرد، در حالی که راه خود را نیز ادامه می داد تا این که وارد کوچه تنگی شد و باز هم چنان به پشت سر خود نگاه می کرد. ناگهان صورتش به دیوار خورد و تیزی استخوان یا قطعه شیشه ای که در دیوار بود، صورتش را شکافت. هنگامی که زن گذشت، جوان به خود آمد و دید خون از صورتش جاری است و به لباس و سینه اش ریخته است. نزد رسول خدا صلی الله علیه و آله شتافت و ماجرا را باز گفت و در این هنگام آیات بالا نازل شد. (۱)

حکم حجاب برای زنان سالخورده

حکم حجاب برای زنان سالخورده

و بر زنان از کار افتاده ای که (دیگر) امید زناشویی ندارند، گناهی نیست که پوشش خود را کنار نهند (به شرطی که) زینتی را آشکار نکنند و عفت ورزیدن برای آن‌ها بهتر است و خدا شنوای داناست. (نور: ۶۰)

پاک چشمی، وظیفه مشترک مردان و زنان

پاک چشمی، وظیفه مشترک مردان و زنان

به مردان با ایمان بگو: دیده فرو نهند و پاکدامنی ورزند، که این برای آنان پاکیزه تر است، زیرا خدا به آن چه می کنند آگاه است. و به زنان با ایمان بگو: دیدگان خود را (از هر نامحرمی) فرو بندند و پاکدامنی ورزند... (نور: ۳۰ و ۳۱)

سالگرد پذیرش قطع نامه ۵۹۸ شورای امنیت سازمان ملل متحد از سوی ایران (۲۷ تیر)

اشاره

سالگرد پذیرش قطع نامه ۵۹۸ شورای امنیت سازمان ملل متحد از سوی ایران (۲۷ تیر)

رژیم عراق در ۳۱ شهریور ۱۳۵۹، تجاوز آشکار و گسترده ای را بر ایران آغاز کرد و همان روز دبیرکل سازمان ملل متحد بدون اخطار به متجاوز، پیشنهاد پایان جنگ را به دو کشور ایران و عراق ارایه داد. شورای امنیت نیز در یک موضع گیری ضعیف، بدون اعلام متجاوز و بدون در نظر گرفتن شرایط ایران خواستار پایان جنگ شد. از آن پس، ایران ابتکار جنگ را به دست گرفت و هربار که پیروزی نصیب رزمندگان اسلام می شد، سازمان ملل و شورای امنیت با صدور بیانه ای پایان جنگ را خواستار می شدند.

قطع نامه های ۴۷۹، ۵۱۴، ۵۲۲، ۵۴۰، ۵۵۲، ۵۸۲، ۵۸۸ از جمله قطع نامه های سازمان ملل درباره جنگ ایران و عراق بود، ولی هیچ یک عادلانه و تأمین کننده خواسته های ایران نبود تا این که قطع نامه ۵۹۸ آن سازمان صادر شد. این قطع نامه نیز با این که خواسته های ایران را تأمین نمی کرد، ولی از طرف های درگیری خواسته بود که با مذاکره، آتش بس فوری را رعایت کنند، به عملیات های نظامی در زمین، دریا و هوا پایان دهند و تمامی نیروهای خود را بدون درنگ به مرزهای شناخته شده بین المللی باز گردانند. تبادل اسرا و جبران خسارت های وارد شده با کمک نهادهای بین المللی و تعیین متجاوز از دیگر بندهای قطع نامه بود. شرایط خاص جنگی در مرزها باعث شد تا ایران این قطع نامه را در ۲۷ تیر ماه ۱۳۶۷ به طور کامل بپذیرد.

صلح طلبی در سیره پیامبران و صالحان

صلح طلبی در سیره پیامبران و صالحان

و بندگان خدای رحمان کسانی اند که روی زمین به نرمی گام بر می دارند؛ و چون نادانان ایشان را طرف خطاب قرار دهند به ملایمت پاسخ می دهند. (فرقان: ۶۳)

برقراری صلح بین مؤمنان

برقراری صلح بین مؤمنان

بر هر مسلمان است که از درگیری و خون ریزی میان مسلمانان جلوگیری کند.

و اگر دو طایفه از مؤمنان با هم بجنگند، میان آن دو را اصلاح دهید... (حجرات: ۹)

البته دعوت به صلح تا زمانی است که هر دو طرف قصد صلح داشته باشند، و گرنه اگر یکی از دو طرف اهداف متجاوز گرانه دارد، باید همه او را از دست یابی به اهداف پلیدش باز دارند.

و اگر (باز) یکی از آن دو بردیگری تعدی کرد، با آن (طایفه ای) که تعدی می کند، بجنگید تا به فرمان خدا باز گردد. (حجرات: ۹)

صلح و برادری

صلح و برادری

قرآن همه مؤمنان را برادران یکدیگر نام نهاده و فرموده است:

در حقیقت، مؤمنان با هم برادرند، پس میان برادرانتان را سازش دهید و از خدا پروا بدارید، امید که مورد رحمت قرار گیرید.
(حجرات: ۱۰)

صلح عادلانه

صلح عادلانه

صلح هنگامی پایدار و مانا خواهد بود که مفاد آن عادلانه باشد.

پس اگر (به صلح) بازگشت، آن‌ها را دادگرانه سازش دهید. (حجرات: ۹)

نکوهشِ صلح از روی سستی

نکوهشِ صلح از روی سستی

صلحی که از روی سستی و سازش و ذلت‌پذیری و برای رسیدن به مطامع دنیوی باشد، نکوهیده و ناپسند است. خداوند به مسلمانان امر می‌کند در جنگ سستی نوزند و در حالی که برتری نظامی دارند، خود اقدام به صلح نکنند:

پس سستی نوزید و (کافران را) به آشتی نخوانید (که) شما برترید و خدا با شماست و از (ارزش) کارهایتان هرگز نخواهد کاست. (محمد: ۳۵)

روز ناشنویان (۲۹ تیر)

اشاره

روز ناشنویان (۲۹ تیر)

زیر فصل‌ها

نعمت گوش و شنوایی

شنوایی، مسئولیت آور است

دوزخیان، ناشنویان حقیقی هستند

نعمت گوش و شنوایی

نعمت گوش و شنوایی

و اوست آن کس که برای شما گوش و چشم و دل پدید آورد. چه اندک سپاس گزارید. (ق: ۴۱ و ۴۲)

آن گاه او را درست اندام کرد، و از روح خویش در او دمید، و برای شما

گوش و دیدگان و دل ها قرار داد؛ چه اندک سپاس می گزارید. (سجده: ۹)

ما انسان را از نطفه ای اندر آمیخته آفریدیم تا او را بیازماییم و وی را شنوا و بینا گردانیدیم. (دهر: ۲)

شنوایی، مسئولیت آور است

شنوایی، مسئولیت آور است

ای کسانی که ایمان آورده اید، خدا و فرستاده او را فرمان برید و از او روی برنتابید، در حالی که (سخنان او را) می شنوید. (انفال: ۲۰)

گوش، چشم و قلب، همه مورد پرسش واقع خواهند شد. (اسراء: ۳۶)

دوزخیان، ناشنویان حقیقی هستند

دوزخیان، ناشنویان حقیقی هستند

انسان های بسیاری هستند که می شنوند، ولی براساس منطق قرآن، گویا ناشنوا هستند؛ زیرا در برابر شنیدن حق، سرتسلیم فرود نمی آورند. چه بسا کسانی که در ظاهر ناشنوا هستند، ولی حق را گردن می نهند و ایمان می آورند؛ اینان شنوای حقیقی هستند.

در حقیقت، بسیاری از جتیان و آدمیان را برای دوزخ آفریده ایم. (چرا که) دل هایی دارند که با آن (حقایق را) دریافت نمی کنند و چشمانی دارند که با آن ها نمی بینند و گوش هایی دارند که با آن ها نمی شنوند. آنان همانند چهارپایان، بلکه گمراه ترند. (آری) آن ها همان غافل ماندگانند. (اعراف: ۱۷۹)

و گویند: اگر شنیده (و پذیرفته) بودیم یا تعقل کرده بودیم، در (میان) دوزخیان نبودیم. (ملک: ۱۰)

اقامه اولین نماز جمعه در دانشگاه تهران (۵ مرداد)

اشاره

اقامه اولین نماز جمعه در دانشگاه تهران (۵ مرداد)

خداوند مردم را فرا خوانده است تا در روزهای جمعه در اجتماعی عمومی حضور یابند تا از نزدیک با رهبران و پیشوایان خود آشنا شوند و به گفته ها و خطبه های آنان گوش فرا دهند و افزون بر دیدار و آشنایی با برادران دینی خود، از رویدادهای مهم منطقه ای و جهانی آگاه شوند.

رسول خدا صلی الله علیه و آله، پس از هجرت به مدینه، روز جمعه ای به طایفه بنی سالم وارد شدند و در آن جا محلی را برای مسجد برگزیدند و پس از تعیین قبله، نخستین نماز جمعه را برپا کردند.

در جمهوری اسلامی ایران، نخستین نماز جمعه، به امامت آیت الله سید محمود طالقانی رحمه الله در پنجم مرداد سال ۱۳۵۸ در دانشگاه تهران برگزار شد.

اهمیت نماز جمعه

اهمیت نماز جمعه

ای کسانی که ایمان آورده اید، چون برای نماز جمعه ندا در داده شد، به سوی ذکر خدا بشتابید و داد و ستد را واگذارید؛ اگر بدانید این برای شما بهتر است. (جمعه: ۹)

نکوهش ترک کنندگان نماز جمعه

نکوهش ترک کنندگان نماز جمعه

قرآن در نکوهش کسانی که نماز جمعه را ترک می کنند و کسب و کار و بازی را بدان ترجیح می دهند، می فرماید:

و چون داد و ستد یا سرگرمی ببینند، به سوی آن روی می آورند و تو را در حالی که ایستاده ای، ترک می کنند. بگو: آن چه نزد خداست از سرگرمی و از داد و ستد بهتر است و خدا بهترین روزی دهندگان است. (جمعه: ۱۱)

روز جهانی شیر مادر (۱۰ مرداد)

اشاره

روز جهانی شیر مادر (۱۰ مرداد)

زیر فصل ها

زمان شیر خوارگی و اهمیت شیر مادر

زمان شیر خوارگی و اهمیت شیر مادر

زمان شیر خوارگی و اهمیت شیر مادر

و مادران (باید) فرزندان خود را دو سال تمام شیر دهند. (این حکم) برای کسی است که بخواهد دوران شیرخوارگی را تکمیل کند... هیچ مادری نباید به سبب فرزندش زیان ببیند... پس اگر (پدر و مادر) بخواهند با رضایت و صوابدید یکدیگر، کودک را (زودتر) از شیر باز گیرید، گناهی بر آن دو نیست. (بقره: ۲۳۳)

و به مادر موسی وحی کردیم که: او را شیر ده... (قصص: ۷)

روز پزشک _ بزرگداشت بوعلی سینا (۱ شهریور)

روز پزشک _ بزرگداشت بوعلی سینا (۱ شهریور)

هرکس، کسی را زنده بدارد، چنان است که گویی تمام مردم را زنده داشته است. (مائده: ۳۲)

پزشکان، از جمله بهترین مصادیق این آیه شریفند.

هفته دولت (۲_ ۸ شهریور)

اشاره

هفته دولت (۲_ ۸ شهریور)

هشتم شهریور، سالروز شهادت دو تن از دولت مردان دل سوز و ایثارگر جمهوری اسلامی ایران، شهید رجایی و باهنر است. از این روی هفته نخست شهریور را به یاد این دو شهید عزیز، هفته دولت نام نهاده اند.

محمد علی رجایی، رئیس جمهور و محمد جواد باهنر، نخست وزیر نخستین دولت مکتبی پس از حاکمیت لیبرال ها بر کشور بودند و در آن دوره بحرانی که جنگ تحمیلی و دیگر توطئه های دشمن، از هر سو کشور را فرا گرفته بود، نهایت تلاش خویش را صادقانه در خدمت به مردم و آرمان های مقدس انقلاب به کار بردند و لحظه ای از خط پویای امام راحل جدا نشدند تا آن جا که جان خویش را بر سر آن نهادند. از این رو، خون سرخشان برای همیشه، پشتوانه این انقلاب و کردارشان، الگوی همه دولت مردان پس از آن گردید.

آگاهی و امانت داری کارگزاران

آگاهی و امانت داری کارگزاران

پادشاه گفت: او را نزد من آورید تا او را خاص خود کنم. پس چون با او سخن راند، گفت: تو امروز، نزد ما با منزلت و امین هستی. گفت: مرا بر خزانه های این سرزمین بگمار که من نگهبانی دانا هستم. (یوسف: ۵۴_ ۵۵)

این در حالی است که بر مبنای دیدگاه مادی گرایانه عده ای از بنی اسرائیل می پنداشتند که فرمانروا باید شخصی بسیار ثروتمند و توانگر باشد. قرآن درباره ردّ این نظر می فرماید:

آیا از (حال) سران بنی اسرائیل پس از موسی خبر نیافتی آنگاه که به پیامبری از خود گفتند: پادشاهی برای ما بگمار تا در راه خدا پیکار کنیم... و پیامبرشان به آنان گفت: در حقیقت، خداوند طالوت را بر شما به پادشاهی گماشته است.

گفتند: چگونه او را بر ما به پادشاهی باشد با آن که ما به پادشاهی از وی سزاوارتریم و به او از حیث مال، گشایشی داده نشده است؟ پیامبرشان گفت: «در حقیقت، خدا او را بر شما برتری داده و او را در دانش و (نیروی) بدن بر شما برتری بخشیده است و خداوند پادشاهی خود را به هر کس که بخواهد می دهد، و خدا گشایشگر داناست.... (بقره: ۴۴۶ و ۲۴۷)

تفاوت مسئولان نظام اسلامی با نظام طاغوت

تفاوت مسئولان نظام اسلامی با نظام طاغوت

مسئولان نظام اسلامی در پی اجرای احکام الهی اند:

همان کسانی که چون در زمین به آنان توانایی دهیم، نماز بر پا می دارند و زکات می دهند و به کارهای پسندیده وا می دارند، و از کارهای ناپسند باز می دارند و فرجام همه کارها از آن خداست. (حج: ۴۱)

حال آنکه سردمداران طاغوت هرگاه بر مستضعفان قدرت و تسلط پیدا کند. کاری جز فساد، تبه کاری و ظلم انجام نمی دهند:

(ملکه) گفت: پادشاهان چون به شهری در آیند، آن را تباه و عزیزانش را خوار می گردانند، و این گونه می کنند. (نمل: ۳۴)

سالروز تصویب قانون عملیات بانکی بدون ربا (۱۰ شهریور)

اشاره

سالروز تصویب قانون عملیات بانکی بدون ربا (۱۰ شهریور)

نظام بانک داری بدون ربا در جمهوری اسلامی ایران، یکی از دستاوردهای ارزشمند

انقلاب اسلامی است. پس از پیروزی انقلاب اداره بانکها براساس موازین اسلامی و احکام الهی، از جمله خواست های برحق مردم بود.

به همین سبب، پیش نویس قانون عملیات بانکی بدون ربا که به وسیله کارشناسان مجرب و آگاهان به مسایل شرعی تهیه شده بود، به مجلس شورای اسلامی تقدیم شد و در دهم شهریور ماه ۱۳۶۲ شمسی، از تصویب مجلس و تأیید شورای نگهبان گذشت. آیین نامه اجرایی این قانون نیز در مدتی کوتاه به تصویب هیأت دولت رسید. دستور العمل های اجرایی مربوط به تصویب شورای پول و اعتبار رسید و به بانک های سراسر کشور ابلاغ شد و به این ترتیب، نظام بانک داری بدون ربا، از یکم فروردین ماه ۱۳۶۳ شمسی، در بانک های کشور حاکم شد. (۱)

قرض الحسنه یا وام به خدا

قرض الحسنه یا وام به خدا

قرآن یکی از اوصاف پرهیزکاران را انفاق در حال توانگری و تنگ دستی برمی شمارد. بنابراین، انفاق، به ثروت نیاز ندارد، بلکه نیازمند روح سخاوت است، گرچه انفاق کننده تنگدست باشد. در قرآن، قرض الحسنه یکی از راه های انفاق معرفی شده است. نیکوکاران افزون بر آن که مقداری از درآمدهای خود را با عنوان های زکات، خمس، صدقه واجب و مالیات لازم پرداخت می کنند، مقداری را به عنوان انفاق مستحبی می پردازند و بخشی از درآمد خویش را به عنوان قرض الحسنه به نیازمندان می دهند. این عمل نیک، عامل مهمی در برآوردن نیازهای بزرگ و بی منت و برطرف کننده نگرانی های سخت از برادران و خواهران مسلمان است:

کیست آن کس که به (بندگان) خدا وام نیکویی دهد تا (خدا) آن را برای او چند برابر بیافزاید؟ و خداست که (در معیشت بندگان) تنگی و گشایش پدید

می آورد و به سوی او باز گردانده می شوید. (بقره: ۲۴۵)

در حقیقت، خدا از فرزندان اسرائیل پیمان گرفت و از آنان دوازده سر کرده برانگیختیم و خدا فرمود: من با شما هستم اگر نماز بر پا دارید و زکات بدهید و به فرستادگان ایمان بیاورید و یاری شان کنید و وام نیکویی به خدا بدهید... (مائده: ۱۲)

کیست آن کس که به خدا وامی نیکو دهد تا (نتیجه اش را) برای وی دو چندان گرداند و او را پاداشی خوش باشد؟ (حدید: ۱۱)

تعبیر به «قرضاً حسناً» در آیه اشاره به این حقیقت است که وام دادن خود انواع و اقسامی دارد که بعضی را وام نیکو و بعضی را وام کم ارزش یا حتی بی ارزش می توان شمرد. این آیه، خداوند را وام گیرنده و انسان ها را وام دهنده می شمرد؛ وامی که ربا در آن راه ندارد و چندین برابر تا هزاران برابر در مقابل آن پرداخته می شود و پاداش عظیمی دارد که در هیچ اندیشه ای نمی گنجد. این ها همه برای آن است که بینش های انحرافی و انگیزه های حرص و آز و حسد و خودخواهی که مانع از انفاق است، از میان برداشته شود و جامعه ای براساس پیوندهای عاطفی و روح اجتماعی و تعاون عمیق بنا گردد.

مهلت دهی به بدهکار

مهلت دهی به بدهکار

مهلت دادن به وام گیرنده در صورتی که نتواند در زمان مقرر دین خود را ادا کند، نیکو است.

و اگر (بدهکارتان) تنگدست باشد، پس تا (هنگام) گشایش، مهلتی (به او بدهید) و (اگر به راستی قدرت پرداخت ندارد) بخشیدن آن برای شما بهتر است _ اگر بدانید. (بقره: ۲۸۰)

وام ربوی، اعلان جنگ با خداست.

وام ربوی، اعلان جنگ با خداست.

رباخواری موجب افزایش فقر در جامعه و تراکم ثروت در دست عده ای محدود و محرومیت بیش تر افراد اجتماع است و از سوی دیگر، سبب پیدایش بخل، کینه، نفرت و

ناپاکی می شود.

کسانی که ربا می خورند، (از گور) بر نمی خیزند مگر مانند برخاستن کسی که شیطان بر اثر تماس، آشفته سرش کرده است، این بدان سبب است که آنان گفتند: «داد و ستد صرفاً مانند ریاست.» و حال آن که خدا داد و ستد را حلال و ربا را حرام گردانیده است. پس هرکس اندرزی از جانب پروردگارش بدو رسید، و (از رباخواری) باز ایستاد، آن چه گذشته، از آن اوست و کارش به خدا واگذار می شود و کسانی که (به رباخواری) باز گردند، آنان اهل آتشند و در آن ماندگار خواهند بود. خدا از (برکت) ربا می کاهد و بر صدقات می افزاید و خداوند هیچ ناسپاس گناه کاری را دوست نمی دارد. کسانی که ایمان آورده و کارهای شایسته کرده و نماز برپا داشته و زکات داده اند، پاداش آنان نزد پروردگارشان برای آنان خواهد بود، و نه بیمی بر آنان است و نه اندوهگین می شوند. ای کسانی که ایمان آورده اید، از خدا پروا کنید و اگر مؤمنید، آن چه از ربا باقی مانده است، واگذارید. و اگر (چنین) نکردید، بدانید به جنگ با خدا و فرستاده وی، برخاسته اید و اگر توبه کنید، سرمایه های شما از خودتان است. نه ستم می کنید و نه ستم می بینید. (بقره: ۲۷۵ - ۲۷۹)

روز تعاون (۱۳ شهریور)

اشاره

روز تعاون (۱۳ شهریور)

تعاون و همکاری نقش بسزایی در رشد و شکوفایی جامعه دارد. با گسترش فرهنگ تعاون، وحدت و یکدلی در جامعه، حاکم می شود و ابتکارها و خلاقیت ها پدیدار

می گردد. به موجب اصل چهل و چهارم قانون اساسی، نظام اقتصادی جمهوری اسلامی ایران بر پایه سه بخش دولتی، تعاون و خصوصی با برنامه ریزی منظم و صحیح استوار است.

همکاری و تعاون، فقط در کارهای نیک

همکاری و تعاون، فقط در کارهای نیک

مسلمانان موظفند در کارهای نیک، تعاون و همکاری کنند، ولی همکاری در اهداف باطل، ممنوع است.

... و در نیکوکاری و پرهیزگاری با یکدیگر همکاری کنید، و در گناه و تعدی دستیار هم نشوید و از خدا پروا کنید که خدا سخت کیفر است. (مائده: ۲)

ممنوعیت همکاری از گمراهان

ممنوعیت همکاری از گمراهان

آفرینش بر پایه راستی و درستی و هدایت است. مؤمنان در دعوت به همکاری نباید از گمراهان و شیطان صفتان یاری بخواهند و آنان را یار و همکار خود برگزینند:

و (یاد کن) هنگامی را که به فرشتگان گفتیم: آدم را سجده کنید، پس (همه) _ جز ابلیس _ سجده کردند، که از (گروه) جن بود و از فرمان پروردگارش سرپیچید، آیا (با این حال) او و نسلش را به جای من دوستان خود می گیرید، حال آن که آن ها دشمن شمايند؟ و چه بد جانشینانی برای ستمگرانند. (من) آنان را نه در آفرینش آسمان ها و زمین به شهادت طلبیدم و نه در آفرینش خودشان و من آن نیستم که گمراه کنندگان را همکار خود بگیرم. (کهف: ۵۰ و ۵۱)

آغاز هفته دفاع مقدس (۳۱ شهریور _ ۶ مهر)

اشاره

آغاز هفته دفاع مقدس (۳۱ شهریور _ ۶ مهر)

۳۱ شهریور، سالروز آغاز جنگ تحمیلی از سوی رژیم بعث عراق، علیه جمهوری اسلامی ایران در سال ۱۳۵۹ است. از ۳۱ شهریور تا ۶ مهر را «هفته دفاع مقدس» نام نهاده اند و به این مناسبت، در این روزها خاطره رشادت ها و جان فشانی ها و صبر و مقاومت ملت ایران ارج نهاده می شود. در قرآن، آیات بسیاری درباره لزوم دفاع در برابر هجوم دشمن آمده است.

حرمت جنگ طلبی و تجاوز

حرمت جنگ طلبی و تجاوز

اسلام، جنگ جاه طلبانه را تأیید نمی کند و آن را تجاوز و تعدی می داند تا آن جا که اگر گروهی از مسلمانان به گروه دیگری تجاوز کند، بر مسلمان های دیگر واجب است که اگر نتوانستند میان آنان صلح و سازش برقرار سازند، با متجاوز بچنگند تا از تجاوز دست بردارد.

قرآن می فرماید:

اگر دو طایفه از مؤمنان با هم بچنگند، میان آن دو را اصلاح دهید، و اگر (باز) یکی از آن دو بر دیگری تعدی کرد، با آن (طایفه ای) که تعدی می کند، بچنگید تا به فرمان خدا باز گردد. پس اگر بازگشت، آن ها را دادگرانه سازش دهید و عدالت کنید، که خدا دادگران را دوست می دارد.... (حجرات: ۹)

تجاوز و تعدی نکنید؛ زیرا خداوند تجاوزکاران را دوست نمی دارد. (بقره: ۱۹۰)

قرآن حتی از تجاوز به مشرکان و دشمنان اسلام نیز به شدت نهی کرده است:

... و البته نباید کینه توزی گروهی که شما را از مسجد الحرام باز داشتند، شما را به تعدی وادارد.... (مائده: ۲)

جهاد ابتدایی، گونه ای از دفاع

جهاد ابتدایی، گونه ای از دفاع

مسلمانان می توانند به فرمان امام معصوم، جنگ را آغاز کنند. قرآن درباره نبرد با

مشرکان می فرماید:

و با آنان بجنگید تا فتنه ای بر جای نماند و دین یکسره از آن خدا گردد. پس اگر (از کفر) بازایستند، همانا خدا به آن چه انجام می دهند، بیناست. (انفال: ۳۹)

یکی از مصادیق این نوع جهاد، یاری رساندن به مردم مسلمانی است که زیر ضربه های شکنجه های طاقت فرسای ستمگران قرار گرفته اند:

و چرا شما در راه خدا (و در راه نجات) مردان و زنان و کودکان مستضعف نمی جنگید؟ همانان که می گویند: پروردگارا، ما را از این شهری که مردمش ستم پیشه اند، بیرون ببر و از جانب خود برای ما سرپرستی قرار ده و از نزد خویش، یآوری برای ما تعیین فرما. کسانی که ایمان آورده اند، در راه خدا کارزار می کنند و کسانی که کافر شده اند، در راه طاغوت می جنگند. پس با یاران شیطان بجنگید که نیرنگ شیطان (در نهایت) ضعیف است. (نساء: ۷۵ و ۷۶)

جهاد دفاعی

جهاد دفاعی

هر ملتی حق دارد در برابر هجوم و تجاوز ستمگران از خویش دفاع کند و از هیچ اقدام منطقی برای حفظ موجودیت خویش فرو گذار نکند. جنگ هایی چون احزاب، احد، موته، تبوک، حنین و... از جمله جنگ های دفاعی اند. در مواردی که دشمنان اسلام، سرزمین های اسلامی را غصب کرده و منابع آن ها را زیر سلطه خود گرفته اند، اسلام اجازه می دهد مسلمانان در برابر آن ها بایستند و از خود دفاع کنند.

در راه خدا، با کسانی که با شما می جنگند بجنگید، (ولی) از اندازه در نگذیرید؛ زیرا خداوند تجاوزکاران را دوست نمی دارد. و هر کجا که برایشان دست یافتید، آنان را بکشید و از همان جا که شما را بیرون راندند، آنان را بیرون برانید؛ (چرا که) فتنه (شرک) از قتل بدتر است... (بقره: ۱۹۰ و ۱۹۱)

قرآن، درباره داستان آموزنده طالوت که وظیفه همگان را برای دفاع در برابر هجوم

دشمن روشن می سازد، چنین بیان می کند:

آیا از (حال) سران بنی اسرائیل پس از موسی علیه السلام خبر نیافتی؟ آن گاه که به پیامبری از خود گفتند: پادشاهی برای ما بگمار تا در راه خدا پیکار کنیم. (آن پیامبر) گفت: اگر جنگیدن بر شما مقزّر گردد، چه بسا پیکار نکنید. گفتند: چرا در راه خدا نجنگیم با آن که ما از دیارمان و از (نزد) فرزندانمان بیرون رانده شده ایم... (بقره: ۲۴۶)

کسانی که جهاد بر آنان واجب نیست

کسانی که جهاد بر آنان واجب نیست

بر ناتوانان و بر بیماران و بر کسانی که چیزی نمی یابند (تا در راه جهاد) خرج کنند _ در صورتی که برای خدا و پیامبرش خیرخواهی کنند _ هیچ گناهی نیست، (و نیز) بر نیکوکاران ایرادی نیست و خدا آمرزنده مهربان است. و (نیز) گناهی نیست بر کسانی که چون پیش تو آمدند تا سوارشان کنی (و) گفتی: «چیزی پیدا نمی کنم تا بر آن سوارتان کنم» برگشتند و در اثر اندوه از چشمانشان اشک فرو می ریخت که (چرا) چیزی نمی یابند تا (در راه جهاد) خرج کنند. (توبه: ۹۱ و ۹۲)

مرفهان، گریزندگان از جهاد

مرفهان، گریزندگان از جهاد

و چون سوره ای نازل شود که به خدا ایمان آورید و همراه پیامبرش جهاد کنید، ثروتمندان از تو عذر و اجازه خواهند و گویند: بگذار که ما با خانه نشینان باشیم. راضی شدند که با خانه نشینان باشند و بر دل هایشان مهر زده شده است. در نتیجه، قدرت درک ندارند. (توبه: ۸۶ و ۸۷)

اندازه دفاع

اندازه دفاع

هدف از دفاع، انتقام گیری و فرو نشانیدن خشم و کینه از دشمنان نیست تا مسلمانان در دفاع تا آن جا پیش بروند که هرگونه اقدامی را برای خود حلال بشمرند، بلکه هدف، دفع تجاوز دشمن و ایجاد امنیت برای مسلمانان است. قرآن اندازه این گونه دفاع را بیان

و سیاست مقابله به مثل با دشمن را به مسلمانان گوشزد می کند:

پس هر کس بر شما تعدی کرد، همان گونه که بر شما تعدی کرده، بر او تعدی کنید و از خدا پروا بدارید و بدانید که خدا با تقوا پیشگان است. (بقره: ۱۹۴)

روز کشاورز (۱ مهر)

اشاره

روز کشاورز (۱ مهر)

زیر فصل ها

اهمیت کشاورزی

نشانه های قدرت الهی در کشتزارها

کشاورز حقیقی، خداست

اهمیت کشاورزی

اهمیت کشاورزی

کشاورزی و دامداری مهم ترین بخش تولید زندگی انسان است و رسیدن به خود کفایی در این دو زمینه، نه تنها ضامن استقلال اقتصادی است که استقلال سیاسی را نیز تضمین می کند. بنابراین، دولت ها می کوشند صنعت کشاورزی خود را هر چه بیشتر گسترش دهند و از صنایع مدرن در این زمینه یاری می گیرند.

نشانه های قدرت الهی در کشتزارها

نشانه های قدرت الهی در کشتزارها

مگر ندیده ای که خدا از آسمان، آبی فرود آورد پس آن را به چشمه هایی که در (طبقات زیرین) زمین است راه داد. آن گاه به وسیله آن کشتزاری را که به رنگ های گوناگون است، بیرون می آورد. سپس خشک می گردد، آن گاه آن را زرد می بینی. سپس خاشاکش می گرداند. همانا در این (دگرگونیها) برای صاحبان خرد عبرتی است. (زمر: ۲۱) (۱)

کشاورز حقیقی، خداست

کشاورز حقیقی، خداست

آیا آن چه را کشت می کنید، ملاحظه کرده اید. آیا شما آن را (بی یاری ما) زراعت می کنید، یا ماییم که زراعت می کنیم؟ اگر بخواهیم همانا خاشاکش می گردانیم. ولی پس در افسوس (و تعجب) می افتید. (و می گوید) ما زیان دیده ایم. (واقعاً: ۶۳ _ ۶۷)

روشن است که کار انسان در زراعت تنها کشت است، ولی رویانیدن تنها کار خداست. انسان دانه ای را می افشاند و این خداوند است که در درون دانه، یک سلول زنده بسیار کوچک آفریده و هنگامی که در محیط آماده قرار گرفت، در آغاز، از مواد غذایی آماده در خود دانه استفاده می کند، جوانه می زند، و ریشه می دواند. آن گاه با سرعتی شگفت از مواد غذایی زمین یاری می گیرد و دستگاه های عظیم و آزمایشگاه های موجود در درون گیاه را به کار می اندازد و غوغایی برپا می کند. ساقه، شاخه و خوشه را می سازد و گاه از یک دانه، صدها یا هزاران دانه بر می خیزد. دانشمندان می گویند: تشکیلاتی که در ساختمان یک گیاه به کار رفته از تشکیلات موجود در یک شهر عظیم صنعتی با کارخانه های پرشمارش، شگفت انگیزتر و به مراتب پیچیده تر است. خداوند می تواند در یک لحظه تندباد مسمومی بفرستد که آن را پیش از بستن دانه ها خشک کند و درهم بشکند یا آفتی بفرستد که محصول از بین برود. اگر زارع حقیقی انسان ها بودند، این امور امکان نداشت. پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله می فرماید: «هیچ یک از شما نگوید: من زراعت کردم، بلکه بگوید کشت کردم».^(۱)

روز جهانی جهانگردی (۵ مهر)

اشاره

روز جهانی جهانگردی (۵ مهر)

زیر فصل ها

انگیزه های گردشگری

اسوه های گردشگری

انگیزه های گردشگری

۱. هجرت

آنان که ایمان آورده و هجرت کرده اند و در راه خدا جهاد نموده اند، آنان به رحمت خدا امیدوارند. (بقره: ۲۱۸)

می گویند: مگر زمین خدا گسترده نبود تا در آن مهاجرت کنید؟ (نساء: ۹۷)

۲. حج

در میان مردم برای [ادای] حج بانگ برآور تا پیاده و [سوار] بر هر شتر لاغری _ که از راه دور می آیند _ به سوی تو روی آورند تا شاهد منافع خویش باشند. (حج: ۲۷ و ۲۸)

۳. عبرت گیری

[ای رسول ما] بگو در زمین بگردید و بنگرید فرجام کسانی که پیش تر بوده [و] بیشترشان مشرک بودند، چگونه بوده است. (روم: ۴۲)

۴. آشنایی با زندگی پیشینیان

به یقین، پیش از شما سنت هایی [بوده و] سپری شده است، پس در زمین بگردید و بنگرید که فرجام تکذیب کنندگان چگونه بوده است. (آل عمران: ۱۳۷)

۵. جهان شناسی برای خداشناسی

بگو در زمین بگردید و بنگرید که چگونه [خداوند] آفرینش را آغاز کرده است. (عنکبوت: ۲۰)

آیا در زمین گردش نکرده اند تا دل هایی داشته باشند که با آن بیندیشند یا گوش هایی که با آن بشنوند؟ (حج: آیه ۴۶)

اسوه های گردشگری

اسوه های گردشگری

حضرت موسی

برای حضرت موسی علیه السلام چندین سفر برشمرده اند، از جمله هم سفری آن حضرت با حضرت خضر. حضرت موسی در این سفر، پس از دیدار با خضر، آمادگی کامل خود را برای فراگیری دانش اعلام می دارد و حضرت خضر هم با شرایطی آن را می پذیرد، این سفر با سوار شدن بر کشتی آغاز شد:

پس رهسپار گردیدند تا وقتی که سوار بر کشتی شدند. (کهف: ۷۱)

حضرت ابراهیم

آن حضرت برای فراگیر کردن توحید و یکتاپرستی در جامعه، سفرهای پر رنج و پر خطری را در پیش گرفته است. در یکی از سفرها نیز حضرت لوط او را همراهی می کند:

و او و لوط را [برای رفتن] به سوی آن سرزمینی که برای جهانیان در آن برکت نهاده بودیم [شام] رهانیدیم. (انبیا: ۷۱)

روز سالمندان (۹ مهر)

اشاره

روز سالمندان (۹ مهر)

دوران سالمندی همانند دوران کودکی یا جوانی، یکی از مراحل زندگی است. با این تفاوت که دوران کودکی و جوانی سرشار از توان و تلاش، ولی دوران سالمندی، همراه

با تحلیل قوا و کاهش میزان فعالیت های فیزیکی است.

خداست آن کس که شما را ابتدا ناتوان آفرید، آن گاه پس از ناتوانی قوت بخشید. پس بعد از قوت، ناتوانی و پیری داد. هر چه بخواهد می آفریند و هموست دانای توانا. (روم: ۵۴)

دستگیری و احترام به سالمندان

دستگیری و احترام به سالمندان

و پروردگار تو مقرر کرد که جز او را مپرستید و به پدر و مادر (خود) احسان کنید. اگر یکی از آن دو یا هر دو، در کنار تو به سالخورده گی رسیدند، به آن ها (حتی) «اوف» مگو و به آنان پرخاش مکن و با آن ها سخنی شایسته بگوی. و از سر مهربانی، بال فروتنی بر آنان بگستر و بگو: «پروردگارا، آن دو را رحمت کن چنان که مرا در خردی پروردند». (اسراء: ۲۳ و ۲۴)

پی آمدهای پیری

۱. ضعف و ناتوانی

و هر که را عمر دراز دهیم، او را در خلقت دچار افت می کنیم. آیا نمی اندیشند؟ (یس: ۶۸)

انسان باید پیش از آن که از نشاط و زیبایی به پژمردگی بگراید، توشه راه طولانی آخرت را از این جهان برگیرد که در فصل ناتوانی و پیری و درماندگی هیچ کاری از او ساخته نیست.

۲. فراموشی

خدا شما را آفرید، سپس (جان) شما را می گیرد و بعضی از شما تا خوارترین (دوره) سال های زندگی (فرتوتی) باز گردانده می شود، به طوری که بعد از (آن همه) دانستن، (دیگر) چیزی نمی دانند. همانا خدا دانای تواناست. (نحل: ۷۰)

هجرت امام خمینی از عراق به پاریس (۱۳ مهر)

اشاره

هجرت امام خمینی از عراق به پاریس (۱۳ مهر)

پس از قیام مردمی پانزدهم خرداد ۱۳۴۲، رژیم شاه در سیزدهم آبان ۱۳۴۳، امام خمینی رحمه الله را نخست به ترکیه و سپس به عراق تبعید کرد. در جریان انقلاب اسلامی، در دوم مهرماه ۱۳۵۷، منزل امام در عراق تحت محاصره نیروهای امنیتی رژیم عراق قرار گرفت و رفت و آمدها محدود شد تا این که امام تصمیم به ترک عراق گرفتند. صبح روز سیزدهم مهر ۱۳۵۷، امام خمینی رحمه الله با چند تن از نزدیکان به سوی کویت حرکت کردند، ولی پس از رسیدن به مرز، با وجود داشتن ویزا، از ورود ایشان جلوگیری شد. امام تصمیم گرفتند به پاریس بروند و عصر روز پانزدهم مهر پس از سپری کردن یک شب در بغداد، به سوی پاریس حرکت کرد. امام در شهرک نوفل لوشاتو که مکانی آرام و بدون سر و صدا بود، اقامت گزید و از همان جا مبارزه مردم ایران را رهبری می کرد تا این که پس از پانزده سال دوری از وطن، در دوازدهم بهمن ۱۳۵۷ به ایران بازگشت و انقلاب اسلامی به پیروزی رسید.

هجرت و جهاد، زمینه آمزش و مهر حق

هجرت و جهاد، زمینه آمزش و مهر حق

آنان که ایمان آورده و کسانی که هجرت کرده و در راه خدا جهاد نموده اند، آنان به رحمت خدا امیدوارند و خداوند آمرزنده مهربان است. (بقره: ۲۱۸)

کسانی که هجرت کرده و از خانه های خود رانده شده و در راه من آزار دیده و جنگیده و کشته شده اند، بدی هایشان را از آنان می زدایم و آنان را در باغ هایی که از زیر (درختان) آن نهرها روان است، در می آورم. (این پاداش است از جانب خدا و پاداش نیکو نزد خداست). (آل عمران: ۱۹۵)

هر که در راه خدا هجرت کند، در زمین اقامت گاه های فراوان و گشایش ها خواهد یافت؛ و هر کس (به قصد) مهاجرت در راه خدا و پیامبر او، از خانه اش

به در آید، سپس مرگش در رسد، همانا پاداش او بر خداست و خدا آمرزنده مهربان است. (نساء: ۱۰۰؛ حج: ۵۸ _ ۶۰)

هجرت و جهاد، مرز ایمان راستین

هجرت و جهاد، مرز ایمان راستین

بررسی تاریخ اسلام نشان می دهد که هجرت و جهاد رمز پیروزی اسلام بر دشمنان بوده است. هجرت مسلمانان، اسلام را از شکل منطقه ای بیرون آورد و در شکل جهانی قرار داد. نیز روشن است که اگر مسلمانان به جهاد و دفاع برنخیزند، دشمنان هیچ گونه حقی برای آن ها نخواهند شناخت.

و کسانی که ایمان آورده و هجرت کرده و در راه خدا به جهاد پرداخته و کسانی که (مهاجران را) پناه داده و یاری کرده اند، آنان همان مؤمنان واقعی اند، برای آنان بخشایش و روزی شایسته ای خواهد بود. و کسانی که بعد ایمان آورده و هجرت نموده و همراه شما جهاد کرده اند، اینان در شمار شمایند. (انفال: ۷۴ و ۷۵)

پی آمد سهمگین هجرت گریزی و سلطه پذیری

پی آمد سهمگین هجرت گریزی و سلطه پذیری

پیش از آغاز جنگ بدر، سران قریش اخطار کردند که همه افراد ساکن مکه که توان شرکت در جنگ علیه مسلمان ها را دارند، باید برای نبرد با مسلمانان حرکت کنند و هر کس مخالفت کند، خانه او ویران و اموالش مصادره می شود. به دنبال این تهدید، عده ای از افراد به ظاهر مسلمان که به سبب علاقه شدید به خانه و زندگی و اموال خود حاضر به مهاجرت نشده بودند، با بت پرستان به سوی میدان جنگ حرکت کردند و علیه مسلمانان در صفوف مشرکان ایستادند. آنان هنگامی که لشکر اندک مسلمانان را دیدند، به شک و تردید افتادند، ولی سرانجام کشته شدند. آیه ذیل نازل شد و سرنوشت شوم آن ها را بیان کرد:

کسانی که بر خویشان ستمکار بوده اند، (وقتی) فرشتگان جانشان را می گیرند، می گویند: در چه (حال) بودید؟ پاسخ می دهند: ما در زمین از مستضعفان

بودیم. می گویند: مگر زمین خدا وسیع نبود تا در آن مهاجرت کنید؟ پس آنان جایگاهشان دوزخ است و (دوزخ) بد سرانجامی است. مگر آن مردان و زنان و کودکان فرودستی که چاره جویی نتوانند و راهی نیابند. پس آنان (که عذری دارند) باشد که خدا از ایشان درگذرد؛ زیرا خدا همواره خطابخش و آمرزنده است. (نساء: ۹۷ _ ۹۹)

آغاز هفته تربیت بدنی (۲۶ مهر)

اشاره

آغاز هفته تربیت بدنی (۲۶ مهر)

زیر فصل ها

ارزش نیرومندی جسم

مسابقه ورزشی

ارزش نیرومندی جسم

ارزش نیرومندی جسم

قرآن کریم بر اهمیت نیرومندی جسم در کنار تقویت روح تاکید می کند. برای نمونه، اشموئیل پیامبر دو ویژگی را برای طالوت بیان می فرماید و با بیان این دو ویژگی به گروهی که او را شایستگی حکومت نمی دانستند پاسخ می دهد. آن دو ویژگی دانش و قدرت جسمانی است. آنجا که می فرماید:

خداوند وی را بر شما برگزیده و دانش [قدرت] جسم او را وسعت بخشیده است. (بقره: ۲۴۸)

همچنین در قرآن کریم، درباره حضرت موسی علیه السلام آمده است:

هنگامی که [موسی] نیرومند و کامل شد، حکمت و دانش به او دادیم و این گونه نیکوکاران را جزا می دهیم. (قصص: ۱۴)

مسابقه ورزشی

مسابقه ورزشی

یکی از نکات آموزنده در داستان حضرت یوسف علیه السلام، مسئله لزوم ورزش، بازی و تحرک بدنی و مسابقه های ورزشی است. آنجا که برادران ناتنی تصمیم گرفتند یوسف را بکشند و به بهانه بازی و تفریح در صحرا، اجازه او را از پدر خواستند و گفتند:

او را فردا با ما [به خارج شهر] بفرست تا در چمن زار بگردد و بازی کند و البته ما [از هر خطری] حافظ و نگهبان اویم. (یوسف: ۱۲)

پدر از این که مبادا یوسف در اثر غفلت آنان طعمه گرگ شود ابراز نگرانی کرد، ولی پسران در پاسخ گفتند:

اگر او را گرگ بخورد، با این که ما گروه نیرومندی هستیم، ما از زیان کاران خواهیم بود. (یوسف: ۱۴)

آنان پدر را قانع کردند و او را با خود به صحرا برده و در چاه انداختند. آن ها که از دست حضرت یوسف راحت شده بودند، باید عذر موجهی برای پدر می آوردند. نقشه کشیدند و صحنه سازی کردند که یوسف را گرگ دریده است و برای این که دلیل قانع کننده ای ارائه دهند گفتند:

ای پدر! ما رفتیم و مشغول مسابقه شدیم و یوسف را نزد اثاث خود گذاردیم و گرگ او را خورد. (یوسف: ۱۷)

حضرت یعقوب نیز به آنان خرده نمی گیرد که چرا به ورزش و مسابقه ورزشی پرداخته اند. بنابراین، روشن می شود که در منطق قرآن مسابقه ورزشی نه تنها جایز است، بلکه مورد اهتمام قرآن می باشد.

روز آمار و برنامه ریزی (۱ آبان)

اشاره

روز آمار و برنامه ریزی (۱ آبان)

زیر فصل ها

شمارش و آمار در نظام هستی

شمارش و آمار در نظام هستی

شمارش و آمار در نظام هستی

داشتن آمار و احاطه علمی بر اشیا، در برنامه ریزی اهمیت فراوان دارد و سبب بالا رفتن موفقیت در برنامه ریزی های کلان و دراز مدت می شود. قرآن کریم نیز به علم خداوند به عدد و آمار اعمال انسان ها اشاره دارد؛ اگرچه شیوه علم خداوند به عدد اعمال معلوم نیست.

... دانای نهان است و کسی را به غیب خود آگاه نمی کند. جز پیامبری را که از او خشنود باشد، که (در این صورت) برای او از پیش رو و از پشت سرش نگاهبانانی برخواهد گماشت. تا معلوم بدارد که پیام های پروردگار خود را رسانیده اند؛ و (خدا) به آن چه نزد ایشان است، احاطه دارد و هر چیزی را به عدد شماره کرده است. (جن: ۲۶ _ ۲۸)

خداوند برای حساب رسی بندگان خود در روز قیامت، چنان به دقت عمل می کند که عملکرد افراد را با حساب و شماره، تحت نظر دارد؛ حتی نفس های ما را برای آن روز که دادگاه عدل الهی تشکیل می شود ثبت و ضبط می کند و ما باید روزی پاسخ گوی همه آن ها باشیم:

پس برضد آنان شتاب مکن، که ما (روزها را) برای آن ها شماره می کنیم. (مریم: ۸۴)

تبعید امام خمینی از قم به ترکیه (۱۳ آبان)

اشاره

تبعید امام خمینی از قم به ترکیه (۱۳ آبان)

پس از تصویب لایحه اعطای مصونیت قضایی به اتباع امریکایی در هیأت دولت رژیم شاه، این لایحه در سال ۱۳۴۳ برای تصویب به مجلس شورای ملی و سنا رسانده شد. تصویب این لایحه در مطبوعات افشا و اعلام نشد. هنگامی که این خبر به گوش امام خمینی رحمه الله رسید، تصمیم گرفت حقایق را به مردم گفته و آن‌ها را از فاجعه بزرگی که به دست رژیم به وقوع پیوسته بود، با خبر کند. امام در چهارم آبان ۱۳۴۳ در مراسمی که به مناسبت میلاد حضرت زهرا علیهاالسلام در بیت ایشان در قم برگزار شده بود، رژیم را رسوا کردند و مفسد کاپیتولاسیون و جنایت رژیم را در این باره روشن کردند.

رژیم شاه همه شیوه‌ها را برای آرام کردن امام به کار برد، ولی هیچ کدام کارساز نبود. تنها یک راه باقی مانده بود و آن تبعید امام بود که به گمان رژیم، با این تبعید، مانع از سر راه برداشته می‌شد. صبح روز سیزدهم آبان، امام به ترکیه تبعید شد. این تبعید پس از پانزده سال، در دوازدهم بهمن ۱۳۵۷ پایان یافت.

تبعید مخالفان، راه و رسم زورگویان

تبعید مخالفان، راه و رسم زورگویان

راه و رسم جباران بی منطق این گونه است که وقتی به ضعف و ناتوانی گفتار و عقیده خود آگاه شدند، با تکیه بر زور، مخالفان را از شهر و دیار خود بیرون می‌کنند. این بیانگر انحطاط فکری و سقوط فوق العاده اخلاقی زورمداران است. خاندان پیامبران الهی هم چون لوط و پیامبر اسلام از این رنج درامان نبوده‌اند.

از تو درباره کارزار در ماه حرام می‌پرسند، بگو: کارزار در آن، گناهی بزرگ و بازداشتن از راه خدا و کفر ورزیدن به او و (باز داشتن از) مسجد الحرام (حج) و بیرون راندن اهل آن از آن جا، نزد خدا (گناهی) بزرگ تر و فتنه (شرک) از کشتار بزرگ تر است... (بقره: ۲۱۷)

ولی پاسخ قوم او (لوط) جز این نبود که گفتند: آنان را از شهرتان بیرون کنید، زیرا آنان کسانی‌اند که به پاکی تظاهر می‌کنند. (اعراف: ۸۲)

سران قوم او (شعیب) که تکبر می ورزیدند، گفتند: ای شعیب، یا تو و کسانی را که با تو ایمان آورده اند، از شهر خودمان بیرون خواهیم کرد یا به کیش ما برگردید. گفت: آیا هرچند کراهت داشته باشیم؟ (اعراف: ۸۸)

و (یاد کن) هنگامی را که کافران درباره تو نیرنگ می کردند تا تو را به بند کشند یا بکشند یا (از مکه) اخراج کنند و نیرنگ می زدند و خدا تدبیر می کرد و خدا بهترین تدبیر کنندگان است. (انفال: ۳۰)

یاری خدا به تبعید شدگان مؤمن

یاری خدا به تبعید شدگان مؤمن

اگر او (پیامبر) را یاری نکنید، همانا خدا او را یاری کند. هنگامی که کسانی که کفر ورزیدند، او را (از مکه) بیرون کردند، و او نفر دوم از دو تن بود، آن گاه که در غار (ثور) بودند، وقتی به همراه خود می گفت: اندوه مدار که خدا با ماست، پس خدا آرامش خود را بر او فرو فرستاد و او را با سپاهسانی که آن ها را نمی دیدند تأیید کرد و کلمه کسانی را که کفر ورزیدند، پست تر گردانید و کلمه خداست که برتر است و خدا شکست ناپذیر حکیم است. (توبه: ۴۰) (۱)

تبعید، قصاص تبعید

تبعید، قصاص تبعید

قرآن، تبعید را راه مقابله با تبعید ستمگرانه ظالمان می داند و می فرماید:

و در راه خدا، با کسانی که با شما می جنگند، بجنگید، (ولی) از اندازه در نگذرید؛ زیرا خداوند تجاوز کاران را دوست نمی دارد. و هر کجا برایشان دست یافتید، آنان را بکشید و از همان جا که شما را بیرون راندند، آنان را بیرون برانید. (بقره: ۱۹۰)

پاداش تبعید در راه خدا

پاداش تبعید در راه خدا

۱- نیز نکه: یوسف: ۹؛ ابراهیم: ۱۳؛ اسراء: ۷۶؛ شعراء: ۱۶۷؛ نمل: ۵۶.

پس پروردگارشان دعای آنان را اجابت کرد (و فرمود که) من عمل هیچ صاحب عملی از شما را، از مرد یا زن، که همه از یکدیگرند، تباه نمی کنم. پس کسانی که هجرت کرده و از خانه های خود رانده شده و در راه من آزار دیده و جنگیده و کشته شده اند، بدی هایشان را از آنان می زدایم و آنان را در باغ هایی که از زیر (درختان) آن نهرها روان است، درمی آورم؛ (این) پاداشی است از جانب خدا و پاداش نیکو نزد خداست. (آل عمران: ۱۹۵)

فرجام بد تبعید گران

فرجام بد تبعید گران

و کسانی که کافر شدند، به پیامبرانشان گفتند: شما را از سرزمین خودمان بیرون خواهیم کرد مگر این که به کیش ما باز گردید. پس پروردگارشان به آنان وحی کرد که حتماً ستمگران را هلاک خواهیم کرد. و به یقین، شما را پس از ایشان در آن سرزمین سکونت خواهیم داد. این برای کسی است که از ایستادن (در محشر به هنگام حساب) در پیشگاه من بترسد و از تهدیدم بیم داشته باشد. (ابراهیم: ۱۳ و ۱۴)

هفته تربیت اسلامی (۱۳_ ۱۹ آبان)

اشاره

هفته تربیت اسلامی (۱۳_ ۱۹ آبان)

تربیت به معنای باروری و شکوفایی بذره‌های نهفته و کشف گنجینه های پنهان در وجود انسان است. هدایت به سوی حق و کمال، رساندن به حد بلوغ در تشخیص و تزکیه نفس، اخلاق و عمل، از جمله مفاهیم تربیتی اند که در قرآن به کار رفته است.

مربی، هنرمند بصیری است که با ظرافت، شکیبایی و شناخت تقریباً کامل از محیط

پیرامون خویش و فرد یا افراد تحت تعلیم، همه فرصت‌ها و توانایی‌های موجود را در جهت هدایت و سازندگی امانت‌های عظیمی که به دستش سپرده شده‌اند بسیج می‌کند و این گل‌های لطیف را از هجوم آفات و سموم پاس می‌دارد.

به دلیل اهمیت فوق‌العاده تربیت در به کمال رساندن انسان، دولت جمهوری اسلامی ایران در سال ۱۳۵۹، از سیزدهم تا نوزدهم آبان ماه هر سال را هفته تربیت نام نهاد که نخستین روز آن، روز دانش‌آموز نام گرفته است.

تربیت، هدف رسالت

تربیت، هدف رسالت

اوست آن کس که در میان بی‌سوادان فرستاده‌ای از خودشان برانگیخت تا آیات او را بر آنان بخواند و پاکشان گرداند و کتاب و حکمت بدیشان بیاموزد و [آنان] قطعا بیش از آن در گمراهی آشکاری بودند. (جمعه: ۲)

همان‌طور که در میان شما، فرستاده‌ای از خودتان روانه کردیم، (که) آیات ما را بر شما می‌خواند و شما را پاک می‌گرداند. و به شما کتاب و حکمت می‌آموزد و آن چه را نمی‌دانستید، به شما یاد می‌دهد. (بقره: ۱۵۱)

هفته روشن دلان (۱ آذر)

اشاره

هفته روشن دلان (۱ آذر)

زیر فصل‌ها

چشم، هدیه الهی

چشم، ابزار شناخت

نبود بینایی، امتحان الهی

بینایی، مسئولیت آور است

کافران، کوران حقیقی

برخی نابینایان از بینایان، بیناترند

تأکید بر احترام نابینایان

معافیت نابینایان از جهاد

چشم، هدیه الهی

چشم، هدیه الهی

و اوست آن کس که برای شما گوش و چشم و دل پدید آورد، چه اندک

سپاس گزارید. (مؤمنون: ۷۸)

چشم، ابزار شناخت

چشم، ابزار شناخت

و خدا شما را از شکم مادرانتان _ در حالی که چیزی نمی دانستید _ بیرون آورد، و برای شما گوش و چشم ها و دل ها قرار داد، باشد که سپاس گذاری کنید. (نحل: ۷۸)

نبود بینایی، امتحان الهی

نبود بینایی، امتحان الهی

و قطعاً شما را به چیزی (از قبیل) ترس و گرسنگی و کاهشی در اموال و جان ها و محصولات می آزمایشیم؛ و مژده ده شکیان را. (بقره: ۱۵۵)

بینایی، مسئولیت آور است

بینایی، مسئولیت آور است

چیزی را که بدان علم نداری دنبال مکن؛ زیرا گوش و چشم و قلب، همه مورد پرسش واقع خواهند شد. (اسراء: ۳۶)

کافران، کوران حقیقی

کافران، کوران حقیقی

و در حقیقت، بسیاری از جتّیان و آدمیان را برای دوزخ آفریده ایم. (چرا که) دل هایی دارند که با آن (حقایق را) دریافت نمی کنند و چشمانی دارند که با آن ها نمی بینند و گوش هایی دارند که با آن ها نمی شنوند. آنان همانند چهارپایان بلکه گمراه ترند. (آری) آن ها همان غافل ماندگانند. (اعراف: ۱۷۹)

برخی نابینایان از بینایان، بیناترند

برخی نابینایان از بینایان، بیناترند

یعقوب علیه السلام که از شدت گریه در فراق فرزند، نابینا شده بود، بوی پیراهن یوسف علیه السلام را از فاصله ای بسیار دور فهمید و اطرافیان را از آن آگاه کرد:

(یوسف گفت): این پیراهن مرا ببرید و آن را بر چهره پدرم بیفکنید (تا) بینا شود، و همه کسان خود را نزد من آورید* و چون کاروان رهسپار شد، پدرشان گفت: اگر مرا به کم خردی نسبت ندهید، بوی یوسف را می شنوم* گفتند: به خدا سوگند که تو سخت در گمراهی دیرین خود هستی* پس چون

مژده رسان آمد، آن (پیراهن) را بر چهره او انداخت، پس بینا گردید، گفت: آیا به شما نگفتم که بی شک من از (عنایت) خدا چیزهایی می دانم که شما نمی دانید؟ (یوسف: ۹۳ - ۹۶)

تأکید بر احترام نابینایان

تأکید بر احترام نابینایان

پیامبر مشغول تبلیغ و دعوت سران قریش بود. در این میان، عبدالله بن ام مکتوم که نابینا و فقیر بود وارد شد. مردی از بنی امیه وقتی دید آن نابینا پیوسته سخنان پیامبر را قطع می کند، خشمگین شد و او را سرزنش کرد و هنگامی که با اصرار آن نابینا مواجه شد، از او روی گرداند. در این هنگام آیات ذیل نازل شد و بر رعایت حرمت این نابینا تأکید ورزید. رسول خدا صلی الله علیه و آله پس از این ماجرا پیوسته، عبدالله را گرامی می داشت، حتی دوبار او را در مدینه جانشین خویش قرار داد: (۱)

چهره درهم کشید و روی بر تافت. از این که نابینایی به سراغ او آمد. تو چه می دانی شاید او پاکی و تقوا پیشه کند. یا متذکر گردد و این تذکر به حال او مفید باشد. آن کس که مستغنی است. تو به او روی می آوری. در حالی که اگر او خود را پاک نسازد، چیزی بر تو نیست. کسی که به سراغ تو می آید و کوشش می کند. و از خدا ترسان است. تو از او غافل می شوی. (عبس: ۱ - ۱۰)

معافیت نابینایان از جهاد

معافیت نابینایان از جهاد

... بر نابینا و لنگ و بیمار گناهی نیست، اگر در میدان جهاد شرکت نکنند... (فتح، ۱۵ - ۱۷) (۲)

۱- تفسیر المیزان، ج ۲۰، ص ۱۹۹.

۲- و نیز نك: نور، ۶۱.

هفته بهداشت (۱۴ - ۲۱ آذر)

اشاره

هفته بهداشت (۱۴ - ۲۱ آذر)

زیر فصل ها

پیش گیری، اساس سلامتی

پاکیزگی و نظافت

دستورهای بهداشتی قرآن

پیش گیری، اساس سلامتی

پیش گیری، اساس سلامتی

خود را با دست خود به هلاکت میافکنید و نیکی کنید. (بقره: ۱۹۵)

براساس این آیه، هر کاری که فرجام آن هلاکت جسمی و روانی انسان باشد، حرام خواهد بود.

پاکیزگی و نظافت

پاکیزگی و نظافت

خدا کسانی را که خواهان پاکی اند، دوست می دارد. (توبه: ۱۰۸)

خدا نمی خواهد بر شما تنگ بگیرد، ولی می خواهد شما را پاک و نعمتش را بر شما تمام گرداند. باشد که سپاس (او)

بدارید. (مائده: ۶)

دستورهای بهداشتی قرآن

۱. دوری از همسر هنگام عادت ماهیانه

از تو درباره عادت ماهیانه (زنان) می پرسند، بگو: آن (زیان بار) و رنجی است. پس هنگام عادت ماهانه از (آمیزش با) زنان

کناره گیری کنید و به آنان نزدیک نشوید تا پاک شوند... (بقره: ۲۲۲)

۲. پرهیز از اسراف در خوردن و آشامیدن

بخورید و بیاشامید، (ولی) زیاده روی نکنید که او اسراف کاران را دوست نمی دارد. (اعراف: ۳۱)

پژوهش ها نشان می دهد که سرچشمه بسیاری از بیماری ها، غذاهای اضافی است که

به صورت چربی در بدن انسان باقی می ماند. برای درمان بسیاری از بیماری ها، نخستین گام آن است که با رعایت اعتدال، این مواد مزاحم از بدن پاک سازی گردد.

۳. زدودن آلودگی ها با آب

اوست که از آسمان، آبی فرود آورد که (آب) آشامیدنی شما از آن است و رویدنی (هایی) که (رمه های خود را) در آن می چرانید (نیز) از آن است. (نحل: ۱۰)

و اوست آن کس که بادهای را نویدی پیشاپیش رحمت خویش (باران) فرستاد و از آسمان، آبی پاک و پاک کننده فرود آوردیم. (فرقان: ۴۸)

۴. شیر دادن کامل به کودک

مادران (باید)، فرزندان خود را دو سال شیر دهند، (این حکم) برای کسی است که بخواهد دوران شیرخوارگی را تکمیل کند... (بقره: ۲۳۱)

۵. دقت در غذا

پس انسان باید به خوراک خود بنگرد. (عبس: ۲۴)

۶. خوردن غذای پاکیزه

(ای پیامبر) از تو می پرسند: چه چیزهایی برای آنان حلال شده است؟ بگو: «چیزهای پاکیزه برای شما حلال گردیده است.» (مائده: ۴)

۷. پرهیز از برخی گوشت ها

بر شما حرام شده است: مردار، خون، گوشت خوک و آن چه به نام غیر خدا کشته شده باشد. و (حیوان حلال گوشت) خفه شده و به چوب مرده و از بلندی افتاده و به ضرب شاخ مرده و آن چه درنده از آن خورده باشد... (مائده: ۳)

۸. خواب

و از نشانه های (حکمت) خدا، خواب شماست در شب و (نیم) روز... (روم: ۲۳)

خواب تجدید کننده قوای فرسوده و رمز نشاط و طراوت است. و بی خوابی موجب بیماری های گوناگون و ضعف اعصاب است و به مرگ قطعی می انجامد.

۹. خوردن عسل

و پروردگار تو به زنبور عسل وحی (الهام غریزی) کرد که از پاره ای کوه ها و از برخی درختان و از آن چه داریست (و چفته سازی) می کنند، خانه هایی برای خود درست کن. سپس از همه میوه ها بخور، و راه های پروردگارت را فرمانبردارانه، پیوی. (آن گاه) از درون (شکم) آن، شهدی که به رنگ های گوناگون است بیرون می آید. در آن، برای مردم درمانی است. (نحل: ۶۸ و ۶۹)

۱۰. آشامیدن شیر

و همانا در دام ها برای شما عبرتی است: از آن چه در (لابه لای) شکم آن هاست، از میان سرگین و خون، شیری ناب به شما می نوشانیم که برای نوشندگان گواراست. (نحل: ۶۶)

۱۱. حرمت و منع شراب

ای پیامبر: درباره شراب و قمار از تو می پرسند، بگو: در آن دو گناهی بزرگ و سودهایی برای مردم است، (ولی) گناهشان از سودشان بزرگ تر است. (بقره: ۲۱۹)

۱۲. استفاده از ماهی

و اوست کسی که دریا را مسخر گردانید تا از آن گوشت تازه بخورید و پیرایه ای که آن را می پوشید، از آن بیرون آورید... (نحل: ۱۴)

روز پژوهش (۲۵ آذر)

اشاره

روز پژوهش (۲۵ آذر)

پژوهش از ملاک های توسعه یک جامعه است. تحقیق و پژوهش در ابعاد مختلف علوم می تواند درهای پیشرفت و بالندگی را بگشاید و روحیه بیگانه پرستی و تقلید را از فرهنگ جامعه بزدايد.

قرآن کریم نیز با فراخواندن مسلمانان به پژوهش، آنان را از عمل بدون تحقیق نهی می کند.

پژوهش مانع پشیمانی است

پژوهش مانع پشیمانی است

ای کسانی که ایمان آورده اید، اگر فاسقی برایتان خبری آورد، نیک واری کنید، مبادا به نادانی گروهی را آسیب برسانید و (بعد) از آن چه کرده اید، پشیمان شوید. (حجرات: ۶)

امیدواری در هر حال

امیدواری در هر حال

به تحقیق، باید روح امید برای رسیدن به مطلوب در محقق زنده باشد، و گرنه با شرایط دشوار تحقیق چه عامل دیگری می تواند انگیزه آفرینی کند و فرد را به حرکت درآورد. قرآن به این امید در نهاد حضرت یعقوب برای یافتن فرزندانش، یوسف و بنیامین اشاره می کند و می فرماید:

ای پسران من، بروید و از یوسف و برادرش جست و جو کنید و از رحمت خدا نومید مباشید؛ زیرا جز گروه کافران کسی از رحمت خدا نومید نمی شود. (یوسف: ۸۴ - ۸۷)

تحقیق در آغاز آفرینش

تحقیق در آغاز آفرینش

بگو در زمین بگردید و بنگرید که چگونه [خداوند] آفرینش را آغاز کرده است. (حج: ۴۶)

تحقیق در سیره پیشینیان

تحقیق در سیره پیشینیان

به یقین، پیش از شما سنت هایی [بوده و] سپری شده است. پس در زمین بگردید و بنگرید فرجام تکذیب کنندگان چگونه بوده است. (آل عمران: ۱۳۷)

روز حمل و نقل (۲۶ آذر)

اشاره

روز حمل و نقل (۲۶ آذر)

از میان تمام مواهبی که خداوند به انسان بخشیده، مرکب از نعمت هایی است که خداوند آن را به بندگانش یادآوری کرده است. شاید این بدان جهت باشد که بهره گیری از انواع روزی ها، بدون حرکت امکان پذیر نیست و حرکت انسان بر صفحه زمین، نیاز به مرکبی راهوار دارد؛ چون حرکت مقدمه هرگونه برکت است. وجود این مرکب ها فعالیت انسان را چندین برابر می کند و مرکب های پرشتاب که امروز در اختیار انسان قرار دارد، چهره حیات را به کلی دگرگون ساخته و به همه چیز شتاب بخشیده و برای او گونه ای آسایش به ارمغان آورده است:

و به راستی، ما فرزندان آدم را گرامی داشتیم و آنان را در خشکی و دریا (بر مرکب ها) برنشانیدیم. (اسراء: ۷۰)

حمل و نقل دریایی

حمل و نقل دریایی

در حمل و نقل، کشتی، وسیله ای کم هزینه و پرسود شناخته شده است. با توجه به این نکته که راه های دریایی از جاده های خشکی بسیار گسترده تر، کم خرج تر، و آماده تر است، عظمت نعمت دریاها را برای کشتی رانی روشن تر می سازد. این وسیله که خداوند

آن را به تسخیر انسان در آورده، از زمان های قدیم مورد استفاده بوده و توجه به این نکته که کشتی های غول پیکر گاه به عظمت یک شهر بوده و جمعیت بسیار و کالای فراوانی را می تواند در خود جای دهد، بشر پیشرفته را در به کارگیری هرچه بیشتر از این نعمت الهی به خود متوجه ساخت:

خداست که آسمان ها و زمین را آفرید، و از آسمان آبی فرو فرستاد و به وسیله آن از میوه ها برای شما روزی بیرون آورد و کشتی را برای شما رام گردانید تا به فرمان او در دریا روان شود و رودها را برای شما مسخر کرد. (ابراهیم: ۳۲)

او کسی است که دریا را مسخر (شما) ساخت.... و کشتی ها را می بینید که سینه دریا را می شکافند تا شما (به تجارت پردازید) و از فضل خدا بهره گیرید، شاید شکر نعمت های او را به جا آورید. (نحل: ۱۴)

اهمیت آبادی و امنیت راه

اهمیت آبادی و امنیت راه

جاده باید دارای دو ویژگی باشد:

۱. خشک و بیابانی نباشد و آبادی های آن نزدیک و متصل به هم باشد تا مسافران بتوانند نیازهای خود را تأمین کنند؛

۲. امنیت داشته باشد:

و میان آنان و میان آبادانی هایی که در آن ها برکت نهاده بودیم، شهرهای متصل به هم قرار داده بودیم و در میان آن ها مسافت را، به اندازه، مقرر داشته بودیم. در این (راه)ها، شبان و روزان آسوده خاطر بگردید. (سبأ: ۱۸)

کمک به در راه ماندگان

کمک به در راه ماندگان

یک دسته از کسانی که در قرآن درباره آنان سفارش و برایشان حق و حقوقی در نظر گرفته است، در راه ماندگان هستند که خداوند آنان را «ابن سبیل» خوانده است.

از تو می پرسند: چه چیزی انفاق کنند (و به چه کسی بدهند)؟ بگو: هر مالی انفاق کنید، به پدر و مادر و نزدیکان و یتیمان و مسکینان و به در راه مانده تعلق

دارد و هر گونه نیکی کنید البته خدا به آن داناست. (بقره: ۲۱۵)

ولادت حضرت عیسی علیه السلام (۴ دی، ۲۵ دسامبر)

اشاره

ولادت حضرت عیسی علیه السلام (۴ دی، ۲۵ دسامبر)

زیر فصل ها

معجزه ولادت

شخصیت حضرت عیسی علیه السلام

خیرخواه مادر

معجزه های مسیح علیه السلام

معجزه ولادت

معجزه ولادت

و در این کتاب از مریم یاد کن، آن گاه که از کسان خود، در مکانی شرقی به کناری شتافت. و در برابر آنان پرده ای بر خود گرفت. پس روح خود را به سوی او فرستادیم تا به (شکل) بشری خوش اندام بر او نمایان شد. (مریم) گفت: اگر پرهیزگاری، من از تو به خدای رحمان پناه می برم. گفت: من فقط فرستاده پروردگار توام، برای این که به تو پسری پاکیزه ببخشم. گفت: چگونه مرا پسری باشد با آن که دست بشری به من نرسیده و بدکار نبوده ام؟ . گفت: (فرمان) چنین است، پروردگار تو گفته که آن بر من آسان است، و تا او را نشانه ای برای مردم و رحمتی از جانب خویش قرار دهیم، و (این) دستوری قطعی بود. پس (مریم) به او (عیسی) آبتن شد و با او به مکان دور افتاده ای پناه جست. تا درد زایمان، او را به سوی تنه درخت خرمایی کشانید. گفت: ای کاش، پیش از این مرده بودم و یکسره فراموش شده بودم. پس، از زیر (پای) او (فرشته) وی را ندا داد که: غم مدار، پروردگارت زیر (پای) تو چشمه آبی پدید آورده است. و تنه درخت خرما را به طرف خود (بگیر و) بتکان، تا بر تو خرمای تازه فرو ریزد. و بخور و بنوش و دیده روشن دار. پس اگر کسی از آدمیان را دیدی، بگویی: من برای (خدای) رحمان روزه نذر کرده ام، و امروز

مطلقاً با انسانی سخن نخواهم گفت. پس (مریم) در حالی که او را در آغوش گرفته بود، به نزد قومش آورد. گفتند: ای مریم، به راستی کار بسیار ناپسندی مرتکب شده ای. ای خواهر هارون، پدرت مرد بدی نبود و مادرت (نیز) بدکاره نبود. (مریم) به سوی (عیسی) اشاره کرد. گفتند: چگونه با کسی که در گهواره (و) کودک است، سخن بگوییم؟! (کودک) گفت: منم بنده خدا که به من کتاب داده و مرا پیامبر قرار داده است. و هر جا که باشم، مرا با برکت ساخته، و تا زنده ام، به نماز و زکات سفارش کرده است... (مریم، ۱۶ - ۳۳) (۱)

شخصیت حضرت عیسی علیه السلام

شخصیت حضرت عیسی علیه السلام

نام گذاری

خدا تو را به کلمه ای که نامش مسیح عیسی بن مریم است، از خود بشارت می دهد. (آل عمران: ۴۵)

خیر خواه مادر

خیرخواه مادر

(خداوند) مرا نیکوکار و قدردان و خیر خواه مادرم قرار داده، جبار و شقی نیافریده است. (مریم: ۳۲)

سه روز مبارک

حضرت عیسی علیه السلام در کودکی فرمود:

و درود بر من، روزی که زاده شدم و روزی که می میرم و روزی که زنده برانگیخته می شوم. (مریم: ۳۳)

معجزه های مسیح علیه السلام

۱. آفرینش مرغ از گل به اجازه خدا

... در حقیقت، من از جانب پروردگارتان برایتان معجزه ای آورده ام: من از گل

برای شما (چیزی) به شکل پرنده می سازم. آن گاه در آن می دمم، پس به اذن خدا پرنده ای می شود. (آل عمران: ۴۹)

۲. شفا دادن کورمادرزاد و بیماری های درمان ناپذیر

و به اذن خدا نابینای مادرزاده و پیس را بهبود می بخشم. (آل عمران: ۴۹)

۳. نزول مائده آسمانی

و (یاد کن) هنگامی را که حواریون گفتند: ای عیسی پسر مریم، آیا پروردگارت می تواند از آسمان، خوانی برای ما فرود آورد؟ (عیسی) گفت: اگر ایمان دارید از خدا پروا دارید. گفتند: می خواهیم از آن بخوریم. و دل های ما آرامش یابد، و بدانیم که به ما راست گفته ای و بر آن از گواهان باشیم. عیسی پسر مریم گفت: بارالها، پروردگارا، از آسمان خوانی بر ما فرو فرست تا عیدی برای اول و آخر ما باشد و نشانه ای از جانب تو. و ما را روزی ده که تو بهترین روزی دهندگانی. خدا فرمود: من آن را بر شما فرو خواهم فرستاد، (ولی) هر کس از شما پس از آن انکار ورزد، وی را (چنان) عذابی کنم که هیچ یک از جهانیان را (آن چنان) عذاب نکرده باشم. (مائده: ۱۱۲ - ۱۱۵)

ابلاغ پیام تاریخی امام خمینی به گورباچف، آخرین رئیس جمهور شوروی (۱۳ دی)

اشاره

ابلاغ پیام تاریخی امام خمینی به گورباچف، آخرین رئیس جمهور شوروی (۱۳ دی)

نامه تاریخی امام خمینی رحمه الله در شرایطی خطاب به رهبری شوروی سابق نگاشته شد که تحلیل گران سیاسی، نظاره گر تجدید نظرطلبی و آغاز تحولات دنیای کمونیسم

بودند، ولی قادر به اظهار نظر یا موضع گیری روشن درباره رخداد‌های در حال انجام در بلوک شرق نبودند. امام خمینی رحمه الله با بینشی برخاسته از مکتب وحی و فراتر از بینش های سیاسی، به ترسیم این رویداد مهم پرداخت. بهره گیری دقیق و به هنگام از این فرصت تاریخی در جهت ابلاغ ندای فطرت و پیام توحید، بیان غنای اسلام و آمادگی حوزه های علمیه تشیع برای پاسخ گویی به نیازهای فکری و اعتقادی نسل معاصر، برقراری رابطه معنوی و ابراز همدردی و حمایت از مسلمانان شوروی و دیگر کشورهای بلوک شرق، ایستادگی نظام جمهوری اسلامی بر اصل خدشه ناپذیر نه شرقی و نه غربی و مبارزه با استکبار در اشکال و چهره های مختلف آن، پیش بینی شکست قطعی مارکسیسم در میدان عمل و فرو پاشی نظام الحادی کمونیسم، هشدار جدی نسبت به فرو غلتیدن در دامن نظام سرمایه داری غرب، تحقق وعده های الهی و بازگشت نهایی جامعه انسانی به فطرت خداجوی خویش، از جمله ویژگی ها و نکات برجسته این پیام است. شایسته است که اندیشمندان مسلمان به تشریح و تبیین معارف ناب آن پرداخته و نیاز روز افزون مسلمانان و دیگر ملیت ها و مذاهب کشورها را پاسخ گویند. از آن جا که این اقدام امام خمینی رحمه الله در راستای دعوت الهی به سوی توحید بوده، آیاتی از قرآن را که سخن از دعوت به میان آورده، دسته بندی و بیان می کنیم:

واکنش ژرف اندیشان در برابر دعوت حق

واکنش ژرف اندیشان در برابر دعوت حق

اندیشمندان و خردمندان، به دیده ژرف و عمیق به جهان هستی می نگرند. آن ها برای این جهان هدفی می شناسند و به بیهوده آفرینی آن اعتقادی ندارند. اگر دعوت گری، آنان را به ایمان فرا خواند، ایمان می آورند اگر آن دعوت بر مبنای فطرت باشد؛ زیرا چنان مستعدند که بی درنگ، راه پرهیزگاران و رستگاران را در پیش گرفته و در صف ایمان آورندگان قرار می گیرند:

پروردگارا، ما شنیدیم که دعوت گری به ایمان فرا می خواند که: به پروردگار خود ایمان آورید، پس ایمان آوردیم.
پروردگارا، گناهان ما را بیامرز و

بدی های ما را بزدای و ما را در شمار نیکان بمیران. (آل عمران: ۱۹۳)

واکنش حق ستیزان در برابر دعوت حق

واکنش حق ستیزان در برابر دعوت حق

وقتی انسان از درک حقیقت عاجز بماند، گوش او نمی شنود، زبانش سخن حق نمی گوید و چشم حقیقت بین او نمی بیند. در آن صورت، در هاله ای از بی ایمانی و لجاجت، در صف باطل به مصاف حق می شتابد، و مانعی را نیز سر راه خود نمی بیند:

و چون به آنان گفته شود: از آن چه خدا نازل کرده است، پیروی کنید، می گویند: نه، بلکه از چیزی که پدران خود را بر آن یافته ایم، پیروی می کنیم. آیا هرچند پدرانشان چیزی را درک نمی کرده و به راه صواب نمی رفته اند (باز هم در خور پیروی هستند)؟ و مثل (دعوت کننده) کافران چون مثل کسی است که حیوان را که جز صدا و ندایی (مبهم، چیزی) نمی شنود بانگ می زند. (آری) کردند، لالند، کورند (و) در نمی یابند. (بقره: ۱۷۰ و ۱۷۱)

واکنش منافقان در برابر دعوت حق

واکنش منافقان در برابر دعوت حق

و چون به آنان گفته شود: همان گونه که مردم ایمان آوردند، شما هم ایمان بیاورید، می گویند: آیا همان گونه که کم خردان ایمان آورده اند، ایمان بیاوریم؟ هشدار که آنان همان کم خردانند، ولی نمی دانند. و چون با کسانی که ایمان آورده اند، برخورد کنند، می گویند: ایمان آوردیم و چون با شیطانهای خود خلوت کنند، می گویند: در حقیقت، ما با شما ایم، ما فقط (آنان را) ریشخند می کنیم. (بقره: ۱۳ و ۱۴)

موانع پذیرش حق

۱. استکبار

اسلام؛ یعنی تسلیم، تکبر و غرور را وانهادن و در پیش گرفتن فروتنی. پس کسانی که دعوت حق را نمی پذیرند و ایمان نمی آورند، کسانی هستند که روح استکبار و سلطه گری دارند و ایمان را با منافعشان در تضاد می بینند:

به یقین، یهودیان و کسانی را که شرک ورزیده اند، دشمن ترین مردم نسبت به مؤمنان خواهی یافت و کسانی را که گفتند: ما نصرانی هستیم، نزدیک ترین مردم در دوستی با مؤمنان خواهی یافت؛ زیرا برخی از آنان دانشمندان و رهبانانی هستند که تکبر نمی ورزند* و چون آن چه را به سوی این پیامبر نازل شده است، بشنوند، می بینی بر اثر آن حقیقتی که شناخته اند، اشک از چشم هایشان سرازیر می شود و می گویند: پروردگارا، ما ایمان آورده ایم، پس ما را در شمار گواهان بنویس... (مائده: ۸۲ و ۸۳)

۲. تعصب و انحصارطلبی

تعصب بی جا، عامل بی ایمانی است. وابستگی افراطی به قوم، نژاد و آیین، اجازه اندیشیدن و انتخاب اصلح را به انسان نمی دهد، همانند یهودیان که در دفاع از آیین خود تا جایی پیش رفتند که آیین حق را نپذیرفتند و به مقابله با آن برخاستند، با این که حقیقت را می دانستند و به آن اعتراف می کردند:

و چون به آنان گفته شود: به آن چه خدا نازل کرده است، ایمان آورید، می گویند: ما به آن چه بر (پیامبر) خودمان نازل شده ایمان می آوریم. و غیر آن را _ با آن که (کاملاً) حق و مؤید همان چیزی است که با آنان است _ انکار می کنند، بگو: اگر مؤمن بودید، پس چرا پیش از این، پیامبران خدا را می کشتید؟ (بقره، ۹۱)(۱)

۳. سنت زدگی و تقلید کورکورانه

و چون به آنان گفته شود: به سوی آن چه خدا نازل کرده و به سوی پیامبر(ش) بیایید، می گویند: آن چه پدران خود را بر آن یافته ایم، ما را بس است. آیا

هرچند پدرانشان چیزی نمی دانسته و هدایت نیافته بودند؟ (مائده: ۱۰۴)(۱)

۴. کژ اندیشی

کژ اندیشی نیز آفت دعوت حق است. کسی که به این صفت گرفتار آید، دیرتر از افراد جاهل و نادان، به راه راست هدایت می گردد. کژ اندیش همواره گمان به حقیقت اندیشه خویش دارد و بر این گمان باطل خویش پای می فشارد.

آیا داستان کسانی را که بهره ای از کتاب (تورات) یافته اند، ندانسته ای که (چون) به سوی کتاب خدا فرا خوانده می شوند تا میانشان حکم کند، آن گاه گروهی از آنان به حال اعراض، روی بر می تابند؟ این بدان سبب بود که آنان (به پندار خود) گفتند: هرگز آتش جز چند روزی به ما نخواهد رسید و بر ساخته هایشان آنان را در دینشان فریفته کرده است. (آل عمران: ۲۳ و ۲۴)

آداب دعوت

۱. دعوت با دانش و بینش

بگو: این است راه من، که من و هرکس را پیروی ام کرد، با بینایی به سوی خدا دعوت می کنیم، و منزّه است خدا و من از مشرکان نیستم... (یوسف: ۱۰۸)(۲)

۲. دعوت با حکمت و اندرز

با حکمت و اندرز نیکو به راه پروردگارت دعوت کن و با آنان به (شیوه ای) که نیکوتر است، مجادله نمای. در حقیقت، پروردگار تو به (حال) کسی که از راه او منحرف شده داناتر، و او به (حال) راه یافتگان (نیز) داناتر است. (نحل: ۱۷۱ و ۱۷۰)

۱- و نیز نك: بقره: ۱۷۰ و ۱۷۱.

۲- و نیز نك: مریم: ۴۳.

دعوت در هر زمان و هر مکان

دعوت در هر زمان و هر مکان

دعوت به حق، زمان و مکان نمی شناسد. مهم، زمینه سازی برای پذیرش حق است. قرآن به داستان حضرت یوسف در زندان و دو جوان زندانی که برای تعبیر خوابشان نزد او آمده بودند، اشاره کرده و از زبان یوسف علیه السلام می فرماید:

... من آیین قومی را که به خدا اعتقاد ندارند و منکر آخرت اند رها کرده ام. و آیین پدرانم، ابراهیم و اسحاق و یعقوب را پیروی نموده ام، برای ما سزاوار نیست که چیزی را شریک خدا قرار دهیم. این از عنایت خدا بر ما و بر مردم است، ولی بیشتر مردم سپاس گزاری نمی کنند. ای دو رفیق زندانی ام، آیا خدایان پراکنده بهترند یا خدای یگانه مقتدر؟ ... (یوسف: ۳۷ - ۳۹)

قیام مردم قم در اعتراض به مقاله توهین آمیز روزنامه اطلاعات به حضرت امام خمینی رحمه الله (۱۹ دی)**اشاره**

قیام مردم قم در اعتراض به مقاله توهین آمیز روزنامه اطلاعات به حضرت امام خمینی رحمه الله (۱۹ دی)

درگذشت ناگهانی فرزند بزرگ امام خمینی رحمه الله، آیت الله سید مصطفی خمینی در آبان ۱۳۵۶، شتاب خاصی به حرکت انقلاب اسلامی بخشید. مجالس یاد بود متعددی در

سرتاسر کشور برگزار شد و در پی هریک از این مجالس، تظاهرات گسترده ای علیه رژیم شاه به راه افتاد و بار دیگر امام خمینی رحمه الله به عنوان رهبر حرکت اسلامی در جامعه رخ نشان داد. از این رو، دستگاه حاکم و به ویژه شخص شاه بر آن شد تا با توهین به ساحت امام، چهره ایشان را در انظار عمومی تخریب کند.

شاه دستور نگارش مقاله «ایران و استعمار سرخ و سیاه» را در حالی صادر کرد که پیش از آن مضامین آن را در گفت و گو با خبرنگار یک مجله امریکایی بیان کرده بود.

این مقاله که نویسنده آن «احمد رشیدی مطلق» ذکر شده بود، به طور صریح، بی حجابی را فضیلت دانسته و حجاب را کهنه پرستی و «ارتجاع سیاه» معرفی کرده و ساحت مرجع بزرگ عالم تشیع، امام خمینی رحمه الله را به باد اهانت گرفته بود. در این مقاله، قیام پانزده خرداد ۱۳۴۲ نیز «توطئه استعمار سرخ و سیاه» معرفی شده بود.

با پخش سراسری روزنامه اطلاعات و رسیدن آن به شهر قم، طلاب به خشم آمدند و دروس حوزه تعطیل شد. بدین ترتیب، قیامی آغاز شد که مانند آتش به دامن رژیم افتاد و ریشه آن را برای همیشه در این کشور سوزاند.

قداست و ارزش قلم

قداست و ارزش قلم

قلم، پاسدار دانش ها و افکار اندیشمندان، حلقه اتصال فکری علما و پل ارتباطی گذشته و آینده بشر است. قلم، اندیشه و انسان هایی را که از نظر زمان و مکان دور از هم زندگی می کنند، به هم پیوند می دهد.

سوگند به قلم و آن چه می نویسند. (قلم: ۱)

بخوان به نام پروردگارت که آفرید. انسان را از علق آفرید. بخوان و پروردگار تو کریم ترین (کریمان) است. همان کس که به وسیله قلم آموخت. آن چه را که انسان نمی دانست (به تدریج به او) آموخت. (علق: ۱ _ ۵)

خیانت قلم

خیانت قلم

جمعی از دانشمندان یهود، پس از بعثت پیامبر اسلام صلی الله علیه و آله، اوصاف او را با آن چه

در تورات آمده بود، مطابق دیدند و ترسیدند که در صورت روشن شدن این واقعیت، منافع آن ها در خطر قرار گیرد. بنابراین، به جای اوصاف راستین یاد شده در تورات، صفاتی مخالف آن نوشتند. عوام یهود که تا آن زمان کم و بیش صفات واقعی او را شنیده بودند، از علمای خود می پرسیدند: آیا این همان پیامبر موعود نیست که ظهور او را بشارت می دادید؟ آن ها آیات تحریف شده تورات را بر آن ها می خواندند تا به این وسیله قانع شوند. آیات قرآن که در این باره نازل شده و خیانت آن ها را در تحریف آیات الهی برملا می کند، چنین است:

و (بعضی) از آنان بی سوادان هستند که کتاب (خدا) را جز خیال های خامی نمی دانند، و فقط گمان می برند. پس وای به کسانی که کتاب (تحریف شده ای) با دستهای خود می نویسند، سپس می گویند: این از جانب خداست تا بدان بهای ناچیزی به دست آرند؛ پس وای برایشان از آن چه دست هایشان نوشته، و وای برایشان از آن چه (از این راه) به دست می آورند. (بقره: ۷۹)

پس به (سزای) پیمان شکستنشان، لعنتشان کردیم و دل هایشان را سخت گردانیدیم. (به طوری که) کلمات را از مواضع خود تحریف می کنند و بخشی از آن چه را بدان اندرز داده شده بودند، به فراموشی سپردند. و تو همواره بر خیانتی از آنان آگاه می شوی... (مائده: ۱۳)

فرار شاه خیانت کار از ایران (۲۶ دی)

اشاره

فرار شاه خیانت کار از ایران (۲۶ دی)

با اوج گرفتن قیام مردم ایران و هماهنگی قیام های مردمی به رهبری امام خمینی رحمه الله کنترل امنیت کشور از دست نیروهای رژیم و حتی حکومت نظامی خارج شد. در زمان

کوتاهی پایه های اقتدار رژیم ۲۵۰۰ ساله شاهنشاهی سست و شاه مجبور به فرار از کشور شد و این فرجام تمام طاغوت هاست.

عبرت از سرنوشت طاغوتیان

عبرت از سرنوشت طاغوتیان

هنگامی که طغیان و سرکشی و تحقیر مؤمنان تهیدست و توطئه بر ضد حق جویان، به اوج خود برسد، دست قدرت الهی از آستین بیرون می آید و به حیات طغیان گران پایان می دهد. آبی که مایه حیات است، مأمور نابودی فرعونیان می شود و زمینی که مهد آرامش است، گورستان قارونیان.

آن گاه (قارون) را با خانه اش در زمین فرو بردیم و گروهی نداشت که در برابر (عذاب) خدا او را یاری کنند و (خود نیز) نتوانست از خود دفاع کند. ... آن سرای آخرت را برای کسانی قرار می دهیم که در زمین خواستار برتری و فساد نیستند، و فرجام (خوش) از آن پرهیزگاران است. (قصص: ۸۱ - ۸۳)

حفظ جنازه فرعون برای عبرت آیندگان

حفظ جنازه فرعون برای عبرت آیندگان

فرعون در واپسین لحظه های غرق شدن در نیل، خود را بیش از هر زمانی ناتوان دید و به قدرت خداوند ایمان آورد، ولی این ایمان سودی نداشت. بدن بی جان او در نقطه بلندی در ساحل بیرون افتاد تا مایه عبرت آیندگان باشد.

و فرزندان اسرائیل را از دریا گذراندیم، پس فرعون و سپاهیان از روی ستم و تجاوز، آنان را دنبال کردند، تا وقتی که در شرف غرق شدن قرار گرفت، گفت: ایمان آوردم که هیچ معبودی جز آن که فرزندان اسرائیل به او گرویده اند، نیست و من از تسلیم شدگانم. اکنون در حالی که پیش از این نافرمانی می کردم و از تباه کاران بودی؟ . پس امروز تو را با زره (زرین) خودت به بلندی (ساحل) می افکنیم، تا برای کسانی که از پی تو می آیند، عبرتی باشد و بی گمان، بسیاری از مردم از نشانه های ما غافل اند. (یونس: ۹۰ - ۹۲)

بازگشت پیروزمندانه امام خمینی به ایران (۱۲ بهمن) پیروزی انقلاب شکوهمند اسلامی و سقوط رژیم ۲۵۰۰ ساله شاهنشاهی (۲۲ بهمن)

اشاره

بازگشت پیروزمندانه امام خمینی به ایران (۱۲ بهمن) پیروزی انقلاب شکوهمند اسلامی و سقوط رژیم ۲۵۰۰ ساله شاهنشاهی (۲۲ بهمن)

پس از فرار شاه معدوم، ملت ایران منتظر بازگشت امام خمینی رحمه الله بودند. دولت بختیار سعی داشت در این بازگشت وقفه ایجاد کند تا شاید بر اوضاع مسلط گردد، ولی سرانجام در دوازدهم بهمن ۱۳۵۷، پرواز انقلاب در فرودگاه مهرآباد بر زمین نشست. ده روز بعد در پایان روز ۲۲ بهمن ۱۳۵۷، رژیم ۲۵۰۰ ساله پادشاهی و سلطنت پنجاه ساله پهلوی سرنگون شد.

پیروزی حق و نابودی باطل، سنتی الهی

پیروزی حق و نابودی باطل، سنتی الهی

خداوند، پیروزی حق و نابودی باطل را سنتی الهی خوانده و آن را به ستم دیدگان جهان نوید داده است.

و بگو حق آمد و باطل نابود شد، آری، باطل همواره نابودنی شدنی است. (اسراء: ۸۱)

خدا به کسانی از شما که ایمان آورده و کارهای شایسته کرده اند، وعده داده است که حتماً آنان را در این سرزمین جانشین (خود) قرار دهد، همان گونه که کسانی را که پیش از آنان بودند، جانشین (خود) قرار داد، و آن دینی را که برایشان پسندیده است، به سودشان مستقر کند و بیمشان را به ایمنی مبدل گرداند (تا) مرا عبادت کنند و چیزی را با من شریک نگردانند و هرکس پس

از آن به کفر گراید، آنانند که نافرمان اند. (نور، ۵۵) (۱)

عوامل پیروزی

۱. اطاعت از حق

و هر کس خدا و پیامبر او و کسانی را که ایمان آورده اند، ولی خود بداند (پیروز است؛ چرا که) حزب خدا همان پیروزمندان اند. (مائده: ۵۶)

۲. توکل بر خدا

اگر خدا شما را یاری کند، هیچ کس بر شما چیره نخواهد شد و اگر دست از یاری شما بردارد، چه کسی بعد از او شما را یاری خواهد کرد؟ و مؤمنان باید تنها بر خدا توکل کنند. (آل عمران: ۱۶۰)

۳. ایمان

ای پیامبر، مؤمنان را به جهاد برانگیز، اگر از (میان) شما بیست تن، شکیبیا باشند بر دویست تن چیره می شوند و اگر از شما یکصد تن باشند، به هزار تن از کافران پیروز می گردند، چرا که آنان قومی اند که نمی فهمند. اکنون خدا بر شما تخفیف داده و معلوم داشت که در شما ضعفی هست. پس اگر از (میان) شما یکصد تن شکیبیا باشند، بر دویست تن پیروز گردند و اگر از شما هزار تن باشند، به توفیق الهی بر دو هزار تن غلبه کنند و خدا با شکیبیایان است. (یونس: ۶۲ - ۶۴)

۴. شکیبایی و نماز

ای کسانی که ایمان آورده اید، از شکیبایی و نماز یاری جوید؛ زیرا خدا با شکیبیایان است. (بقره: ۱۵۳)

۱- نیز نک: آل عمران: ۱۱۱؛ حج: ۵۲؛ شعرا: ۱۰ - ۶۸.

و چون طالوت با لشکریان (خود) بیرون شد، گفت: خداوند شما را به وسیله رودخانه ای خواهد آزمود. پس هرکس از آن بنوشد از (پیروان) من نیست و هرکس از آن نخورد، او از (پیروان) من است، مگر کسی که با دستش کفی برگیرد. پس (همگی) جز اندکی از آن ها، از آن نوشیدند. و هنگامی که (طالوت) با کسانی که همراه وی ایمان آورده بودند، از آن (نهر) گذشتند، گفتند: امروز ما را یارای (مقابله با) جالوت و سپاهانش نیست، کسانی که به دیدار خداوند یقین داشتند، گفتند: بسا گروهی اندک که بر گروهی بسیار، به اذن خداوند پیروز شدند و خداوند با شکیبایان است* و هنگامی که با جالوت و سپاهانش روبه رو شدند، گفتند: پروردگارا، بر (دل های) ما شکیبایی فرو ریز و گام های ما را استوار دار، و ما را بر گروه کافران پیروز فرما. پس آنان را به اذن خدا شکست دادند و داوود، جالوت را کشت و خداوند به او پادشاهی و حکمت ارزانی داشت و از آن چه می خواست به او آموخت... (بقره، ۲۹۴ _ ۲۵۱) (۱)

۵. پرهیز از اختلاف و درگیری

و از خدا و پیامبرش اطاعت کنید و با هم نزاع نکنید که سست شوید و مهابت شما از بین برود و صبر کنید که خدا با شکیبایان است. (انفال: ۴۶)

۶. باری خواهی از خداوند

موسی به قوم خود گفت: از خدا یاری جوید و پایداری ورزید که زمین از آن خداست، آن را به هرکس از بندگانش که بخواهد می دهد و فرجام (نیک)

۱- و نیز نك: آل عمران: ۱۴۶ و ۱۴۷؛ اعراف: ۱۲۸ _ ۱۳۷.

برای پرهیزگاران است. (اعراف: ۱۲۸) (۱)

۷. پایداری

پس همان گونه که دستور یافته‌ای، ایستادگی کن و هر که با تو توبه کرده (نیز چنین کند) و طغیان مکنید که او به آن چه انجام می‌دهید، بیناست. (هود: ۱۱۲)

۸. هجرت

و کسانی که پس از ستم دیدگی، در راه خدا هجرت کرده‌اند، در این دنیا جای نیکویی به آنان می‌دهیم و اگر بدانند، قطعاً پادشاه آخرت بزرگ‌تر خواهد بود. (نحل: ۴۱)

پیروزی واقعی

پیروزی واقعی

پس آن گاه که در صورت دمیده شود، (دیگر) آن روز میانشان نسبت خویشاوندی وجود ندارد و از (حال) یکدیگر نمی‌پرسند. پس کسانی که کفه ترازوی (اعمال) آنان سنگین باشد، ایشان (پیروز و) رستگارند. و کسانی که کفه میزان (اعمال) شان سبک باشد، آنان به خویشان زیان زده‌اند (و) همیشه در جهنم می‌مانند. (مؤمنون: ۱۰۱ _ ۱۰۳)

صدر حکم تاریخی امام خمینی مبنی بر ارتداد و اعدام سلمان رشدی نویسنده کتاب آیات شیطانی (۲۵ بهمن)

اشاره

صدر حکم تاریخی امام خمینی مبنی بر ارتداد و اعدام سلمان رشدی نویسنده کتاب آیات شیطانی (۲۵ بهمن)

مرتد یعنی کسی که اسلام را بپذیرد و سپس از آن بازگردد، بر دو قسم است:

۱. مرتد فطری: کسی است که از پدر و یا مادر مسلمان تولد یافته و بعد، از اسلام بازگشته است؛

۲. مرتد مَلّی کسی است که از پدر و مادر مسلمان زاده نشده، بلکه خود پس از بلوغ، اسلام را پذیرفته و سپس از آن بازگشته است.

توبه مرتد مَلّی پذیرفته می شود و مجازات او کم تر است. حکم مرتد فطری شدیدتر و سخت تر است، گرچه توبه او در واقع و در پیشگاه خداوند پذیرفته می شود، ولی در صورت اثبات در دادگاه محکوم به اعدام خواهد شد. اموال او نیز به عنوان ارث به ورثه مسلمان او می رسد، همسرش از او جدا می شود و توبه او نمی تواند از این احکام شدید جلوگیری کند.

فلسفه این حکم، حفظ جبهه داخلی کشور اسلامی و جلوگیری از متلاشی شدن آن و نفوذ بیگانگان و منافقان است؛ زیرا ارتداد در واقع، نوعی قیام بر ضد مکتب اسلام است که در بسیاری از قوانین دنیای امروز نیز مجازات آن اعدام است.

سلمان رشدی نیز به جهت مسلمان بودن و اهانت و نسبت دروغ او به پیامبر صلی الله علیه و آله، بر اساس فتوای علمای شیعه و سنی، مرتد شناخته و حکم اعدام او صادر شد.

چگونه خداوند، قومی را که پس از ایمانشان کافر شدند، هدایت می کند؟ با آن که شهادت دادند که این رسول، بر حقّ است و برایشان دلایل روشن آمد و خداوند قوم بیدادگر را هدایت نمی کند. سزای آنان، این است که لعنت خدا و فرشتگان و مردم، همگی برایشان است. در آن (لعنت) جاودانه بمانند، از عذاب از ایشان کاسته گردد و نه مهلت یابند. (آل عمران: ۸۶ _ ۸۸)(۱)

تلاش یهودیان و نصارا در تحمیل ارتداد

تلاش یهودیان و نصارا در تحمیل ارتداد

همان گونه که خودشان کافر شده اند، آرزو دارند (که شما نیز) کافر شوید، تا با هم برابر باشید. پس زنهار، از میان ایشان برای خود، دوستانی اختیار مکنید تا آن که در راه خدا هجرت کنند. پس اگر روی برتافتند، هر کجا آنان را یافتید به اسارت بگیریید و بکشیدشان و از ایشان یار و یآوری برای خدا مگیریید. (نساء: ۸۹)(۱)

و آنان پیوسته با شما می جنگند تا _ اگر بتوانند _ شما را از دینتان برگردانند. و کسانی از شما که از دین خود برگردند و در حال کفر بمیرند، آنان کردارهایشان در دنیا و آخرت تباه می شود. ایشان اهل آتشند و در آن ماندگار خواهند بود. (بقره: ۲۱۷)

پیروی از کفار، زمینه ساز ارتداد

پیروی از کفار، زمینه ساز ارتداد

ای کسانی که ایمان آورده اید، اگر از فرقه ای از اهل کتاب فرمان برید، شما را پس از ایمانتان به حال کفر برمی گردانند. (بقره: ۲۱۷)

ارتداد، به خدا زیان نمی رساند

ارتداد، به خدا زیان نمی رساند

ای کسانی که ایمان آورده اید، هر کس از شما از دین خود برگردد، به زودی خدا گروهی (دیگر) را می آورد که آنان را دوست می دارد و آنان (نیز) او را دوست دارند. (اینان) با مؤمنان فروتن (و) بر کافران سرفرازند. (مائده: ۵۴)

پی آمدهای ارتداد عذاب الهی

پی آمدهای ارتداد عذاب الهی

(در آن) روزی که چهره هایی سپید، و چهره هایی سیاه گردد، ولی سیاه رویان

(به آنان گویند: آیا بعد از ایمانتان کفر ورزیدید؟ پس به سزای آن که کفر می ورزیدید، (این) عذاب را بچشید. (آل عمران: ۱۰۶))

مرتد بخشیده نمی شود

مرتد بخشیده نمی شود

کسانی که ایمان آوردند، سپس کافر شدند و باز ایمان آوردند، سپس کافر شدند، آن گاه به کفر خود افزودند، قطعاً خدا آنان را نخواهد بخشید و راهی به ایشان نخواهد نمود. (نساء: ۱۳۶ و ۱۳۷)

تباهی اعمال

تباهی اعمال

... و کسانی از شما که از دین خود برگردند و در حال کفر بمیرند، آنان کردارهایشان در دنیا و آخرت تباه می شود و ایشان اهل آتش اند و در آن ماندگار خواهند بود. (بقره: ۱۲۷)

تأسیس کمیته امداد امام خمینی (۱۴ اسفند) هفته احسان و نیکوکاری (۱۴ _ ۲۱ اسفند)

اشاره

تأسیس کمیته امداد امام خمینی (۱۴ اسفند) هفته احسان و نیکوکاری (۱۴ _ ۲۱ اسفند)

زیر فصل ها

تأسیس کمیته امداد امام خمینی

هفته نیکوکاری

مسابقه در نیکی ها و شتاب در آن

همکاری در نیکی

بازگشت نیکی و بدی به انسان

آزمایش انسان با نیکی و بدی

همراهی خداوند با نیکوکاران

درود و سلام خداوند بر نیکوکاران

نزدیکان فقیر اولویت دارند

انفاق اموال پاکیزه و نیکو

نیکی به نیازمندان

خداوند، انفاق نیکوکاران را جبران می کند

انفاق بدون مَنّت

تأسیس کمیته امداد امام خمینی

تأسیس کمیته امداد امام خمینی

کمیته امداد امام خمینی رحمه الله بر مبنای فرمان امیرمؤمنان، علی علیه السلام به مالک اشتر برای رسیدگی و سرپرستی محرومان، مستمندان، نیازمندان و از کار افتادگان جامعه اسلامی شکل گرفته است. رهبری نظام اسلامی باید افراد امین و موثق را برای رسیدگی به این گروه از جامعه منصوب کند و به کار آنان و نیازشان رسیدگی کند. از این رو، برای تحقق بخشیدن به این هدف، کمیته امداد امام خمینی به فرمان حضرت امام خمینی رحمه الله در چهاردهم اسفند ۱۳۵۷ تأسیس گردید.

هفته نیکوکاری

هفته نیکوکاری

از چهاردهم تا بیست و یکم اسفند ماه را «هفته نیکوکاری» نام گذاشته اند. در این هفته، در راستای جذب کمک ها و هدایای مردم به خانواده های محروم و نیازمند جامعه، تلاش های فراوانی صورت می گیرد.

مسابقه در نیکی ها و شتاب در آن

مسابقه در نیکی ها و شتاب در آن

این جهان، میدان گسترده ای برای بروز خلاقیت و توانایی های افراد است و نیکی از مصادیقی است که در این عرصه گسترده بروز می کند. نیکوکاران نیز شرکت کنندگان در مسابقه ای هستند که برای یاری محرومان و ستمدیدگان تلاش می کنند.

... پس در کارهای نیک بر یکدیگر سبقت گیرید، بازگشت همه شما به سوی خداست.... (مائده: ۴۸)(۱)

همکاری در نیکی

همکاری در نیکی

... و در نیکوکاری و پرهیزگاری با یکدیگر همکاری کنید و در گناه و تعدی دستیار هم نشوید و از خدا پروا کنید که خدا سخت کیفر است. (مائده: ۲)

بازگشت نیکی و بدی به انسان

بازگشت نیکی و بدی به انسان

اگر نیکی کنید، به خود نیکی کرده اید و اگر بدی کنید، به خود (بد کرده اید).... (اسراء: ۷)

آزمایش انسان با نیکی و بدی

آزمایش انسان با نیکی و بدی

این جهان جایگاه امتحان است. همه پس از امتحان به مقصد اصلی که سرای آخرت است، خواهند رفت و همان گونه که افراد با بلاها امتحان می شوند، با نیکی ها و

نعمت های الهی نیز آزمایش خواهند شد.

هر نفسی چشیده مرگ است و شما را از راه آزمایش به بد و نیک خواهیم آزمود و به سوی ما باز گردانیده می شوید. (انبیاء: ۳۵)

همراهی خداوند با نیکوکاران

همراهی خداوند با نیکوکاران

در حقیقت، خدا با کسانی است که پروا داشته اند و (با) کسانی (است) که آن ها نیکوکارانند. (عنکبوت: ۶۹)

درود و سلام خداوند بر نیکوکاران

درود و سلام خداوند بر نیکوکاران

ما این گونه (با درود و سلام....) نیکوکاران را پاداش می دهیم. (۱)

نزدیکان فقیر اولویت دارند

نزدیکان فقیر اولویت دارند

از تو می پرسند: چه چیزی انفاق کنند (و به چه کسی بدهند)؟ بگو: هر مالی انفاق کنید، به پدر و مادر و نزدیکان و یتیمان و مسکینان و به در راه مانده تعلق دارد و هرگونه نیکی کنید، البته خدا به آن داناست. (بقره: ۲۱۵)

انفاق اموال پاکیزه و نیکو

انفاق اموال پاکیزه و نیکو

ای کسانی که ایمان آورده اید، از قسمت های پاکیزه اموالی که (با تجارت) به دست آورده اید و از آن چه از زمین برای شما خارج ساخته ایم (از منابع و معادن و درختان و گیاهان)، انفاق کنید و برای انفاق در پی قسمت های ناپاک نروید، در حالی که خود شما حاضر نیستند آن ها را بپذیرید، مگر از اکراه و چشم پوشی. بدانید که خداوند، بی نیاز و شایسته ستایش است. (بقره: ۲۷۲)

هرگز به نیکوکاری نخواهید رسید تا از آن چه دوست دارید، انفاق کنید. و از هرچه انفاق کنید، همانا خدا بدان داناست. (آل عمران: ۹۲)

۱- صفات: ۸۰، ۱۰۵، ۱۰۹، ۱۱۰، ۱۲۰، ۱۲۱، ۱۳۰ _ ۱۳۱.

نیکی به نیازمندان

نیکی به نیازمندان

(نیکی شما، به ویژه باید) برای نیازمندیانی باشد که در راه خدا، در تنگنا قرار گرفته اند و توجه به آیین خدا، آنان را از وطن های خویش آواره ساخته و شرکت در میدان جهاد، به آنان اجازه نمی دهد که برای تأمین هزینه زندگی، به کسب و تجارت دست بزنند. (بقره: ۲۷۳)

خداوند، انفاق نیکوکاران را جبران می کند

خداوند، انفاق نیکوکاران را جبران می کند

... و هرچه را انفاق کنید، او عوضش را می دهد و او بهترین روزی دهندگان است. (سباء: ۳۹)

انفاق بدون منت

انفاق بدون منت

کسانی که اموال خود را در راه خدا انفاق می کنند، سپس در پی آن چه انفاق کرده اند، منت و آزاری روا نمی دارند، پاداش آنان برایشان نزد پروردگارشان (محفوظ) است و بیمی بر آنان نیست و اندوهگین نمی شوند. (بقره: ۲۶۲)

هفته درختکاری (۱۵ _ ۲۲ اسفند)

اشاره

هفته درختکاری (۱۵ _ ۲۲ اسفند)

پانزدهم تا بیست و دوم اسفند ماه هر سال «هفته درختکاری» است و مسئولان و

مردم در این هفته به کاشت درختان همت می گمارند.

طبقه بندی درختان

طبقه بندی درختان

خداوند، برای بهره وری کامل از طبیعت، باغ ها، زراعت ها و انواع درختان آفریده است و بیش ترین زیبایی را درختان به طبیعت می بخشند. بعضی از درختان نیاز به داربست دارند. آن ها با منظره بدیع و دل انگیز خود چشم ها را متوجه خود می سازند و بعضی از درختان، بدون نیاز به داربست، روی پای خود می ایستند. البته هر دو گونه با میوه های لذیذ و پر برکت، کام انسان را شیرین و تغذیه انسان را تکمیل می کنند، سایه بر سر آدمیان می گسترانند و به آسایش و آرامش آن ها کمک می کنند.

و اوست کسی که باغ هایی با داربست و بدون داربست و خرما بن و کشتزار با میوه های گوناگون آن و زیتون و انار، شبیه به یکدیگر و غیر شبیه پدید آورد. از میوه آن _ چون ثمر داد _ بخورید و حق (بینوایان از) آن را روز بهره برداری از آن بدهید، (ولی) زیاده روی نکنید که او اسراف کاران را دوست ندارد. (انعام: ۱۴۱)

انواع درختان و نقش آن در تغذیه

انواع درختان و نقش آن در تغذیه

درختان خرما، انگور و زیتون و انجیر در قرآن بیش از انواع دیگر، مورد توجه قرار گرفته است. ارزش غذایی میوه این درختان نیز بسیار بالاتر از میوه های دیگر درختان است.

پس برای شما به وسیله آن باغ هایی از درختان خرما و انگور پدیدار کردیم که در آن ها برای شما میوه های فراوان است و از آن ها می خورید. و از طور سینا درختی (زیتون) برمی آید که روغن و نان خورشی برای خوردگان است. (مؤمنون: ۱۹ _ ۲۰)

قسم به انجیر و زیتون. (تین: ۱)

نقش درخت در تأمین نیروی حرارتی

نقش درخت در تأمین نیروی حرارتی

به عقیده دانشمندان، آتشی که هنگام سوختن چوب‌ها می‌بینیم، همان حرارتی است که درختان در سالیان دراز، از آفتاب گرفته و در خود ذخیره کرده‌اند.

آیا آن آتشی را که برمی‌افروزید ملاحظه کرده‌اید؟ آیا شما (چوب) درخت آن را پدید کرده‌اید یا ما پدید آورنده‌ایم؟ ما آن را (مایه) عبرت و (وسیله) استفاده برای بیابان‌گردان قرار داده‌ایم. (واقعه: ۷۱ - ۷۳)

همان (خدایی) که برایتان در درخت سبز فام اخگر نهاد که از آن (چون نیازتان افتد) آتش می‌افروزید. (یس: ۸۰)

پرهیز از قطع درخت

پرهیز از قطع درخت

رسول گرامی اسلام صلی الله علیه و آله همواره مسلمانان را از قطع درختان نهی می‌کرد تا اندازه‌ای که یهودیان از تأکید فراوان این موضوع متحیر شده بودند. پیامبر در جنگ با یهود بنی‌نضیر، دستور داد تعدادی از درختان نزدیک قلعه‌های محکم یهود را ببرند تا محل کافی برای نبرد باشد، یا برای این که یهود ناراحت شوند و به این وسیله از قلعه‌ها بیرون آیند. یهودیان تا این صحنه را دیدند، گفتند: ای محمد صلی الله علیه و آله مگر تو نبودی که از قطع درختان باز می‌داشتی و به کاشت درخت همواره سفارش می‌کردی؟

آیه نازل شد و فرمود:

آن چه درخت خرما بریدید یا آن‌ها را (دست نخورده) بر ریشه‌هایشان بر جای نهادید، به فرمان خدا بود تا نافرمانان را خوار گرداند. (حشر: ۵)

نقش باغ‌ها در نشاط و شادابی انسان

نقش باغ‌ها در نشاط و شادابی انسان

در آیات فراوانی، خداوند هنگامی که می‌خواهد پاداش نیکوکاران را یادآور شود، از باغ‌ها و درختان سرسبزی که جویبارها از زیر آن روان است و میوه‌های شیرین و خوشمزه دارد، یاد می‌کند. از این بیان روشن می‌شود که باغ‌ها و درختان در شادابی و لطافت روحیه انسان نقش اساسی داشته و انسان‌ها نیز به آن گرایش فراوان دارند.

و کسانی را که ایمان آورده‌اند و کارهای شایسته انجام داده‌اند، مژده‌ده که

ایشان را باغ‌هایی خواهد بود که از زیر (درختان) جوی‌ها روان است... (بقره: ۲۵) [\(۱\)](#)

۱- و نیز نك: یونس: ۹؛ اعراف: ۴۳.

بسمه تعالی

هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ

آیا کسانی که می‌دانند و کسانی که نمی‌دانند یکسانند؟

سوره زمر / ۹

مقدمه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان، از سال ۱۳۸۵ هـ. ش تحت اشراف حضرت آیت الله حاج سید حسن فقیه امامی (قدس سره الشریف)، با فعالیت خالصانه و شبانه روزی گروهی از نخبگان و فرهیختگان حوزه و دانشگاه، فعالیت خود را در زمینه های مذهبی، فرهنگی و علمی آغاز نموده است.

مرامنامه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان در راستای تسهیل و تسریع دسترسی محققین به آثار و ابزار تحقیقاتی در حوزه علوم اسلامی، و با توجه به تعدد و پراکندگی مراکز فعال در این عرصه و منابع متعدد و صعب الوصول، و با نگاهی صرفاً علمی و به دور از تعصبات و جریانات اجتماعی، سیاسی، قومی و فردی، بر مبنای اجرای طرحی در قالب «مدیریت آثار تولید شده و انتشار یافته از سوی تمامی مراکز شیعه» تلاش می نماید تا مجموعه ای غنی و سرشار از کتب و مقالات پژوهشی برای متخصصین، و مطالب و مباحثی راهگشا برای فرهیختگان و عموم طبقات مردمی به زبان های مختلف و با فرمت های گوناگون تولید و در فضای مجازی به صورت رایگان در اختیار علاقمندان قرار دهد.

اهداف:

۱. بسط فرهنگ و معارف ناب ثقلین (کتاب الله و اهل البیت علیهم السلام)
۲. تقویت انگیزه عامه مردم بخصوص جوانان نسبت به بررسی دقیق تر مسائل دینی
۳. جایگزین کردن محتوای سودمند به جای مطالب بی محتوا در تلفن های همراه، تبلت ها، رایانه ها و ...
۴. سرویس دهی به محققین طلاب و دانشجو
۵. گسترش فرهنگ عمومی مطالعه
۶. زمینه سازی جهت تشویق انتشارات و مؤلفین برای دیجیتالی نمودن آثار خود.

سیاست ها:

۱. عمل بر مبنای مجوز های قانونی
۲. ارتباط با مراکز هم سو
۳. پرهیز از موازی کاری

۴. صرفا ارائه محتوای علمی

۵. ذکر منابع نشر

بدیهی است مسئولیت تمامی آثار به عهده ی نویسنده ی آن می باشد .

فعالیت های موسسه :

۱. چاپ و نشر کتاب، جزوه و ماهنامه

۲. برگزاری مسابقات کتابخوانی

۳. تولید نمایشگاه های مجازی: سه بعدی، پانوراما در اماکن مذهبی، گردشگری و...

۴. تولید انیمیشن، بازی های رایانه ای و ...

۵. ایجاد سایت اینترنتی قائمیه به آدرس: www.ghaemiyeh.com

۶. تولید محصولات نمایشی، سخنرانی و...

۷. راه اندازی و پشتیبانی علمی سامانه پاسخ گویی به سوالات شرعی، اخلاقی و اعتقادی

۸. طراحی سیستم های حسابداری، رسانه ساز، موبایل ساز، سامانه خودکار و دستی بلوتوث، وب کیوسک، SMS و...

۹. برگزاری دوره های آموزشی ویژه عموم (مجازی)

۱۰. برگزاری دوره های تربیت مربی (مجازی)

۱۱. تولید هزاران نرم افزار تحقیقاتی قابل اجرا در انواع رایانه، تبلت، تلفن همراه و... در ۸ فرمت جهانی:

JAVA.۱

ANDROID.۲

EPUB.۳

CHM.۴

PDF.۵

HTML.۶

CHM.۷

GHB.۸

و ۴ عدد مارکت با نام بازار کتاب قائمیه نسخه :

ANDROID.۱

IOS.۲

WINDOWS PHONE.۳

WINDOWS.۴

به سه زبان فارسی ، عربی و انگلیسی و قرار دادن بر روی وب سایت موسسه به صورت رایگان .

در پایان :

از مراکز و نهادهایی همچون دفاتر مراجع معظم تقلید و همچنین سازمان ها، نهادها، انتشارات، موسسات، مؤلفین و همه

بزرگوارانی که ما را در دستیابی به این هدف یاری نموده و یا دیتا های خود را در اختیار ما قرار دادند تقدیر و تشکر می
نماییم.

آدرس دفتر مرکزی:

اصفهان - خیابان عبدالرزاق - بازارچه حاج محمد جعفر آواده ای - کوچه شهید محمد حسن توکلی - پلاک ۱۲۹/۳۴ - طبقه
اول

وب سایت: www.ghbook.ir

ایمیل: Info@ghbook.ir

تلفن دفتر مرکزی: ۰۳۱۳۴۴۹۰۱۲۵

دفتر تهران: ۰۲۱ - ۸۸۳۱۸۷۲۲

بازرگانی و فروش: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

امور کاربران: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

مرکز تحقیقات رایانگی

اصفهان

گامی

WWW

برای داشتن کتابخانه های تخصصی
دیگر به سایت این مرکز به نشانی

www.Ghaemiyeh.com

www.Ghaemiyeh.net

www.Ghaemiyeh.org

www.Ghaemiyeh.ir

مراجعه و برای سفارش با ما تماس بگیرید.

۰۹۱۳ ۲۰۰۰ ۱۰۹

